

**KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**HUZUREVİNE ALTERNATİF OLARAK TASARLANAN BAKIM VE
BARINMA MERKEZLERİNDE MEKÂNSAL YAŞAM KALİTESİNİN
İNCELENMESİ; DARÜŞŞAFAKA URLA REZİDANS ÖRNEĞİ**

Gülnihal UĞUR

Yüksek Lisans Tezi

**KONYA
Ocak 2022**

HUZUREVİNE ALTERNATİF OLARAK TASARLANAN BAKIM VE BARINMA
MERKEZLERİNDE MEKÂNSAL YAŞAM KALİTESİNİN İNCELENMESİ;
DARÜŞŞAFAKA URLA REZİDANS ÖRNEĞİ

Gülnihal UĞUR

KTO Karatay Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Mimarlık Anabilim Dalı
Tezli Yüksek Lisans Programı

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Kerim ÇINAR

Konya
Ocak 2022

BİLDİRİM

Enstitü tarafından onaylanan Yüksek Lisans tezimin tamamını veya herhangi bir kısmını basılı veya dijital biçimde arşivleme ve aşağıda belirtilen koşullar dahilinde erişime açma iznini KTO Karatay Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle, Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak ve gelecekteki çalışmalar (makale, kitap, lisans, patent vb.) için tezimin tamamının veya bir bölümünün kullanım hakları yalnızca bana ait olacaktır.

Tezimin bütünüyle kendi çalışmam olduğumu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izinle kullanılması zorunlu olan kaynakları, yazılı izin alarak kullandığımı ve istenildiğinde izinlerin suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayımlanan “Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge” kapsamında, tezim, aşağıda belirtilen koşullar haricince, YÖK Ulusal Tez Merkezi ve KTO Karatay Üniversitesi Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

Enstitü / Fakülte Yönetim Kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir.¹

Enstitü / Fakülte Yönetim Kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 6 ay ertelenmiştir.²

Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir.³⁴

20 Ocak 2022

Gülnihal UĞUR

¹ MADDE 6(1) Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.

² MADDE 6(2) Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internette paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.

³ MADDE 7(1) Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

⁴ MADDE 7(2) Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

ETİK BEYAN

KTO Karatay Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez/Proje Hazırlama ve Yazım Kurallarına uygun olarak Prof. Dr. Kerim ÇINAR danışmanlığında tarafımdan üretilen bu tez çalışmasında; sunduğum tüm veri, enformasyon, bilgi ve belgeleri bilimsel etik kuralları çerçevesinde elde ettiğimi, tüm değerlendirme, analiz, bulgu ve sonuçları bilimsel usullere uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım kaynakların tümüne bilimsel normlara uygun biçimde atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarımı kabullendiğimi beyan ederim.

20 Ocak 2022

Gülnihal UĞUR

Ailem'e

TEŞEKKÜR

Akademik hayata başlamamı sağlayan her daim tecrübelerinden faydalandığım danışmanım Sayın Hocam Prof. Dr. Kerim ÇINAR'a teşekkürü bir borç bilirim. Tez jürimde yer alan konum ile ilgili hem çalışmalarıyla hem yardımlarıyla bana ilham olan Sayın Hocam Güzin DEMİRKAN TÜREL'e, lisans ve lisansüstü hayatımda benden desteklerini esirgemeyen her daim yol gösteren Sayın Hocam Doç. Dr. Rabia KÖSE DOĞAN'a teşekkür ederim.

Pandemi sebebiyle geçirdiğimiz zor günlerde bu çalışmayı yapabilmem için emek sarf eden Darüşşafaka Cemiyeti İnsan Kaynakları Müdürü Sayın Boğaçhan AKYAR'a, anket çalışmalarının yapımı noktasında verdiği emekleri için Darüşşafaka Urla Rezidans Sosyal Hizmet Uzmanı Sayın Sevilay ÜZÜM'e ve kurumda çalışan diğer sosyal hizmet uzmanlarına, bu çalışmanın gerçekleşmesinde kilit rol oynayan pek değerli Darüşşafaka Urla Rezidans sakinlerine teşekkür ederim.

Akademiye ve hayata dair bana öğrettikleri ve sabırla her sorumu yanıtladığı için hocam, oda arkadaşım Öğr. Gör. Merve ATMACA'ya; bu uzun ve yıpratıcı süreçte birlikte çalıştığımız, heyecanımızı paylaştığımız, her daim yardımlarını esirgemeyen sevgili asistan arkadaşım Arş. Gör. Huriye ÖNAL'a teşekkür ederim. Lisans sürecimde ve akademik hayatımda bana hem hoca hem dost olan sevgili Öğr. Gör. Fatma Nur BACAK'a, bu süreçte bana her anlamda destek veren kendisini daha önce tanımak istediğim sevgili Arş. Gör. Büşra YILMAZ ERDOĞAN'a, bu süre zarfında verdikleri moral, destek ve her türlü yardımlar için çok değerli asistan arkadaşlarım Proje Asist. Ayşe TÜZÜN GÜNER'e ve Arş. Gör. Selin KILIÇ'a ayrı ayrı teşekkür ederim. Lise sıralarında başlayıp üniversite amfilerinde devam eden sonrasında mesai arkadaşlığına taşınan gerçek dostluğu için ve çalışmam hakkında yönlendirici olan her değerli yorumu için sevgili dostum, yol arkadaşım Proje Asist. Sümeyye AYDOĞDU KUZUCU'ya teşekkür ederim.

Son olarak en içten teşekkürüm ise; varlıklarıyla her daim onur ve gurur duyduğum sevgili kardeşlerim Dr. Mustafa Tuğrul UĞUR ve Muhammed Yusuf UĞUR ile beni bugünlere getiren maddi ve manevi desteklerini benden hiç esirgemeyen, aldığım her kararda bana destek olan sevgili annem Çiğdem UĞUR ve babam Dr. Hasan UĞUR'adır.

20 Ocak 2022

Gülnihal UĞUR

ÖZET

Gülnihal UĞUR

Huzurevine Alternatif Olarak Tasarlanan Bakım Ve Barınma Merkezlerinde Mekânsal Yaşam Kalitesinin İncelenmesi; Darüşşafaka Urla Rezidans Örneği

Yüksek Lisans Tezi

Konya, 2022

21. yüzyılda en çok tartışılan konu başlıklarından birisi dünya nüfusunun yaşlanmasıdır. Türkiye’de de dünyadaki gibi doğuştan beklenen yaşam süreleri artmaya devam etmekte ve nüfus her geçen gün yaşlanmaktadır.

Yaşlı nüfusun artmasıyla birlikte yaşlı sorunlarında da artış meydana gelmektedir. Yaşlılar; sosyal, psikolojik, biyolojik, ekonomik ve barınma gibi temel sorunlar yaşamaktadırlar. Barınma sorunun oluşumunda endüstrileşme ve sanayileşme süreciyle birlikte; geniş aile yapısının çekirdek aile yapısına dönüşmesi, aile değerlerinin azalması, bireyselliğin ön plana çıkması gibi birçok neden yer almakta ve yaşlılar kurumsal bakıma ihtiyaç duymaktadır.

Yaşadığımız toplum içinde bazı kesimlerde, yaşlı bireyler için tasarlanan bakım ve barınma merkezlerinin genel olarak; düşük, muhtaç ve ihtiyaç sahibi yaşlılar için oluşturulmuş zorunluluk halinde gidilen mekânlar olduğuna dair yaygın bir inanış vardır. Ancak, artık bağımsız ve aktif olan yaşlı bireyler kendi hayat doyumlarını ve yaşam kalitelerini arttırmak adına kendi istekleriyle huzurevlerine veya buna alternatif olarak tasarlanan bakım ve barınma merkezlerine gitmeyi tercih eder konuma gelmektedirler. Yaşlı bireyler için tasarlanan bakım ve barınma merkezlerinin mekânsal oluşumu ve ihtiyaçları da değişen toplumsal algısıyla birlikte değişmeli ve revize olmalı, alışlagelmiş huzurevi algısı yıkılmalıdır.

Bu araştırmada da Türkiye’de aktif olarak hizmet vermekte olan Darüşşafaka Urla Rezidans; huzurevlerine alternatif bir sistem olarak varlığını sürdürmekte olduğu için konu alınmıştır. Yaşam kalitesi kavramı üzerinden belirlenmiş beş boyut üzerinden değerlendirmesi yapılmış olan devlet huzurevlerinde gerçekleştirilen anket çalışması verileri ile yine aynı boyutlar üzerinden değerlendirilen Darüşşafaka Urla Rezidans’ta gerçekleştirilen anket çalışmasından elde edilen veriler karşılaştırılarak Türkiye’deki mevcut olan bakım ve barınma merkezleri durumu ile buna alternatif olarak tasarlanabilecek, geliştirilebilecek profesyonel sistemler üzerinden bir okuma yapılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Yaşlı, yaşlılık, yaşam kalitesi, kurumsal bakım, bakım ve barınma merkezleri

ABSTRACT

Gülnihal UĞUR

Investigation of Spatial Quality of Life in Care and Accommodation Centers Designed
as an Alternative to Nursing Homes; Darüşşafaka Urla Residence Example

Master's Thesis

Konya, 2022

One of the most discussed topics in the 21st century is the aging of the world population. Life expectancy at birth continues to increase in Turkey, as in the rest of the world, and the population is getting older day by day.

With the increase in the elderly population, there is an increase in elderly problems. The elderly people experience basic problems such as social, psychological, biological, economic and housing. Along with the industrialization and industrialization process in the formation of the housing problem; there are many reasons such as the transformation of the extended family structure into a nuclear family structure, the decrease in family values, the emphasis on individuality, and the elderly need institutional care.

In some parts of the society we live in, in general, the care and accommodation centers designed for elderly individuals; There is a common belief that these are places that are created for the poor, needy and old people. However, elderly individuals, who are now independent and active, prefer to go to nursing homes or care and accommodation centers designed as an alternative to them voluntarily in order to increase their life satisfaction and quality of life. The spatial formation and needs of care and accommodation centers designed for elderly individuals should also change and be revised with the changing social perception, and the traditional nursing home perception should be demolished.

In this research, Darüşşafaka Urla Residence, which is actively serving in Turkey; The subject has been taken up because it continues to exist as an alternative system to nursing homes. By comparing the data obtained from the survey study conducted in the state nursing homes, which were evaluated on five dimensions determined on the concept of quality of life, and the data obtained from the survey study carried out in Darüşşafaka Urla Residence, which was evaluated on the same dimensions, with the situation of the existing care and shelter centers in Turkey, it could be designed as an alternative. It has been tried to make a reading on the professional systems that can be developed.

Keywords

Elderly, old age, quality of life, institutional care, care and accommodation centers

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM	ii
ETİK BEYAN.....	iii
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar DİZİNİ	x
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xii
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xiv
1. GİRİŞ	1
2. YAŞLI VE YAŞLILIKLA İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR VE VERİLER.....	5
2.1. Yaşlılığın Tanımı ve Yaşlanma Kavramı	5
2.2. Yaşlılığa Ait Demografik Veriler.....	8
2.2.1. Dünya’da Yaşlı Nüfus	8
2.2.2. Türkiye’de Yaşlı Nüfus	9
2.3. Yaşlı Nüfusun Sorunları	14
2.4. Yaşlılarda Barınma Sorunu ve Nüfusu Kurumsal Bakıma Yönlendiren Süreç ..	15
2.5. Kurumsal Bakım.....	17
2.6. Yaşam Kalitesi	22
3. YÖNTEM.....	27
3.1. Araştırmanın Modeli	27
3.2. Evren ve Örneklem.....	28
3.2.1. Evren.....	28
3.2.2. Örneklemin Belirlenmesi.....	28
3.2.3. Örneklemin Büyüklüğü	29
3.3. Anket Formu.....	29
3.3.1. Nesnel-Kişisel Boyut.....	30
3.3.2. Nesnel-Fiziksel Boyut	31
3.3.3. Öznel-Kişisel Boyut	31
3.3.4. Öznel-Fiziksel Boyut.....	32
3.3.5. Beklenti Boyutu	33

3.4. Veri Toplama Süreci	34
3.5. Darüşşafaka Urla Rezidans'a Ait Değerlendirmeler	36
3.6. Anket Formuna Ait Verilerin Analizleri	36
4. DARÜŞŞAFAKA URLA REZİDANS'A AİT BULGULAR VE ANKET VERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	38
4.1. Darüşşafaka Urla Rezidans'a Ait Bulgu ve Değerlendirmeler	38
4.2. Anket Formuna İlişkin Verilerin Değerlendirilmesi	52
4.2.1. Nesnel-Kişisel Boyut	52
4.2.2. Nesnel-Fiziksel Boyut	57
4.2.3. Öznel-Kişisel Boyut	60
4.2.4. Öznel-Fiziksel Boyut	73
4.2.5. Beklenti Boyutu	85
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	94
KAYNAKLAR	103
ÖZGEÇMİŞ	107
EK 1. ANKET FORMU	108
EK 2. BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU	119
ETİK KURUL İZİNİ	120

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. Yaşlılıkta yaşam kalitesinin sınıflandırılması için en yaygın kullanılan bileşenler	24
Tablo 2. Darüşşafaka Urla Rezidans mekân listesi	43
Tablo 3. Yaşlıların sosyo-demografik özellikleri (N=43).....	52
Tablo 3. Yaşlıların sosyo-demografik özellikleri (N=43) (devam)	53
Tablo 4. Yaşlıların Urla Rezidans'ta kalma durumu ve gelmeden önceki bazı özellikleri (N=43).....	55
Tablo 4. Yaşlıların Urla Rezidans'ta kalma durumu ve gelmeden önceki bazı özellikleri (N=43) (devam).....	56
Tablo 5. Yaşlıların Kurumda kaldığı odanın kapasitesi (N=43).....	57
Tablo 6. Yaşlıların Urla Rezidans'ta kaldıkları odada bulunan donatılar (N=38).....	58
Tablo 7. Yaşlıların Urla Rezidans'ta ziyaretçileri ile en sık görüştükleri yerler (N=43)	59
Tablo 8. Yaşlıların Urla Rezidans'a gelmeden önce yeterli bilgi alma durumları (N=43)	60
Tablo 9. Yaşlıların Urla Rezidans'a gelme sebebi, bulunmak istediği yer, huzur evinde kalması gereken kişilere ilişkin görüş ve ailesinde birinin yaşlandıktan sonra Urla Rezidans'ta kalmasını isteme durumu (N=43)	61
Tablo 9. Yaşlıların Urla Rezidans'a gelme sebebi, bulunmak istediği yer, huzur evinde kalması gereken kişilere ilişkin görüş ve ailesinde birinin yaşlandıktan sonra Urla Rezidans'ta kalmasını isteme durumu (N=43) (devam)	62
Tablo 10. Yaşlıların kurum dışına çıkma durumları ve kurumda kazandıkları / bıraktıkları alışkanlıklar	64
Tablo 10. Yaşlıların kurum dışına çıkma durumları ve kurumda kazandıkları / bıraktıkları alışkanlıklar (devam).....	65
Tablo 11. Yaşlıların Urla Rezidans'taki bazı koşullara ilişkin memnuniyet durumu (N=43).....	67
Tablo 11. Yaşlıların Urla Rezidans'taki bazı koşullara ilişkin memnuniyet durumu (N=43) (devam).....	68
Tablo 12. Yaşlıların Urla Rezidans'ta kendilerini tanımlama şekli (N=43)	69
Tablo 12. Yaşlıların Urla Rezidans'ta kendilerini tanımlama şekli (N=43) (devam).....	70
Tablo 13. Yaşlıların oda arkadaşını seçme ve oda arkadaşı isteme durumları (N=43) ..	71
Tablo 14. Yaşlıların Urla Rezidans'ı tercih etme sebebi (N=43)	73
Tablo 15. Yaşlıların kurumu benzettiği yapı, çevreden ve merkeze uzaklığından memnuniyet ve hareketlerini kısıtlayan / engelleyen durumlar (N=43)	74
Tablo 16. Yaşlıların Urla Rezidans'ta kaldıkları odanın bazı durumlarına ilişkin değerlendirmeleri (N=43)	76

Tablo 17. Yaşlıların Urla Rezidans'ta kaldıkları odada kötü koku ve gürültü problem yaşama durumları (N=43)	77
Tablo 18. Yaşlıların Urla Rezidans'ta yer alan ortak alanlara ilişkin değerlendirmeleri (N=43).....	78
Tablo 19. Yaşlıların Urla Rezidans'ta en sık kullandıkları açık ve yeşil alanlar (N=43).....	79
Tablo 20. Yaşlıların Urla Rezidans'ta ortak kullanım alanları yerleri açısından iyi olma durumu değerlendirmeleri (N=43)	80
Tablo 20. Yaşlıların Urla Rezidans'ta ortak kullanım alanları yerleri açısından iyi olma durumu değerlendirmeleri (N=43) (devam).....	81
Tablo 21. Yaşlıların Urla Rezidans'ta yer alan ortak kullanım alanlarında kendilerini rahatsız eden durumlara ilişkin değerlendirmeleri (N=43).....	81
Tablo 21. Yaşlıların Urla Rezidans'ta yer alan ortak kullanım alanlarında kendilerini rahatsız eden durumlara ilişkin değerlendirmeleri (N=43) (devam).....	82
Tablo 22. Yaşlıların Urla Rezidans'ta katlar arası ulaşımı ve sirkülasyon / dolaşım ile ilgili rahatsızlıklar (N=43)	84
Tablo 23. Yaşlıların kurumun olmasını istediği tip ve konumuna ilişkin görüşleri (N=43).....	85
Tablo 23. Yaşlıların kurumun olmasını istediği tip ve konumuna ilişkin görüşleri (N=43) (devam).....	86
Tablo 24. Odada birden fazla kişi ile kalanlar için yaşlıların tek kişilik odada kalmak isteme durumları (N=43).....	87
Tablo 25. Yaşlıların kaldıkları odada bulunmasını istediği donatılar (N=43)	88
Tablo 26. Yaşlıların kaldıkları odaya ilişkin bazı istekleri	89
Tablo 26. Yaşlıların kaldıkları odaya ilişkin bazı istekleri (devam).....	90
Tablo 27. Yaşlıların kaldıkları odanın balkon, teras, iç avlu, bahçe gibi açık / yarı açık mekâna açılma durumu (N=43)	92

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Nüfus artış hızı.....	10
Şekil 2. 2007-2019 yıllarına ait nüfus piramidi	11
Şekil 3. 2007-2019 yıllarına ait cinsiyete göre ortanca yaş	11
Şekil 4. 2007-2019 yıllarına ait yaş gruplarına göre nüfus oranı.....	12
Şekil 5. 2007-2019 yıllara ve yaş gruplarına göre nüfus	12
Şekil 6. Nüfus piramidi, 2018-2040-2080	13
Şekil 7. Toplam yaş bağımlılık oranı 2015-2019.....	13
Şekil 8. Reyhan Midilli Sarı'nın oluşturmuş olduğu yöntem şeması	27
Şekil 9. Darüşşafaka Urla Rezidans yerleşkesi uydu görüntüsü	39
Şekil 10. Darüşşafaka Urla Rezidans vaziyet yerleşim planı.....	40
Şekil 11. Darüşşafaka Urla Rezidans topografyası ve arazi kesitleri.....	40
Şekil 12. Darüşşafaka Urla Rezidans B Blok girişi	41
Şekil 13. Darüşşafaka Urla Rezidans B Blok girişi açık oturma alanları	41
Şekil 14. Darüşşafaka Urla Rezidans peyzaj alanları.....	41
Şekil 15. B Blok zemin kat planı	42
Şekil 16. B Blok bölümleri	43
Şekil 17. Darüşşafaka Urla Rezidans B Blok cepheleri.....	44
Şekil 18. B Blok kesitleri	44
Şekil 19. B Blok girişi.....	45
Şekil 20. Lobi ve bekleme alanı	45
Şekil 21. Çay salonu.....	45
Şekil 22. Yemek salonu.....	46
Şekil 23. Oyun alanları.....	46
Şekil 24. Hobi odası / atölye	47
Şekil 25. Farklı odalardan manzara açıları.....	47
Şekil 25. Farklı odalardan manzara açıları (devam)	48
Şekil 26. A tipi oda planı ve kesitleri	48
Şekil 27. S1 tipi oda planı ve kesitleri.....	49
Şekil 28. S2 tipi oda planı ve kesitleri.....	49
Şekil 29. Kullanıcılara ait yaşam alanları	50
Şekil 30. Yatak odası ve giysi odası	50
Şekil 31. Yatak odaları.....	51

Şekil 32. Odalara ait ıslak hacimler	51
Şekil 33. Odalara ait ıslak hacimler	52

KISALTMALAR DİZİNİ

Kısaltma	Açıklama
ADNKS	Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
DSÖ / WHO	Dünya Sağlık Örgütü
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu

1. GİRİŞ

21. yüzyılda, dünya nüfusun yaşlanması en önemli konu başlıklarından birisidir. Türkiye’de de doğuştan beklenen yaşam süreleri artmaya devam etmekte ve nüfus yaşanmaktadır. Yaşlı nüfusun artması ile paralel olarak yaşlı sorunlarında da artış meydana gelmektedir. Sosyal, psikolojik, biyolojik, ekonomik ve barınma gibi temel sorunların yanı sıra geniş aile yapısının çekirdek aile yapısına dönüşmesi, aile değerlerinin azalması, bireyselliğin ön plana çıkması, ekonomik bağımsızlık arayan kadınların özgürleşmesi sonucu yaşlı bireylere bakım sağlayabilecek zamanlarının azalması ve bu bakım verme rolleri üzerinde sorgulayıcı olmaları, genç bireylerin kırsal alanlardan kente göç edişi ve benzeri birçok neden yaşlıların bakım ve barınma noktasında sorun yaşamasına sebebiyet vermektedir.

Yaşlı insanların sayısının 1300’lü yıllardan bugüne kadar giderek artması sonucu yaşlılık, ailelerin ve akrabaların üstlenmesi gereken bir durum olarak kabul görmüştür. Aile ve akrabalara düşen bu yaşlı bakım anlayışı, Sanayi Devrimi’nin gelmesi ile birlikte gelişen teknik ve seri üretimin artışıyla değişmiştir. 18. yüzyılda meydana gelen bu değişimler sonucunda oluşan sanayinin iş gücü ihtiyacını karşılamak için kırsaldan kente yapılan göç, aile yapısını değiştirmiştir ve Sanayi Devrimi yeni yaşam koşullarına uygun olan çekirdek aile yapısını ön plana çıkarmıştır. Bu sonuçlar neticesinde “toplumsal bakım sistemleri” aile ve akrabaya düşen bakım görevinin yerini almaya yüz tutmuştur. 1800’lü yıllarda ise yaşlı bakım evleri ortaya çıkmaya başlamıştır (Duman, 2012, s. 39; Kalıncara, 2011, s. 13).

Toplum içinde, yaşlı bireyler için tasarlanan bakım ve barınma merkezlerinin genel olarak; düşkün, muhtaç ve ihtiyaç sahibi kişiler için oluşturulmuş zorunluluk halinde gidilen mekânlar olduğuna dair yaygın bir inanış vardır. Ancak günümüzde yaşam süresi her geçen gün artmasıyla aktif yaşlanma, sağlıklı yaşlanma ve başarılı yaşlanma kavramları giderek önem kazanmaktadır. Bu sebeple yaşlı ve yaşlılık algısı toplum içerisinde değişmektedir.

Dünyada yaşlıların oransal olarak artması sonucu nüfus yaşlanmakta ve yaşlı bireylerin bağımlılık oranları yükselmektedir. Giderek gelişmekte ve yaygınlaşmakta olan endüstrileşme ile birlikte geleneksel aile yapısının ve ilişkilerinin çözülmeye başlaması, yaşlı bireyleri hem kırsal kesimlerde hem de kentte desteksiz bırakmakta ve yaşlı bireyler

normalden daha yoğun bir bakım ve gözetime ihtiyaç duymaktadır. Maalesef Türkiye’de bu ve benzeri sorunları farklı yönleri ile ele alan disiplinler arası akademik çalışmalar yetersizdir. Var olan çalışmalar ise genel olarak tıp alanındadır. Ancak yaşlılık olgusunun çok daha geniş bir çerçeveden ele alınması gerekmektedir (Altan, Ömer Zühtü; Şişman, 2003, s. 4). Bu bağlamda yaşlı bireylerin yaşadıkları sorunlardan yola çıkarak disiplinler arası araştırmaların yapılması, projelerin uygulanması önem arz etmektedir.

Yaşlı bireylere verilmekte olan hizmetler o toplumdaki yaşlının yerini ve değerini belirleyen kültürel ve dinsel özelliklerden, kentleşme sürecinin getirmiş olduğu aile yapısı ve rollerindeki değişimlerden etkilenmektedir. Bu sebeple var olan toplumlar kendi kültürel, sosyo-ekonomik yapıları içinde oluşan sorunların çözümünde bu özellikleri barındıran yaklaşımlar kadar dünya standartlarını yansıtan ortak yaklaşımları da kullanmalıdır (Kalınkara, 2011, s. 91).

Toplumda sosyal bir sorun olarak görülen ve toplumdaki statüsü giderek azalan yaşlılık, diğer insanlara bağımlı olma durumu olarak görülmekteydi. Ancak günümüz toplumunda bu durum değişmiş, yaşlı nüfus profesyonel bakım modelleri için hedef haline gelmiştir. Bu perspektifin değişmesini sağlayıp asıl olması gerektiği gibi yaşlıları bir kenara ayırmak, izole etmek yerine yaşlıların toplumsal ve ekonomik yaşama katılımını sağlayacak politikaların üretilmesi, onlara karşı oluşturulan sosyal engelleri ortadan kaldırmak gerekmektedir. Toplumda en uygun şekilde entegrasyonlarının sağlanması ve onlara rahat bir yaşlanma sunmak yaşlı bireyler için yapabileceğimiz en önemli görevdir (Kalınkara, 2011, ss. 67–68).

Yaşlıların güvenliğini, sağlığını ve bağımsızlığını sağlamak için yaşlı dostu ortamların oluşturulması gerekmektedir. Yaşlı bireylerin toplumun aktif üyeleri olarak kalmasına yardımcı olmak için erişilebilir ulaşımın ve uygun konutların varlığı önem arz etmektedir (“Ageing”, 2015).

Bağımsız ve aktif olan yaşlı bireyler kendi hayat doyumlarını ve yaşam kalitelerini artırmak adına kendi istekleri ile huzurevlerine veya buna alternatif olarak tasarlanan bakım ve barınma merkezlerine gitmeyi tercih eder konuma gelmektedirler. Yaşlı bireyler için tasarlanan bakım ve barınma merkezlerinin mekânsal oluşumu ve ihtiyaçları da değişen toplumsal algısı ile birlikte değişmeli ve revize olmalı, alışlagelmiş huzurevi algısı yıkılmalıdır. Bağımsız ve aktif yaşlıların üretkenliklerinin devamını sağlayabilmek

ve yaşı kullanıcı kitlesine daha iyi hizmet sunabilmek adına kurum ve kuruluşlar mekânsal yaşam kalitelerini artırmalı ve sosyal alanlarını genişletmeli, uygun tasarımlarla kullanıcıya sunulmalıdır. Bu sebepler doğrultusunda, kendi istekleri ile huzurevine alternatif olarak tasarlanan bakım ve barınma merkezlerinde, kalmayı tercih etmiş olan bağımsız ve aktif olan yaşı bireyler üzerinden kaldıkları kurumların yaşı bireylere uygunluğunun, mekânsal yaşam kalitesinin incelenmesi ve ortaya konulması bu araştırmanın temel amacını oluşturmaktadır.

Darüşşafaka Cemiyeti Rezidansları arasından Darüşşafaka Urla Rezidans'ın İstanbul'da yer alan diğer üç rezidanslardan metrekare olarak büyük olması, akıllı bina olması, şehirden uzak ve ormanlık bir alan içinde yerleşmiş olması gibi sebepler buranın örneklem olarak seçilmesinin nedenidir. Araştırmanın kapsamını İzmir ili Urla ilçesinde yer alan huzurevine alternatif olarak tasarlanmış Darüşşafaka Urla Rezidans'ta kalan bağımsız ve yarı bağımlı yaşı bireyler oluşturmaktadır.

Tez çalışmasında veri elde edebilmek adına konu ile ilgili literatür taraması yapılarak yazılı, çizili ve görsel kaynaklara ulaşılmıştır. Çalışma konusu ile ilgili yerli ve yabancı tezler, makaleler, dergiler, internet kaynakları, kitaplar ve bildiriler taranarak tez çalışmasının literatürdeki yeri araştırılmıştır. Çalışma metodolojisi olarak alan araştırma yöntemi kullanılmış ve belirlenen örnek yerinde incelenmiştir. Örneğin incelenmesi için yapılan literatür taramaları doğrultusunda anket çalışması yapılmıştır. Anket çalışmasının verileri çıkarılmış ve elde edilen veriler SPSS programında istatistiksel analizlerle değerlendirilerek yorumlanmıştır. Gözlem tekniği kullanılarak tez çalışmasının yürütüldüğü Darüşşafaka Urla Rezidans'ta var olan mekânlarla ilgili değerlendirmeler yapılmıştır.

Tez çalışması beş ana başlıktan oluşmaktadır:

Birinci bölüm olan giriş bölümünde tez konusunun tanımlaması yapılarak çalışmanın amacı, önemi, kapsamı ve yöntemi açıklanmıştır.

İkinci bölümde yaşı ve yaşlılık ile ilgili temel kavramların tanımlarına, dünyadaki ve türkiyedeki yaşı nüfusa ait demografik verilere, yaşı nüfusun sorunlarına yer verilip yaşı bakım hizmetleri, yaşı nüfusu kuruma yönlendiren süreç, kurumsal bakım ve tarihçesi, yaşam kalitesi, kullanıcı ve yaşam memnuniyeti kavramları açıklanmıştır.

Üçüncü bölümde tez çalışmasının araştırma modeli, evren ve örnekleme açıklanmıştır. Araştırma modelinde kullanılan anket formunun içeriğine ve anket formuna ait verilerin analizinde kullanılan, çalışma modeli kapsamında oluşturulan beş boyut ve boyutları oluşturan soru gruplarına yer verilmiştir. Darüşşafaka Urla Rezidans'a ait değerlendirmelere ve erişim grafiklerine yer verilerek çalışma alanının detaylı incelemesi yapılmıştır.

Dördüncü bölümde Darüşşafaka Urla Rezidans'a ait bulgu ve değerlendirmelere, anket formuna ilişkin verilerin değerlendirmelerine yer verilmiştir.

Beşinci bölüm olan sonuç bölümünde elde edilen veriler doğrultusunda çıkarımlar yapılarak bundan sonra tasarlanacak ve yapılacak olan yaşlı bakım ve barınma merkezlerine bir takım önerilerde bulunulmuştur. Gelecekte yapılacak olan araştırmalar için ise yardımcı olabilecek önerilere yer verilmiştir.

2. YAŞLI VE YAŞLILIKLA İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR VE VERİLER

Çalışmanın başında konuya temel oluşturması açısından yaşlılık ile ilgili odak kavramlara yer verilerek bazı tanımlamalar yapılacaktır.

2.1. Yaşlılığın Tanımı ve Yaşlanma Kavramı

Yaş, Türk Dil Kurumu'nun (TDK) tanımlamasına göre "Doğuştan beri geçen ve yıl birimi ile ölçülen zaman, sin" olarak ifade edilmektedir ("TDK", 2021).

Yaşlı kavramı ise yine TDK'da "Yaşı ilerlemiş, kocamış, ihtiyar (kimse)" olarak tanımlanmaktadır ("TDK", 2021).

Canlılar doğar, büyür ve gelişirler. Büyüme ve gelişmeden sonraki evre yaşlılık evresidir ve yaşamın kaçınılmaz sonucudur. Yaşlılık ile ilgili birçok farklı yaklaşım ve tanım olmakla birlikte genellikle benimsenen ölçüye göre 65 yaş ve üzerindeki bireyler 'yaşlı' olarak değerlendirilmektedir. İnsanların uzun yaşamayı istemesi ve bunu arzu ediyor olması düşünülürse yaşlanmak gerçekte arzu edilen bir eylemdir. Geçen yüzyıl içinde dünya, yaşlı nüfusun artışına tanıklık etmiştir. Yaşlanma, bireylerin kendisi ile ilgili bir olgu olmakla birlikte, toplumlardaki yaşlı bireylerin artması ile birlikte toplumlarında yaşlanması söz konusu olmuştur (Kalınkara, 2011, s. 97).

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) ("WHO") 1963'de düzenlemiş olduğu yaşlıların sağlık sorunları konulu toplantıda yaşlılığı şu şekilde sınıflandırmıştır:

- 45-59 yaş arası orta yaş,
- 60-74 yaş arası yaşlılık,
- 75-89 yaş arası ileri yaşlılık,
- 90 ve üstü yaş ise ihtiyarlık olarak nitelendirilmiştir.

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) ("WHO", y.y.) daha sonrasında yaşlılığı "65 yaşından büyük olup bireyin çevreye uyum sağlayabilme yeteneğini kaybetmesi" olarak tanımlamıştır ve sınıflandırmayı şu şekilde revize etmiştir:

- 45-59 yaş arası orta yaş,
- 75-84 yaş arası orta yaşlılık,
- 85 ve üstü ise ileri yaşlılık.

Avcılık ve toplayıcılık ile geçimini sağlayan ilkel toplumlarda gıda maddelerinin sınırlı olmasından dolayı besin arayışı için sık sık ve uzun süreli yer değişikliği yapılması gerekmektedir. Bu süreç içerisinde yaşanan bireylerin beslenmesi ve kendilerine bakması zorlaşmakta, hayatta kalmaları güçleşmektedir. İlerleyen süreçte tarıma başlanıp daha çok ve düzenli gıdanın temin edilmesi, sık sık ve uzun süreli yer değiştirmek yerine yerleşik hayata geçilmesi sonucu ile insanlar daha uzun yaşamaya başlamıştır. Tarım yapılmaya başlanması ile birlikte birçok değişiklik olmuş yaşlıların hayatta var olmaları mümkün kılınmıştır ve böylelikle gerontoloji tarihi başlamıştır denilenebilmektedir. M.Ö. 10.000’lerde yaşam süresi 14 yıl iken, insanların yerleşik yaşama geçmesi ve tarım yapmaya başlaması ile birlikte ortalama yaşam süresi 40’a ulaşmıştır. M.Ö. 4.000’lerde ise nüfus düzenli bir şekilde artmaya başlamıştır (Kalınkara, 2011, s. 12).

Daha iyi beslenme alışkanlıkları, sağlık hizmetlerinin gelişmesi, hijyen ve sanitasyon ortamlarının sağlanması, eğitim faaliyetlerinin yaygınlaşması, ekonomik refah gibi sebepler nedeniyle insanlar geçmişe kıyasla daha uzun yaşamaktadırlar. İyileşen ve gelişen bu yaşam koşulları ile insan yaşamının uzaması, gelişme zaferi olarak adledilebilir. Yaşlanan dünya sosyal ve ekonomik olarak bazı zorluklar doğursa da, uygulanacak doğru politikalar bireyleri, aileleri ve toplumları bu zorlukları aşmak ve faydalı bir hale getirmek için kullanılabilir (“Ageing”, 2015).

Yaşlanma, bireyin hem fiziksel hem de ruhsal açıdan zaman içerisinde değişime uğramasıdır. Yaşlanma bireysel olsa da toplumsal değerler ve bazı etkenler toplumda yaşlı ve yaşlılığa verilen değeri, yeri belirlemektedir. İnsanların yaş almaları, yaşlarının ilerlemesi ve ya büyümeleri fizyolojik bir süreçtir. Yaşamın diğer evreleri gibi doğal, kaçınılmaz ve tüm insanlar için geçerli bir durum olan yaşlılık sadece fizyolojik ve biyolojik bir olay olmayıp aynı zamanda toplumsal, kültürel bir olaydır ve zamana, toplumlara göre farklılık gösterebilmektedir. Kişilerin kalıtsal özelliklerine, beslenme şekillerine, çevresel koşullarına ve kültürel değerlerine göre yaşlılık, erken ya da geç, sorunlu ya da az sorunlu olabilmektedir (Karakuş, 2018).

Yaşlanma kavramı canlıların doğumundan ölümüne kadar geçen zaman içerisinde ortaya çıkan geri dönüşümü olmayan fiziksel, fonksiyonel, bilişsel ve biyopsikososyal işlevlerde eksikliklere yol açan evrensel bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Bu bağlamda yaşlılık;

kronolojik, biyolojik, fizyolojik, psikolojik, sosyo-kültürel, ekonomik ve toplumsal olmak üzere farklı boyutlarda incelenmektedir (Hablemitoğlu & Özmete, 2010).

Kronolojik yaşlanma, doğum ile başlayan ve yaşamın ilerlemesi ile geçen zaman olarak tanımlanmaktadır. Daha önce bahsedildiği gibi Dünya Sağlık Örgütü'ne göre 65 yaş üzeri olan kişiler kronolojik olarak yaşlı kabul edilmektedirler. Bu bağlamda 65-74 yaş arası genç yaşlılık, 75-84 yaş arası ileri yaşlılık, 85 yaş ve üzeri ise çok ileri yaşlılık olarak sınıflandırılmaktadır. Fakat kişilerin kendi yaşsm standartlarına bağlı olarak yaşlılık halleri de değişkenlik gösterebilmektedir. Bu sebep ile yapılan sınıflandırma herkes için geçerli olmayabilir. Biyolojik yaşlanma, gelişim sürecinde vücudun işlevsel ve yapısal olarak değişim göstermesidir. Genel yaşam biçimimiz hücrelerimizin yaşlanması üzerinde etkilidir. Fizyolojik yaşlanma, yaşlanma ile birlikte fizyolojik süreçlerde ve üretkenlikteki meydana gelen sürekli ve kaçınılmaz düşüşler, işlev yetersizlikleri olarak ifade edilmektedir. Psikolojik yaşlanma ise kişilerin kendi gelişimiyle beraber deneyiminin artması sonucuyla davranışlarında meydana gelen değişiklikler ve yaşlanma ile davranışsal uyum yeteneğindeki değişimlerdir. Geçmişe duyulan özlem, anılarda yaşama, geçmişe takılıp kalma, geçmişten kopamama buna örnek olarak verilebilir. Sosyo-kültürel yaşlanma kişinin toplumsal rolünü, statüsünün ve beklentilerinin değişmesidir. Toplumun kültür ve değer yargıları ile yaşlanan kişinin rol ve konumuna bakışını ifade eder. Ekonomik yaşlanmada ise emeklilik döneminin başlaması ile gelir azalmakta alışılagelmiş toplumsal statü giderek kaybolmaktadır. Yaşamın her alanında kayıpların başlaması ve yoksunluklara dönüşmesiyle yoksulluk başlamaktadır. Bu durum da yaşlıların öz saygısını ve yaşamdan duydukları tatmini azaltabilmektedir. Toplumsal yaşlanma, doğumda beklenen yaşam süresiyle ve toplumun ortalama yaşı arasındaki ilişki olarak tanımlanmaktadır. Yaşlı nüfusun toplam nüfus içindeki oranı % 4'ten az ise genç nüfus, %4-%6.9 arasında ise olgun nüfus, %7-%10 arasında ise yaşlı nüfus, %10'un üzerinde ise çok yaşlı nüfus olarak sınıflandırılmaktadır (Hablemitoğlu & Özmete, 2010; Özmete & Hussein, 2017; Tümerdem, 2006; Yerli, 2017; Yılmaz, 2013).

Gerontoloji yaşlanan bireyler ve yaşlı yetişkinler üzerine yapılan çalışmalardır. Yaşamın giderek uzaması gerontoloji biliminin gelişimini sağlamıştır. Gerontoloji; fizyoloji, sosyal bilimler, psikoloji, halk sağlığı ve politika gibi birçok alanla multidisipliner çalışmalar yürütmektedir. Orta yaştan sonraki yaşam için yapılan bilimsel çalışmalar, bedensel değişimlerle ilgili süreçler, yaşlanan nüfus, beşeri bilimlerden ekonomiye kadar

birçok multidisipliner alanın araştırma çalışmaları ve bu bilgilerin politika ve programlara uygulanması gerontolojinin içerikleri olarak sayılabilir. Yaşlanmanın fiziksel, zihinsel ve sosyal yönleri ve etkileri ile ilgili olan gerontoloji multidisipliner bir alandır. Geriatri ise yaşlı bireylerin bakım ve tedavileri üzerine yoğunlaşmış bir tıp uzmanlık alanıdır. Geriatri ve gerontoloji farklı çalışma alanlarına sahip olsa da, her iki alanda da yaşlanmayı anlama hedefi vardır. Böylece insanlar kendi işlev ve işleyişlerini en üst seviyeye çıkarabilir ve yüksek bir yaşam kalitesi elde edebilirler (“Definition of Gerontology”).

21. yüzyılda, nüfusun yaşlanması en önemli başlıklardan biridir. Dünyadaki her sekiz kişiden birisi 60 yaş ve üzerindedir. Doğurganlık oranlarının düşmeye devam etmesi ve yaşam beklentilerinin giderek artması sonucunda yaşlı nüfusun genel nüfusa oranı istikrarlı bir şekilde artmaya devam edecektir. Nüfus yaşlanması küresel bir olgu olmakla beraber, yüksek genç nüfusu olan ülkeler de dâhil olmak üzere gelişmekte olan ülkelerde yüksek hızla ilerlemektedir (“Ageing”, 2015).

2.2. Yaşlılığa Ait Demografik Veriler

Bir ülkedeki toplumun hayatlarını daha iyi hale getirmeye yönelik politikaların ve planların oluşturulmasında, ihtiyaçlarının karşılanmasında önemli bir etken olan yapılan araştırmalar ve var olan idari kayıtlar neticesinde elde edilen nüfus sayımları; nüfusun ekonomik, demografik ve sosyal niteliklerine dair bilgilerin derlenmesinde kullanılmaktadır. Nüfusun günümüzdeki ve gelecekteki demografik yapısı, yaşlanan nüfus, aile planlaması vb. konular, oluşturulan veya oluşturulacak olan politika ve planların yürütülmesinde önemli bir rol almaktadır (TÜİK,2012).

Türkiye’deki yaşlı nüfusa ilişkin verilere yer vermeden önce çalışmanın kapsamından dolayı dünya geneli nüfus verilerine bakmak yararlı olacaktır. Dünya nüfusuna ait veriler ve geleceğe dair yapılan tahminlere yer verilip daha sonrasında Türkiye’ye yönelik nüfus verilerine, gelecek tahminlerine ve yaşlı nüfusa ait ayrıntılı analizlere yer verilecektir.

2.2.1. Dünya’da Yaşlı Nüfus

Nüfus tahminlerine göre 2020 yılı için dünya nüfusunun 7 milyar 693 milyon 348 bin 454 kişi, yaşlı nüfusun ise 729 milyon 887 bin 660 kişi olduğu tahmin edildi. Bu tahminlere göre dünya nüfusunun yüzde 9,5’ini yaşlı nüfus oluşturmuştur. En yüksek yaşlı nüfus

oranına sahip ilk üç ülke sırasıyla %33,5 ile Monako, %28,5 ile Japonya ve %22,9 ile Almanya olmuştur. Türkiye, en yüksek yaşlı nüfus oranına göre 167 ülke arasında 66. sırada yer almaktadır (“Yaşlı nüfus son beş yılda %22,5 arttı | Her Yaşta”, 2020).

Nüfusun yaşlanması küresel bir olgudur. Neredeyse dünyadaki her ülkede, nüfus içindeki yaşlı bireylerin hem sayısı hem de artış oranında büyüme gerçekleşmektedir. 60 yaş ve üstü insanlar küresel nüfusun %12,3’ünü oluşturmaktadır ve bu oranın 2050 yılında %22’ye çıkacağı tahmin edilmektedir. Dünya çapında, 65 yaş ve üzeri nüfusun payı 1990 yılında %6 iken 2019 yılın'da bu oran %9'a yükselmiştir. Bu oranın, dünya çapında her altı kişiden birinin 65 yaş ve üstünde olacağı tahmin edildiğinde, 2050 yılında %16'ya yükselmesi beklenmektedir. Yine dünya çapında, 80 yaş ve üzeri kişilerin sayısı 1990 ile 2019 arasında neredeyse üç katına çıkarak 54 milyondan 143 milyona çıkmıştır; 2019 ile 2050 arasında tekrar üç katına çıkarak 426 milyona ulaşacağı tahmin edilmektedir (“Ageing”, 2015; “World Popul. Ageing 2019”, 2020). Yani dünya hızla yaşlanmaya devam etmektedir.

2.2.2. Türkiye’de Yaşlı Nüfus

Bu bölümde ülkemizdeki genel nüfusa ve yaşlı nüfusa ilişkin verilere, oranlara ve geleceğe dair tahminlere yer verilecektir. Konuya ilişkin açıklanan son veriler ve yapılan gelecek tahminleri bir arada verilerek karşılaştırma imkânının sağlanması hedeflenmektedir.

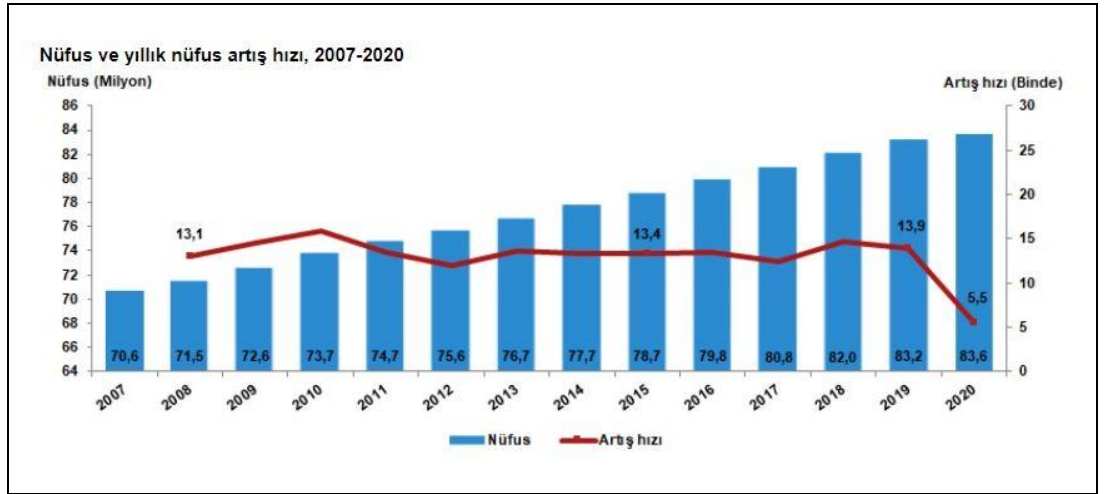
Yaşlanma; dünyanın tüm bölgelerinde, farklı gelişmişlik düzeyine sahip tüm ülkelerinde yaşanmakta olan çağımızın demografik gerçekliğidir. Büyük bir genç nüfusa sahip gelişmekte olan ülkeler de dâhil olmak üzere, yaşlanma dünyada hızla artmaktadır (*Ageing in the twenty-first century: a celebration and a challenge*, 2012).

Türkiye de yaş yapısındaki bu dönüşümü yaşamakta olan bir ülkedir. Özellikle 21. yüzyılın başından itibaren bu değişim dikkat çekici olmuştur. Hem toplumsal hem de ekonomik değişim ile birlikte Türkiye’nin demografik yapısında da önemli değişimler yaşanarak nüfus artış hızının yavaşladığı, doğurganlık ve ölümlülük hızlarının düştüğü bir konuma gelmiştir. Türkiye’nin bu demografik özelliklerinin değişimi; toplumun geleneksel bir sosyoekonomik yapıdan karmaşık ve modern bir konuma geçiş sürecinde kısa bir zaman diliminde yaşanmıştır. Türkiye, doğumların ve ölümlerin yüksek olduğu

dönemlerden hem doğumların hem ölümlerin düşük olduğu bir döneme gelmiştir (*On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023) Yaşlanma*, 2018).

31 Aralık 2020 tarihinde yapılan Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi'nin (ADNKS) sonuçlarına göre Türkiye'de ikamet etmekte olan nüfus, 459 bin 365 kişi artmış ve 83 milyon 614 bin 362 kişiye ulaşmıştır. Türkiye nüfusunun %50,1'ini, 41 milyon 915 bin 985 kişi ile erkekler oluştururken, %49,9'unu ise 41 milyon 698 bin 377 kişi ile kadın nüfusunu oluşturmaktadır ("TÜİK", 2021).

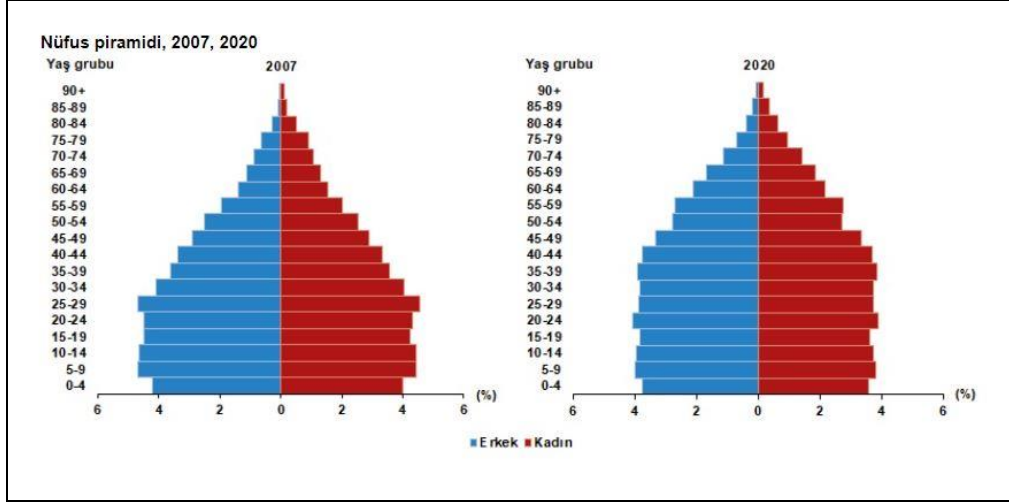
Şekil 1'de görüldüğü üzere Türkiye'deki nüfus artış hızı 2018 verilerine göre %14,7 iken, 2019 yılı verilerine göre %0,8 gerileyerek %13,9 olmuş, 2020 yılında ise %5,5 olmuştur ("TÜİK", 2021; *Yaşlı nüfusun demografik değişimi (2020)*, 2020).

Şekil 1. Nüfus artış hızı

Kaynak: ("TÜİK", 2021)

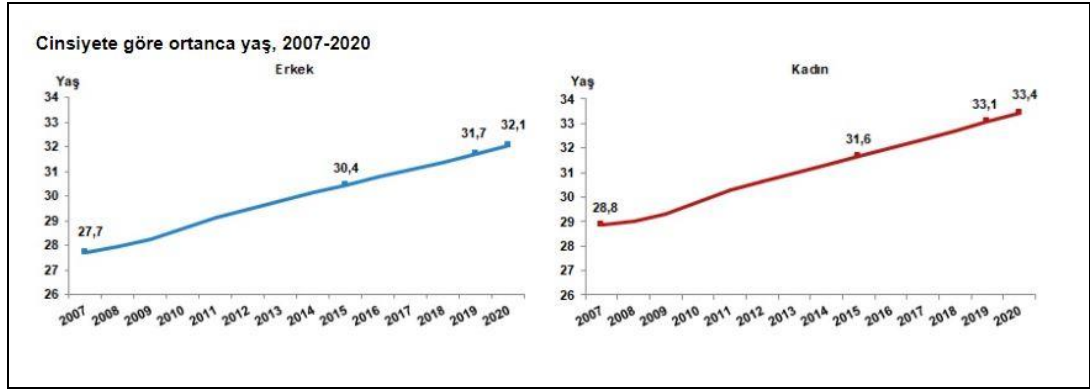
Nüfus piramitleri, belirli bir bölge veya ülkedeki nüfusun yaş ve cinsiyet yapısında meydana gelen değişimleri gösteren grafikler olarak tanımlanmaktadır. Şekil 2'de görüldüğü gibi Türkiye'ye ait 2007 ve 2020 yılları için hazırlanan nüfus piramitlerinin yapısal değişimi karşılaştırıldığında, doğurganlık ve ölümlülük hızlarındaki azalmaya bağlı olarak, yaşlı nüfusun giderek artmakta olduğu görülmektedir (TÜİK, 2020).

Şekil 2. 2007-2019 yıllarına ait nüfus piramidi

Kaynak: (“TÜİK”, 2021)

Türkiye’de doğuşta beklenen yaşam süreleri artmaya devam etmekte ve nüfus yaşlanmaktadır. Nüfusun yaş yapısının yorumlanması ve değerlendirilmesinde kullanılan önemli göstergelerden birisi olan ortanca yaş, yeni doğan bebekten en yaşlıya kadar nüfusu oluşturan kişilerin yaşlarının küçükten büyüğe doğru sıralandığında ortada kalan kişinin yaşını ifade etmektedir. Şekil 3’te görülen 2019 verilerine göre Türkiye’de 32,4 olan ortanca yaş, 2020 verilerine göre 32,7’ye yükselmiştir. 2023 yılında ise ortanca yaşın 33,5’e, 2040’da ise 38,5’e, 2060’da 42,3’e, 2080’de ise 45’e yükselmesi nüfus projeksiyonlarında beklenen bir durumdur. 2019 yılı için erkek nüfusunda 31,7 olan ortanca yaş 32,1’e yükselirken, kadın nüfusunda 33,1’den 33,4’e yükselmiştir (“TÜİK”, 2020; “TÜİK”, 2021).

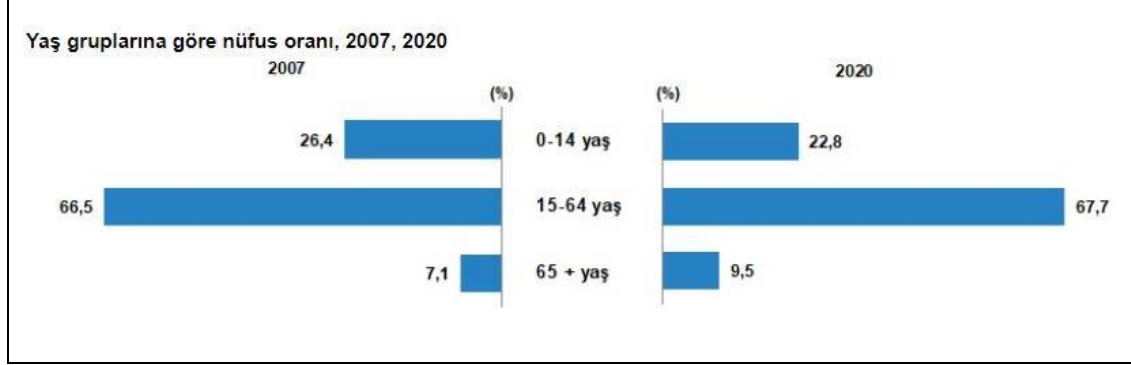

Şekil 3. 2007-2019 yıllarına ait cinsiyete göre ortanca yaş

Kaynak: (“TÜİK”, 2021)

15-64 yaş grubundaki nüfusun oranı çalışma çağı olarak tanımlanmaktadır. Şekil 4’te 2007 yılı verilerine göre bu oran %66,5 iken, 2020 yılı verilerinde %67,7’e yükselmiştir.

0-14 yaş grubundaki nüfusun oranı olarak tanımlanan çocuk yaş grubu %26,4'ten %22,8'e gerilirken, 65 yaş ve yukarisındaki yaşta yer alan nüfusun oranı ise %7,1'den %9,5'e yükselmiştir ("TÜİK", 2021).

Şekil 4. 2007-2019 yıllarına ait yaş gruplarına göre nüfus oranı

Kaynak: ("TÜİK", 2021)

Şekil 5'te, 65 yaş ve üzeri olarak tanımlanan yaşlı nüfusun, toplam nüfusa oranı 2018 yılında %8,7, 2023'te %10,2, 2040'da %16,3, 2060'da %22,6 ve 2080 yılında %25,6 olacağı gelecek nüfus projeksiyonları için yapılan öngörülerdir (TÜİK, 2018).

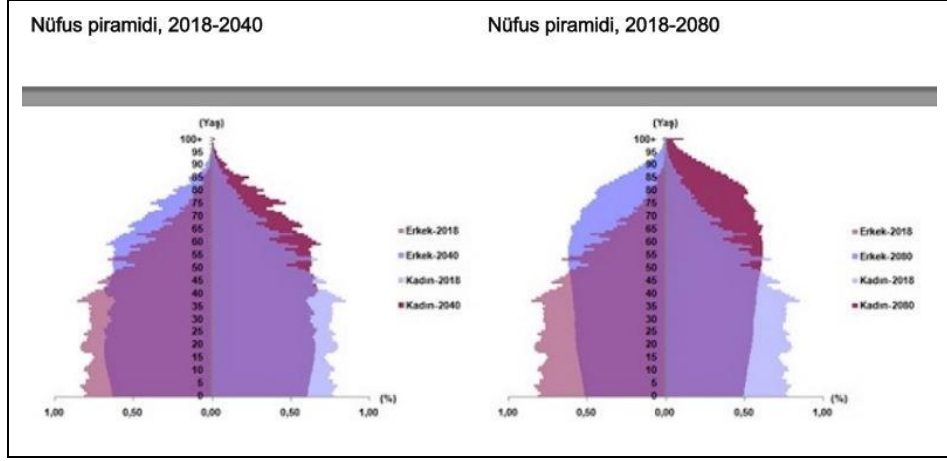
Yıl	Toplam	0-14	15-64	65+	Oran (%)		
					0-14	15-64	65+
2018	81 867 223	19 203 792	55 500 077	7 163 354	23,5	67,8	8,7
2023	86 907 367	19 601 384	58 438 033	8 867 951	22,6	67,2	10,2
2040	100 331 233	19 333 893	64 623 369	16 373 971	19,3	64,4	16,3
2060	107 095 998	18 126 086	64 727 126	24 242 787	16,9	60,4	22,6
2080	107 100 904	16 813 783	62 873 761	27 413 359	15,7	58,7	25,6

Tablodaki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

Şekil 5. 2007-2019 yıllara ve yaş gruplarına göre nüfus

Kaynak: ("TÜİK", 2018)

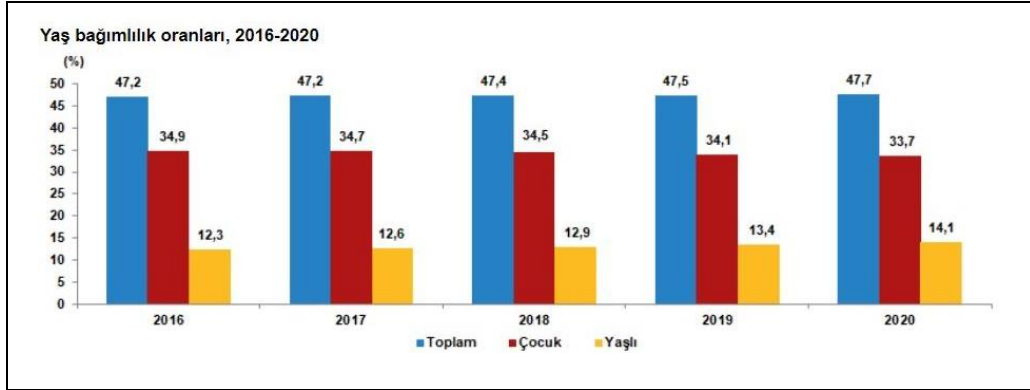
Şekil 6'da yaşlı nüfus olarak tanımlanan 65 yaş ve üzerindeki nüfusun oranının 2018 yılında %8,7, 2023'te %10,2, 2040'da %16,3, 2060'ta %22,6 ve 2080'de %25,6 olacağı öngörülmektedir.

Şekil 6. Nüfus piramidi, 2018-2040-2080

Kaynak: (“TÜİK”, 2018)

Toplam yaş bağımlılık oranı, çalışma çağındaki kişi başına düşen çocuk ve yaşlı kişi sayısını göstermektedir. Şekil 7’de görüldüğü üzere 2018 yılı verilerine göre toplam yaş bağımlılığı %47,4 iken 2019 yılı verilerine göre bu oran %47,5’e yükselmiş, 2020 yılında ise %47,7’ye yükselmiştir. Çocuk bağımlılık oranı, ekonomik olarak aktif olan kişi başına düşen çocuk sayısını ifade ederken, yaşlı bağımlılık oranı ise çalışan kişi başına düşen yaşlı kişi sayısını ifade etmektedir. Çocuk bağımlılık oranı %34,5’ten %34,1’e gerilerken, yaşlı bağımlılık oranının ise %12,9’dan %13,4’e yükseldiği görülmektedir (“TÜİK”, 2021).

Şekil 7. Toplam yaş bağımlılık oranı 2015-2019

Kaynak: (“TÜİK”, 2021)

Türkiye İstatistik Kurumu verilerine baktığımızda Türkiye nüfusu her geçen gün yaşlanmakta olduğu görülmektedir. Bu sebeple nüfus içindeki sayısı giderek artacak olan yaşlılarla ilgili sosyal politikaların ve sistemlerin güncellenmesi, nüfus projeksiyonuna göre şekillenmesi gerekmektedir.

2.3. Yaşlı Nüfusun Sorunları

Yaşlı nüfusun her geçen gün artması sebebiyle yaşlılıkla ilgili sorunlarla daha sık karşılaşmamız kaçınılmazdır. Yaşlılıkla ilgili olan bu sorunların bir kısmı yaşlı bireyin kendi fiziksel, ruhsal, ekonomik durumundan kaynaklanırken bir kısmı ise yaşlı bireyin dışındaki çevresel koşullardan kaynaklanmaktadır(Kurt, Erkol, & Beyaztaş, 2020). Literatür araştırmalarına bakıldığında yaşlı sorunları genel olarak; sosyal sorunlar, psikolojik sorunlar, biyolojik sorunlar, ekonomik sorunlar ve barınma sorunları olarak beş ana başlıkta sınıflandırılmaktadır.

Yaşlı bireylerin değişen aile yapısıyla sahip oldukları etkin rolü kaybetmeleri, sosyal çevreleri ile olan ilişkilerinin azalması, emeklilik süreçleri, durgunluk dönemine girmeleri, gelirlerinin azalması gibi hayatlarındaki değişiklikler onların sosyal sorunlar yaşamasına neden olmaktadır. Yaşlarının getirdiği fiziksel ve zihinsel değişiklikler de bu sosyal sorunları artırmaktadır(Tereci, Turan, Kasa, Öncel, & Arslansoyu, 2016). Yaş ilerledikçe yaşlı bireyin sahip olduğu etkin rolleri kaybedip, edilgin bir pozisyona yöneldiği bu dönemde; yeterli, etkin, güçlü biri olarak yaşamına devam etmesi zorlaşmaktadır (Kaya, 1999). Bu etmenlerin neden olduğu sosyal sorunlar yaşlı bireylerin yaşamlarını olumsuz yönde etkilemektedir.

Yaşlılık döneminde yaşlılar, psikolojik olarak; emeklilik, kuşaklar arası çatışmalar, kronik rahatsızlıklar, eş, akraba ve arkadaşların ölümü sonucu kişiler arası ilişkilerinde değişim, yalnızlık ve umutsuzluk gibi sorunlar yaşamaktadır. Bu alanlardaki sorunlarla başa çıkmaya çalışan yaşlı birey psikolojik olarak bazı değişiklikler yaşamakta ve değişen koşullara uyum sağlamaya çalışmaktadır (Aslan & Hocaoğlu, 2017). Emekliliğin getirmiş olduğu psikolojik ve sosyo-ekonomik koşullar sebebiyle birçok yaşlı yalnız yaşamakta ve ekonomik sorunlar yaşlıları psikolojik olarak olumsuz yönde etkilemektedir(Durgun & Tümerdem, 1999).

Yaşlılar yaşlılık döneminde; demans, alzheimer, görme ve işitme bozuklukları, idrar kaçırma, malnütrisyon, osteoporoz, osteoartroz, yürüme bozuklukları ve düşme, bası yaralanmaları, uyku bozuklukları gibi hastalıklarla mücadele etmektedir. Yaşlılık döneminde biyolojik yaşlanma sonucu daha sık hastalanan bireyler, daha fazla kronik hastalık ve sorun ile yaşamak zorunda kalmaktadırlar (“Yaşlılıkta Kaliteli Yaşam”).

Yaşlı bireylerin emeklilik sonrası gelir düzeylerindeki düşüş, makineleşmenin ve hızlı nüfus artışının yol açmış olduğu istihdam sıkıntısı, artmaya başlayan sağlık problemleri nedeniyle çalışma yaşamından uzaklaşma, hayat pahalılığı vb. nedenlerle yaşlılık döneminde yaşlı bireyler ekonomik sıkıntılar ve yoksullukla karşılaşabilmektedirler. Yaşlılık dönemi ile birlikte yoksulluğun fazla hissedilmesinin sebebi yaşlıların yaşlanmaya bağlı olarak yaşadıkları fiziksel güç kaybı ile daha az üretebilmeleri ve daha az çalışabilmeleridir (Danış; Yumurtacı, 2013).

Yaşlı bireylerin birçoğu nihayetinde ailelerinin sorumluluğu olan bakıma ihtiyaç duyarlar. Ancak azalmakta olan doğum oranları ve giderek hızlanan kentleşme neticesinde var olan geleneksel aile ilişkilerimiz değişmektedir. Yaşlı bireylerin sayısı arttıkça, ailelerin bakım konusunda daha fazla desteğe ihtiyaçları olacaktır. Bu sebeple yaşlılar için sosyal koruma sağlanması giderek daha önemli bir hale gelecektir (“Ageing”, 2015). Yaşlı bireylerin bakım barınma problemleri farklı şekillerde giderilmeye çalışılmaktadır.

2.4. Yaşlılarda Barınma Sorunu ve Nüfusu Kurumsal Bakıma Yönlendiren Süreç

Nüfusun giderek yaşlanıyor oluşunun hemen hemen her yönüyle sosyal yapılar, ekonomik aktiviteler, sağlık hizmetleri, barınma ve toplum üzerinde üzerinde geniş kapsamlı etkileri vardır (Cheng & Heller, 2009, s. 161).

Yaşlı bireyler genel olarak aileleri ve resmi olmayan sosyal ağlar tarafından desteklenmektedirler. Gelişmekte olan ülkelerde sosyal koruma kavramı çok gelişmediği için bu ülkelerde informal sosyal destekler önem arz etmektedir. Ancak, çocuklardan sağlanan destek, ekonomik gelişim ile birlikte azalmaktadır. Bilim insanları bu azalmaya sebep olan faktörleri şu şekilde belirlemişlerdir;

- Geniş aile yapısının yerini çekirdek (nükleer) aile yapısının alması,
- Çocukları teşvik etmek ve gücü ellerine alabilmeleri için yaşlı bireylerin statüsünün ve ekonomik kaynaklarının azalması,
- Aile değerlerinin azalması ve bireyselliğin ön plana çıkması,
- Ekonomik zorluklardan dolayı kaynakların ebeveynlerden çok çocuklara tahsis edilmesi

- Ekonomik bağımsızlığı arayan kadınların özgürleşmesi sonucunda hem yaşlı bireylere bakım sağlayabilecek zamanlarının azalması hem de bu bakım verme rolleri üzerinde sorgulayıcı davranmaları
- Genç bireylerin kırsal alanlardan göç etmesi

Birçok kaynak, bu maddelerin dünya genelinde geçerli olduğunu öne sürmektedir. Çocukları ile birlikte ikamet eden ve ekonomik olarak onlara bağlı olan yaşlı bireylerin sayısı dünya çapında azalırken yalnızca eşiyse veya yalnız yaşayan yaşlı bireylerin sayısı zamanla artmıştır. Kuşaklararası dayanışmanın zayıflaması, aileselliğin geleneksel olarak güçlü olduğu Avrupa topluluklarında (İspanya, Portekiz, Yunanistan vb.) ve çocukların anne-babaya hizmet etmesi, saygı göstermesi gibi geleneksel değerlerin var olduğu Asya topluluklarında gözlenmektedir (Cheng ve Heller, 2009, s. 168).

Gelişmiş ülkeler başta olmak üzere son dönemlerde oluşturulmuş sosyal ve ekonomik politikalar sonrasında ‘yaşlılık imajı’ bakım isteyen bireyler olarak şekillenmiştir (Kalınkara, 2011, s. 67).

Kültürel geleneklerin genç nesillere aktarılması, deneyimlerinin ve tecrübelerinin paylaşılması gibi birçok katkı sağlayan yaşlı bireylerin yaşadıkları topluma katkısı yadsınamaz bir değerdir (“Ageing”, 2015).

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’na bağlı huzurevlerinde 2015 yılında yapılan ve 2013-2014 yılları arasında huzurevine yerleşmiş olan yaşlıları kapsayan Durum Tespit Çalışması / Huzurevlerinde Bakım Hizmeti Alan Yaşlıların Yerleşme Nedenleri, İstismar ve İhmal Nedeni ile Yerleşme Oranları adlı çalışma, yaşlılara soru sormadan onlara ait kayıt ve dosyalarda yer alan rapor, tutanak vb. belgeler incelenerek yapılmıştır. Bu çalışma huzurevine yerleşmiş olan 4892 kişi üzerinde gerçekleştirilmiş olup bulunan veriler huzurevlerine yaşlıların yerleşme nedenlerini incelemektedir. İncelenen veriler neticesinde yaşlıların huzurevlerine üç ana sebepten dolayı yerleştikleri tespit edilmiştir. Bunlar; kendi isteği gelen yaşlılar, istismar nedeni ile gelen yaşlılar ve ihmal nedeni ile gelen yaşlılar olmak üzere sınıflandırılmışlardır (Durdubaş & Kalem Büyük, 2016). Durum Tespit Çalışması sonucunda huzurevlerine gelen yaşlıların %84.2’sinin (4118 kişi) kendi isteği ile geldiği, %5.8’inin (286 kişi) istismar sonucu geldiği, %10’unun (488 kişi) ihmal sonucu geldiği görülmektedir.

Dünya ölçeğinde boşanmaların, birlikte yaşama popülerliğinin artması ve çocuk sahibi olmama gibi nedenlerle pek çok yaşlının yalnız başına yaşaması beklenmektedir. Çocuklardan destek evlada yakışır davranmanın geleneksel olarak kabul edildiği yerlerde hala nispeten güçlüdür (Cheng & Heller, 2009, s. 168).

Yaşlı bireylerin barınma problemleri incelendiği zaman genel olarak iki farklı tür çözümle karşılaşılmaktadır. Bu çözümlerden ilki, yaşlı bireylerin yaşamakta olduğu evlerinde alışmış oldukları sosyal ve yapısal çevre içerisinde kendilerine sunulan destek servisler ile yaşamına devam etmesi iken bir diğer seçenek ise kendi koşullarına uygun bir yaşlılık kurumuna yerleşmesidir. Bu iki durum ve ortamda da yaşlı bireylerin değişen psikolojik ve fiziksel durumlarına göre düzenlemelere ihtiyaç duyulur. Yeterlilik düzeyi bağımsız ve yarı bağımlı olan yaşlı bireyler genellikle kendi evlerinde yaşamayı tercih etmektedirler. Ancak yalnızlıktan kurtulmak, sosyal çevre içerisinde yer almak, fiziksel ve sağlık açısından güvende olma isteği, ekonomik yetersizlik ve benzeri durumlardan dolayı kendi istekleri ile uygun buldukları yaşlı kurumlarında kalmayı tercih edebilmektedirler (Akan, 2017).

Ülkemizde, yaşlı bireylerin yaşam çevreleri evlerinde, kurumsal yapılarda ve şehir ölçeğinde tatmin edici nitelikte değildir. Bu sebeple yaşlıların yaşam doyumlarını ve memnuniyetlerini arttırmak için çeşitli barınma alternatiflerinin geliştirilmesine ve arttırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Mimari olarak barınma alternatifleri oluşturulurken, yaşlı bireylerin fiziksel yetkinlikleri ve yeterlilikleri yanında sosyal ve psikolojik ihtiyaçları da dikkate alınmalıdır. Ayrıca yaşlı bireylerin alışageldikleri yaşamı devam ettirebilmeleri, özel yaşam haklarının korunması, toplum içine karışarak kentle bağlantılı yaşamlarının sürdürebilmesi, kendilerine yönelik teknolojilerin kullanılarak yaşam standartlarının yükseltilmesi gibi kriterlerin dikkate alınması önem arz etmektedir. Bu bağlamdan yola çıkarak yaşlı kurumlarında yaşlı mekânsal davranışı ve algısının birlikte ele alınmasının gerekliliği önem arz etmektedir (Akan, 2017).

2.5. Kurumsal Bakım

Yaşlı bakım hizmetleri, Evde Bakım Hizmetleri ve Kurum Bakım Hizmetleri olarak ikiye ayrılmaktadır. Evde Bakım Hizmetleri ise Evde Sağlık Hizmetleri ve Evde Sosyal Bakım olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

Kurum bakımı, yaşlı bireylerin gereksinim ve sorunlarını dikkate alan sosyal hizmet programlarının en eski ve yaygın olanıdır. Korunmaya ve bakıma muhtaç yaşlı bireylerin sağlık, psikolojik ve sosyo-ekonomik gereksinimlerinin yetkin kişiler tarafından karşılandığı, bireylerin mutluluk ve refahını temel alan kurum bakımı, günümüzde özellikle gelişmiş batı ülkelerinde yaygındır. Kurum bakımı hizmetinden yararlanmanın her ülkede farklı koşulları olmakla birlikte bu tür hizmetler, hukuki düzenlemeler çerçevesinde, devlet, yerel yönetimler, gönüllü kişiler ve kuruluşların iş birliği ile yürütülmektedir. Bu kuruluş ve işletmelerin giderlerinin oldukça yüksek olması sebebiyle geliri ve serveti olan bireyler için veya aile desteği bulunan kişiler için kısmen ücretli olması beklenmektedir.

Kurum bakımında beklenen başarının sağlanabilmesi için, yaşlı bireylerin bakımının aile dışında olması doğrultusunda toplum algısının hazırlanması ve oluşturulması gereklidir. Zira kurumsal bakım hizmetleri Türkiye gibi ülkelerde kırıncı veya incitici gibi görülebilmektedir. Oysa bu durum, doğrudan verilmekte olan hizmetin kalitesi ile ilgilidir.

Yaşlı birey kurumsal bakım hizmeti öncesinde yaşadığı evde kendi kararlarını vermekte, aile üyeleri ve akrabaları ile görüşmekte, komşuları ile ilişkiler kurmakta, istediği saatte uyuyup uyanabilmekte, para kazanıp harcayabilmekte ve böylece sosyalleşebilmektedir ancak yaşlı bireyin kurumsal bakım hizmeti ile birlikte bu durum büyük oranda değişmektedir. Kurumlarda kalan birçok yaşlı birey vardır ve bu yaşlı bireylerin de uyması gereken birçok kural vardır. Bakım gören yaşlı bireylerin yaşlı olmak dışında paylaştıkları ortak bir noktanın olmaması çoğu zaman, yaşlıları kendi içinde heterojen bir grup haline getirir. Bu sebeple kuralların oluşumuna yaşlı bireyi katma düşüncesi ne kadar pozitif bakılsa da başarı şansı düşüktür. Kurallar ne kadar esnekleştirilirse esnekleştirilsin, bireyselleştirilmesi çok da mümkün değildir. Bu sebeple, tüm olumsuzlukları tasarım anlamında dikkate alan ve yaşlı bireylerin geçmiş yaşamına bir yaklaşmayı içeren kurumsal bakım hizmetlerine ihtiyaç vardır. Örnek verilecek olursa İngiltere, ABD ve Hollanda gibi ülkelerde yaşlı bireyler için oluşturulan ve yaşlılar köyü olarak adlandırılan özel bölgeler bu ihtiyaçlar neticesinde oluşturulmuştur. Yaşlı köylerinde kalan yaşlı bireyler kurumsal bakıma göre diğer yaş grubundan kalan kişiler ile çok daha yoğun bir ilişki içerisindedirler ve kendi kararlarını verme noktasında çok daha özgür hareket edebilmektedirler. Ayrıca yaşlı köyler, yaşlı bireylerin psikolojik ve

sağlık gereksinimlerini uzman kişilerce karşılanabilmesi gibi avantajları da bünyesinde barındırır (Altan, Ömer Zühtü; Şişman, 2003, ss. 20–21).

Goffman (akt. Oktik, Bozyer, Durdu, Kökalan, & Top, 2004) yeme, içme, uyuma gibi bütün yaşamsal eylemlerin tek bir çatı altında toplandığı kurumlara ‘total kurumlar’ adını vermektedir. Batı Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri’nde kurumsal nitelikte açılmış olan bakımevleri ve huzurevlerinin sayısındaki artış bu ve benzeri kurumların daha nitelikli ve kaliteli hizmet sunabilmeleri adına araştırmalara konu olmuştur. Yapılan araştırmalar Goffman’ın tanımlamış olduğu bu total kurumlarda yaşlanmanın bir takım sakıncaları beraberinde getirebileceğini, bunu bağlı olarak yaşam kalitesinin düşmesine neden olabileceğini ve yaşlıların kendilerini düşkün olarak hissetmelerine sebebiyet verebileceğini öne sürmektedir. Bu sebebiyetle huzurevlerine alternatif olarak yaşlıların ev işlerinde yardım alarak daha bağımsız hareket edebilecekleri bahçe içerisinde tek katlı küçük evler ya da kendi evlerinde yine destek veya gündüz bakımı alabilecekleri farklı sistemler üzerine çalışılmış buna benzer sistem önerileri geliştirilmiş, yaygınlaştırılmıştır. Fakat maliyetin düşük olması ve ortak yaşamı sürdüren yaşlıların bir arada bulunması huzurevi kavramını her zaman destekler niteliktedir.

Bir başka örnek olarak; huzurevlerinin her geçen gün yardım ve hizmet anlayışı gelişmekte, daha nitelikli mekân ve hizmet sunan kurumlar haline gelmektedirler. Halen çeşitlilik sunamamakla birlikte benzer binalar yapılıyor olsa da tek kişilik odanın önemi anlaşılmalı, otel ve hastane yapılarından farklı olarak ev atmosferi sağlanmaya çalışılmaktadır (Demirkan Türel, 2017). Yaşlılık döneminin giderek uzaması ve yaşlı nüfusunun her geçen gün artması sebebiyle huzurevlerinin, bakımevlerinin ve diğer yaşlı mekânlarının alternatifleri araştırılmalı, geliştirilmeli ve mimari tasarım noktasında kriterlerin, ölçütlerin belirlenmesi gerekmektedir.

Çoğunlukla gelişmiş ülkelerde daha çok tartışılan bir konu olan yaşlanma, artık gelişmiş ülkeler kadar, gelişmekte olan ülkeler açısından da önemle değerlendirilmesi gereken bir konudur. Türkiye’nin gelişmekte olan bir ülke olması sebebiyle yaşlı nüfus oranının artmaktadır. Bu göz önünde bulundurulduğunda yaşlıların barınma sorununa çözüm olarak huzurevlerinin yetersiz kalacağı söylenebilir (Hazer).

Modernite, kentleşme, teknoloji, çalışma, emeklilik boş zaman gibi kavramlarla birlikte yaşlılık ve aile yaşantısında geri dönüşü olmayan yeni bir oluşumu kurumsal yaşlanmayı meydana getirmiştir.

Yaşlıların yaşadığı yaşlı mekânları genel anlamda şu şekilde sıralanabilir (Demirkan Türel, 2017);

- Yaşlı konutları (Planlı ve plansız olarak incelenebilir)
- Dönüşümlü konut
- Yaşlı apartmanları
- Yaşlı ve engelliler için siteler
- Huzurevleri
- Gündüz bakımevleri ve yaşlı klüpleri
- Yaşlı hastaneleri
- Kentsel mekânda yaşlı gözetin tasarımlar, kentsel servisler, yaşlılar için peyzaj alanları
- Yaşlı turizmi, termal ve kıyı otellerin sezon dışı zamanda huzurevi olarak kullanılması

Yine de gelişmiş olan ülkelerde yaşlı bireylerin bir arada yaşıyor oluşundan kaynaklanan toplumsal yaşamdan soyutlanma ve geçmiş yaşamın önemli ölçüde değişmesi gibi olumsuz etkiler tartışılmakta ve bu doğrultuda kurumsal bakımın yapısına ilişkin reform sayılabilecek değişiklikler uygulamaya konulmaktadır. Bu sebeple yaşlı bireylerin gerek duydukları zamanlarda yardım alabilecekleri bir şekilde, mümkün olduğu kadar kendi evlerinde ve kendi yaşadıkları toplumlar içinde yaşaması teşvik edilmelidir. Yaşlı bireylerin yaşamlarını bağımsız bir şekilde sürdürmeleri ve bireysel kimliklerini korumaları için fırsat tanınmalıdır. Ancak yaşlı bireylerin yaşadığı konut ortamının uygun olmaması, bakımı üstlenen ailelere gereken psikolojik ve pratik desteğin verilmemesi, kurumsal bakım hizmetlerinin tek alternatif olarak görülmesi yaşlıların kurumsallaşmalarına neden olmaktadır. Kurum bakım hizmetlerinin pahalı olması, bakıma gereksinim duyan yaşlı bireyin toplumsal yaşamdan soyutlanıyor oluşu ve bakım veren kişilerin karşılaştıkları sorunlar günümüzde yakın çevremiz içerisinde bakıma

olanak sağlayacak bakım destek hizmetlerinin yaygınlaştırılmasını gerektirmektedir. Bu amaç ile gelişmiş olan ülkelerde özürsüzlük, kronik rahatsızlıklar ve yaşlılık gibi durumlarda bireylerin kendi çevresi ile olan ilişkilerini kuvvetlendirmek ve desteklemek, kendi yaşamlarını özgür bir şekilde alıştırdıkları ortamda devam ettirmek, istek ve beklentilerine cevap verebilmek, sosyal işlevselliklerini arttırmak ve devletin kurumsal bakım hizmet alanında maliyetlerini azaltabilmek amacıyla toplum temelli bakıma anlayışı benimsenmektedir (Hazer).

Özellikle yeni projelerde yaşlı bakım birimlerinin daha çok küçük sahil kasabalarında, yumuşak iklimlerde tasarlandığı görülmektedir. Ayrıca total kurum kavramını kullandığımız huzurevlerinin, gelişmiş ülkelerde; sadece yerel yönetimler tarafından değil özel sektörde modern bir tatil köyü havasında hizmet veren kurumlar halini almaktadır. Bu hizmetlerin en yaygınları, üçüncü kuşak turizmi adı verilen 65 yaş üstü gruba sunulan tatil olanakları, spor faaliyetleri, kişinin kendini gerçekleştirebileceği kurslar, sanatsal faaliyetler vb.'dir (Oktik vd., 2004).

Yaşlı bakım ve barınma merkezlerinde (huzurevleri, yaşlı apartmanları, yaşlı hastaneleri vb.) son yıllarda önemli değişiklikler yapıldığı görülmektedir. 1970-1980'li yıllarda yaşlılar için mümkün olduğunca küçük mekanlar tasarlanırken 1990'ların sonlarında yaşlıların bu durumdan şikayetçi olması üzerine yaptıkları eleştiriler dikkate alınarak mekanların kalitesi artırılarak daha nitelikli mekanlar kullanıcıya sunulmaya başlanmıştır. Bu gelişmeler neticesinde huzurevine gitmek artık çaresiz kalmanın bir sonucu olarak aşağılayıcı, utandırıcı bir durum olmaktan çıkıp tercih edilen bir yaşam tarzı haline dönüşmektedir. Nitelikli olarak tasarlanan bu kurumlara gitmek için yaşlılar yapılan ödemeler dışında bazen evlerini, arsalarını bağışlamaktadırlar. Yaşlı bireylerin gereksinimlerinin karşılanmasının yanı sıra yalnız kalma korkusundan kurtulmak, arkadaşlık kurabilmek, hobi faaliyetlerine katılım, gezi olanaklarından yararlanma, sosyal mekanlardan faydalanabilme, aktivitelere katılabilme gibi sebeplerle yaşlılar; evli çocuklarıyla veya tek başına yaşamaktansa bu kurumlarda yaşamayı daha çekici bulmaktadır. Bu tür nitelikli yapıları ise eğitim ve gelir seviyesi yüksek olan yaşlılar çoğunlukla tercih etmektedir. Yapılan gözlemler sonucunda son derece özenli giyimli, kişisel bakımına önem veren yaşlılar ortak ve sosyal mekânları kullanmakta, kurum önünden taksi vb. vasıtalarla kente ulaşmakta, çevre yürüyüşleri, alışveriş yapmakta; kısacası hayata katılım sağlamaktadır. Bu kurumlarla birlikte huzurevinin kimsesiz ve

parasız yaşlıların gittiği bir mekân algısı yıkılmıştır diyebiliriz. Koğuş şeklinde tasarlanan, paylaşımlı odalarda kalan, yatağından kalkmayan mutsuz yaşlı profili geride bırakılmıştır. Mekânsal kalitenin artırıldığı bu yapıların Türkiye’de yaygınlaştırılması hedef olmalıdır. Bu kurumlardaki başlıca değişiklikler şu şekilde sıralanabilir (Demirkan Türel, 2011):

Başlıca değişiklikler:

- Yaşam birimi metrekaresinde artma
- Sosyal alanlarda ve imkânlarda artma
- Kentle ve kent aktiviteleriyle bağlantı kurma
- Ev benzeri tasarımlar yapma
 - Yemekhane bölümlenmesi,
 - TV salonları yerine odalar tasarlanması,
 - Koridorların gün ışığı alan sokaklara dönüşmesi,
 - Asansör, banyo, mutfak gibi mekânlarda detayların gelişmesi,
 - Güvenlik sistemlerinde gelişmeler, uzaktan yaşlı kontrolü

2.6. Yaşam Kalitesi

Yaşam kalitesinin, literatürde birçok farklı tanım ve yorumu yer almakla birlikte bu kavramın önemi birçok metinde vurgulanmaktadır. Yaşam kalitesi kavramının hayatın birçok farklı boyutunu içermesi gerektiği konusunda fikir birliği olmasına rağmen bu boyutların neler olması gerektiği tartışma konusudur.

Her disiplin alanı kendi araştırma alanına göre farklı bir tanım geliştirebilmektedir. En yaygın olarak kullanılan tanımlardan biri ise Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) (WHO)’nün şu tanımıdır: Kişilerin yaşamakta olduğu durumlar içinde var oldukları kültür ve değerler bağlamında; amaçları, beklentileri, standartları, kaygıları algılama biçimleridir.

Lawton (1991) ‘ın önerdiği tanıma göre yaşam kalitesini geçmiş, şimdi ve gelecek zaman içerisinde bireyin kişisel ve çevresel sistemini, içsel ve toplumsal ilkeler ışığında çok boyutlu olarak değerlendirmesidir. Lawton’un yaptığı bu tanıma göre yaşam kalitesinin hem objektif hem de sübjektif boyutları vardır. Objektif boyut toplumsal normlar

yaklaşımını ön planda tutarken sübjektif boyut bireysel yaklaşımları ön planda tutmaktadır (akt. Aysan, 2017).

Yaşam kalitesi kavramının tam olarak neyi kapsadığını belirtmek zordur. Wenger, Mattson, Furberg ve Elinson, hem teorik hem de pratik bir bakış açısıyla yaşam kalitesi üzerine çalışmışlardır. Evrensel bir bakış açısıyla yaşam kalitesinin altı ana başlıkta incelenebileceğini savunurlar. Bunlar şu şekildedir; fiziksel yetenekler, psikolojik durum, sosyal etkileşimler, zihinsel fonksiyon, ekonomik durum ve kendi kendine algılanan sağlık durumudur (Hornquist, 1990). Cella ise (1994) yaşam kalitesinin çok boyutlu ve öznel bir kavram olduğundan bahseder ve bu kavramı fiziksel, işlevsel, duygusal ve sosyal bir iyilik hali olarak tanımlar.

Netuveli ve Blane (2008), yaşlıların yaşam kalitesine ilişkin algıları üzerine yapılan güncel araştırmalarda yaşam kalitesinin sağlığın ötesine geçtiğini açıkça ifade etmektedirler. İyi sosyal ilişkilere sahip olmanın, aktif olmanın, sosyal ve kişisel olarak işlevsel sınırlandırmaların olmadığı faaliyetlere katılabilmenin yaşlı bireyler için çoğu zaman daha önemli oldu belirtilmektedir.

Yaşlıların; azalan fiziksel ve zihinsel kapasiteleri, iş gücünden ayrılıp emekli maaşına bağımlı hale gelmeleri, geniş aile yapısının parçalanması veya değişmesi, akranlarını veya eşlerini kaybetmiş olmaları nedeniyle fazlasıyla kırılgan olmalarından dolayı yaşam kalitesi, diğer başlıklardan farklı olarak incelenmeli ve irdelenmelidir. Yaşlıların dünya nüfusu içerisindeki demografik dönüşümleri de hızla arttığı için yaşam kalitesi ile ilgili çalışmalara olan ilgi ve ihtiyaç da hızla artmaktadır (Aysan, 2017).

Fernandez-Ballesteros (2011) yaşlı kişilerde yaşam kalitesinin birçok farklı perspektiften değerlendirilebildiğini belirtmektedir. Yaşam kalitesi bileşenlerini değerlendirme perspektiflerinden en yaygın kullanılanlarını en sade ve yalın şekli ile iki grupta sınıflandırmak mümkündür. Bunlar; toplumsal/bağlamsal, bireysel/kişisel ve nesnel, öznel. Aşağıda yer alan Tablo 1, yaşlı bireylerdeki yaşam kalitesinin en yaygın ve çok boyutlu bileşenlerinin; toplumsal/bağlamsal, bireysel/kişisel koşullar olup olmadığını ve nesnel mi, öznel mi yapıya sahip olduklarını gösteren bazı parametreler içermektedir.

Tablo 1. Yaşlılıkta yaşam kalitesinin sınıflandırılması için en yaygın kullanılan bileşenler

	TOPLUMSAL / BAĞLAMSAL	BİREYSEL / KİŞİSEL
NESNEL / OBJEKTİF	<ul style="list-style-type: none">-Demografik veriler (yaşlanma oranları, yoğunluk, vb.)-Fiziksel faktörler (konut tesisleri, koruyucu asistan, vb.)-Ekonomik faktörler (emeklilik sistemi, vb.)-Sosyal faktörler (sosyal ağlar, sosyal hizmetlerin kullanılabilirliği, vb.)-Eşitlik mevzuatı-Sağlık faktörleri (yaşam beklentisi, sağlık güvenlik sistemi, vb.)-Yaşlılıkta engel/yetenek yaygınlığı	<ul style="list-style-type: none">-Demografik özellikler (yaş, cinsiyet, eğitim, medeni durum, vb.)-Fiziksel koşullar (ev, ikamet edilen yer, mahalle, vb.)-Ekonomik faktörler (gelir durumu, ekonomik kaynaklar, vb.)-Sosyal faktörler (aile desteği, sosyal destek, vb.)-Fonksiyonel yetenekler ve aktivite (günlük yaşam aktiviteleri, vb.)-Sağlık koşulları (tıbbi kayıtlar, reçeteler, hastanede geçirilen günler)-Fiziksel uygunluk (denge, güç, vb.)
ÖZNEL / SUBJEKTİF	<ul style="list-style-type: none">-Yaşlının belirli bir topluma atfedilen koşulları, yaşam kalitesi ile ilgili koşulları öznel olarak değerlendirmesidir	<ul style="list-style-type: none">- İyi olma hali, yaşam doyumu, kontrol algısı vb. öznel koşullar-Toplumsal/bağlamsal kesişimlerdeki bileşenlerin kişisel değerlendirmeleri

Kaynak: (Fernández-Ballesteros & Macía Antón, 1993)

Toplumsal/bağlamsal ve nesnel/objektif kesişiminde yer alan kısım; çevresel ve fiziksel faktörler (iklim, konut imkânları, vb.), ekonomik faktörler (emeklilik sistemleri, kredi olanakları, vb.), sosyal faktörler (sosyal ağlar, sosyal hizmetlerin kullanılabilirliği, vb.) ve sağlık faktörler (yaşam beklentisi, sağlık hizmetleri vb.) gibi bileşenleri içerir. Bireysel/kişisel ve nesnel/objektif kesişimi; demografik faktörler (yaş, cinsiyet, medeni durum, vb.), ekonomik faktörler (gelir, ekonomik kaynaklar, vb.), sosyal faktörler (aile veya sosyal destek), fonksiyonel yetenekler (günlük yaşam aktiviteleri vb.), sağlık koşulları (tıbbi kayıtlar, reçete, hastanede geçirilen günler vb.) veya fiziksel uygunluk (denge, güç, vb.) gibi uzmanlar tarafından yaşam kalitesinin nesnel olarak kabul edilebilecek bileşenleri olarak belirtilen tüm kişisel koşulları içerir. Toplumsal/bağlamsal ve öznel/subjektif kesişiminde yer alan kısım ise; yaşlının belirli bir topluma atfedilen koşulları, yaşam kalitesi ile ilgili koşulları öznel olarak değerlendirmesidir. Buna; emeklilik yaşı, yaşlılara uygun işlerin varlığı, yaşlı istihdamında ayrımcılığı engelleyecek kanunlar vb. örnek olarak verilebilir. Bireysel/kişisel ve öznel/subjektif kesişiminde ise;

yaşam memnuniyeti, refah veya kontrol algısı gibi yaşam kalitesi faktörleri olarak belirtilen öznel koşullar ile birlikte, bireyin yaşam kalitesinin kişisel olarak nasıl algıladığı gibi öznel bileşenlerle ilişkilendirilir. Buna; sağlık hizmetlerinden, kişisel sağlık koşullarından memnuniyet örnek olarak verilebilir. Bu kesimlerde yer alan bileşenlerin birçoğu benzer gibi gözükse de hepsi farklı düzeylerde ayrı bir değerlendirmeye sahiptir.

Memnun olma, sevinç duyma, sevinme anlamına gelen memnuniyet, ihtiyaç ve isteklerin karşılanmasından meydana gelen tatmin duygusudur. Yaşam memnuniyeti ise bireyin sürdürmekte olduğu hayatı bir bütün olarak olumlu şekilde değerlendirmesi anlamında kullanılmaktadır. Literatürde yaşam memnuniyeti genellikle "öznel veya beyan edilmiş mutluluk" ve "öznel refah" terimleri ile eş anlamlı olarak kullanılmıştır. Günümüzde bu konu; sosyoloji, psikoloji, iktisat gibi sosyal bilimler ile tıp tarafından ele alınmakta ve araştırılmaktadır (Devlet İstatistik Enstitüsü, 2004).

Yaşlıların yaşam memnuniyetleri, literatürde genellikle 5 ana başlık üzerinden değerlendirilmektedir. Bu değişkenler şu şekildedir (Arun, 2008):

- Fiziksel Sağlık: Gündelik hayatı etkileyecek sürekli hastalık durumu, devamlı olarak ilaç alma zorunluluğu, kişisel sağlıktan memnuniyet düzeyi
- Ruhsal Sağlık: Ruhsal sıkıntılar (endişe, stres, korku...vs), mutluluk düzeyi
- Sosyal İlişki Kurma İmkânı: Herhangi bir dernek, vakıf ya da kuruluşa üyelik, yakın arkadaşın varlığı ve sayısı, aile üyeleriyle görüşme durumu ve sıklığı
- Çevre Durumu: Evdeki imkân ve koşullar (oda sayısı, ayrı mutfak, banyo, sıcak su, ısınma, terasbalkon, memnuniyet düzeyi), yakın çevre koşulları (sorunlar, güvenlik, tehlikeler, memnuniyet düzeyi), ülke koşulları (Türkiye'nin kamu ve sosyal güvenliğinden, çevre durumundan, demokratik kurumlardan memnuniyet)
- Sosyo-Demografik ve Sosyo-Ekonomik: Sosyo-demografik değişkenler (cinsiyet, medeni durum, yerleşim yeri, eğitim durumu, eğitim durumundan memnuniyet düzeyi), sosyo-ekonomik değişkenler (gelir durumu, gelir durumundan memnuniyet, sosyal sınıf algısı)

Memnuniyet kavramını, sadece eve (yaşanılan yere) ait olmadığını çevresine yönelik değişkenlerin de karmaşık bir bütünü olduğunu tanımlayan Keul (1989) ayrıca

memnuniyetin iç mekân ile sınırlandırılmayacağını yaşanan yerin dışının, bölgenin, semtin, komşuluk ilişkilerinin vb. memnuniyet ile birlikte değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Ve memnuniyet seviyesinin, nesnelere algılanma şekli ile ve beklentilerle ilişkili olduğunu savunmuştur (Çerçi, 1997).

Yaşlılık döneminde karşılaşılan bazı sorunlar, yaşlı bireylerin yaşam memnuniyetini olumsuz bir şekilde etkileyebilmektedir. Yaşlılık döneminde fiziksel, bilişsel, ekonomik vb. kayıplar yaşayan yaşlı bireyler bu kayıplarla baş etme durumlarına göre farklı düzeylerde yaşamdan memnun olmakta ve farklı düzeylerde sosyal uyum sağlamaktadırlar. Bu bireylerin yaşamış olduğu sosyal uyum sorunu kısaca yaşlı bireylerin yaşamdan geri çekilmesi, yaşamdan zevk almaması, yaşama aktif olarak katılmaması, yaşamdan doyum sağlayamamasıdır (Baran, 2005; Kurt vd., 2020).

Bu bölümde yaşlı ve yaşlılık ile ilgili tanımlamalara ve kavramlara yer verilip yaşlı nüfusun demografik verilerinden bahsedilmiştir. Yaşlı nüfusun sorunları tanımlanmış ve barınma sorunu üzerinde durulmuştur. Barınma sorunu sonucu yaşlıları kurumsal bakıma yönlendiren süreç tanımlanmıştır. Kurumsal bakım ve yaşam kalitesine değinilerek alan çalışması için bir altlık oluşturulmuştur.

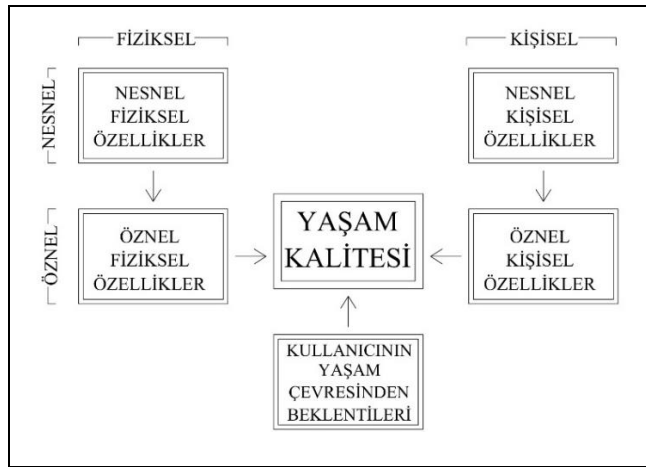
3. YÖNTEM

Bu bölümde tez çalışmasının yöntemine yer verilmektedir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada veri elde edebilmek amacıyla konu ile ilgili literatür taraması yapılarak yazılı, çizili ve görsel kaynaklara ulaşılmıştır. Araştırma konusu ile ilgili yerli ve yabancı tezler, makaleler, dergiler, internet kaynakları, kitaplar ve bildiriler taranarak çalışmanın literatürdeki yeri araştırılmıştır. Çalışma metodolojisi olarak alan araştırma yöntemi kullanılmış, belirlenen örnek yerinde incelenmiş ve anket çalışması yapılmıştır.

Anket çalışması için Reyhan Midilli Sarı'nın (Sarı, 2009) Delphi Tekniğine göre hazırlanmış olduğu ve Türkiye'deki yer alan yedi bölgeden temsili seçilen yedi ilden yine temsili olarak seçilen yedi huzurevine uygulamış olduğu anket soruları ve oluşturduğu model referans alınarak yapılacak çalışma için uyarlanmıştır. Yaşam kalitesi kavramı literatür çalışmaları kapsamında birbirinden farklı bilim ve disiplinlerin çalışmalarına konu olması sebebiyle birçok boyutu içinde barındıran bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Yaşam kalitesi bireyin nesnel çevresinin öznel olarak değerlendirmesi ile ortaya çıkmakta ve var olan koşullarla bireyin beklentileri arasındaki uyumdan etkilenmektedir. Bu sebeple Sarı, yaşam kalitesini değerlendirmek için Şekil 8'de görüldüğü gibi bir model geliştirmiştir. Bu modele göre yaşam kalitesini etkileyen beş boyut bulunmaktadır, bunlar; Nesnel-Kişisel Boyut, Nesnel-Fiziksel Boyut, Öznel-Kişisel Boyut, Öznel-Fiziksel Boyut ve Beklenti Boyutu'dur.

Şekil 8. Reyhan Midilli Sarı'nın oluşturmuş olduğu yöntem şeması

Kaynak: Sarı (2009) kaynağından yararlanılarak yazar tarafından düzenlenmiştir.

Belirlenen kurumda anket çalışması yapılmıştır. Elde edilen anket verileri SPSS programı kullanılarak değerlendirilmiş ve bahsi geçen boyutlar üzerinden anket verileri ortaya konarak yorumlanmış ve incelenmiştir. Daha öncesinde yapılmış olan mevcut devlet huzurevlerinden elde edilen anket sonuçları ile bu araştırma kapsamında belirlenen Darüşşafaka Urla Rezidans kurumunda yapılan anket çalışmasının sonuçlarının karşılaştırılması yapılmıştır. Alan araştırmasında anket çalışması yanı sıra gözlem tekniği kullanılarak kurumda mevcut mekânlarla ilgili değerlendirmeler yapılmış ve mekân analizleri yapılmıştır. Araştırma kapsamında belirlenen kurumdaki mekânsal yaşam kalitesi, belirtilen yöntem ile incelenmiş ve diğer kurumlarla kullanıcı memnuniyeti ve yaşam kalitesi bağlamında karşılaştırılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

3.2.1. Evren

Bu araştırmanın evrenini Darüşşafaka Cemiyeti Rezidansları oluşturmaktadır. Darüşşafaka Cemiyeti bünyesinde dört farklı rezidans yer almaktadır. Bu rezidanslardan Yakacık Rezidans, Maltepe Rezidans ve Şenesenevler Rezidans İstanbul'da yer alırken Urla Rezidans İzmir'de yer almaktadır. Türkiye'de aktif olarak hizmet veren, huzurevine alternatif olarak tasarlanan bakım ve barınma merkezi olarak nitelikli bir yapılanma olması sebebiyle evren için Darüşşafaka Cemiyeti Rezidansları seçilmiştir.

3.2.2. Örneklemin Belirlenmesi

Darüşşafaka Cemiyeti Rezidansları arasından Darüşşafaka Urla Rezidans'ın diğer rezidanslardan metrekare olarak büyük olması, akıllı bina olması, şehirden uzak ve ormanlık bir alan içinde yerleşmiş olması gibi sebepler buranın örneklem olarak seçilmesinin nedenidir. Darüşşafaka Urla Rezidans üç ayrı yapı bloğundan oluşmaktadır. A Blok Darüşşafaka Urla Yaşam Huzurevi, B Blok Darüşşafaka Cemiyeti Urla Rezidans, C Blok ise Geriatri + Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesidir.

Çalışma evreni ise Darüşşafaka Cemiyeti Urla Rezidans'ta (B Blok) hizmet gören ve çalışmaya gönüllü olarak katılan yaşlılardır. Çalışma örnekleminin belirlenmesi konusunda Darüşşafaka Urla Rezidans'ta görev yapmakta olan sosyal hizmet

uzmanlarının yönlendirmeleri doğrultusunda anket yapabilecek düzeyde olan bağımsız ve yarı bağımlı olan yaşlılar ile görüşme yapılmıştır.

3.2.3. Örneklemin Büyüklüğü

Bu araştırmanın çalışma evreni için seçilen Darüşşafaka Urla Rezidans'ta anket çalışmanın yapıldığı tarihte kurumda hizmet görmekte olan kişi sayısının 90 olduğu bilgisi edinilmiştir. Ancak bu kişilerin kurumda sürekli olarak kalıyor olmaması, dönemsel olarak kendi evlerine, çocuklarına, memleketlerine, seyahatlere gidiyor olmalarından dolayı kurumdan edinilen bilgiye göre o gün için kurumda 48 kişinin aktif olarak hizmet aldığı tespit edilmiştir. Buna göre araştırma evreninde yer alan 48 kişiden %95 güven aralığı ve %5 örnekleme hatası göz önünde bulundurularak aşağıda gösterilen hesaplamalar sonucu örneklemini oluşturacak kişi sayısının 43 olduğu saptanmıştır.

Örneklemin Hesaplanması:

$$n = \frac{N * t^2 * p * q}{(N - 1) * d^2 + t^2 * p * q} \quad n = \frac{48 * (1,96)^2 * 0,50 * 0,50}{(48 - 1) * (0,05) + (1,96) * 0,50 * 0,50} = 42,7$$

N: Çalışma Evrenindeki kişi sayısı

n: Örnekleme alınacak birey sayısı

p: İncelenen olayın görülüş sıklığı (gerçekleşme olasılığı)

q: İncelenen olayın görülmeysi sıklığı (gerçekleşmeme olasılığı)

t: Belirli bir anlamlılık düzeyinde, t tablosuna göre bulunan teorik değer

d: Olayın görülüş sıklığına göre kabul edilen örnekleme hatası

3.3. Anket Formu

Reyhan Midilli Sarı'nın 2009 yılında gerçekleştirmiş olduğu "Türkiye'deki Huzurevlerinde Mekânsal Yaşam Kalitesinin İrdelenmesi" adlı doktora tez çalışmasından referans alınmış olup çalışmanın amacına uygun olarak Darüşşafaka Urla Rezidans'a uyarlanmıştır. Uyarlanan bu anket formu altı ana bölümde gruplandırılarak deneklerin anketi daha kolay algılayabilmesi ve yanıtlayabilmesi hedeflenmiştir. Anket formunun ilk bölümünde yaşlıların kişisel bilgilerinin, ikinci bölümde kurumda kalan yaşlıların sosyal ve psikolojik özelliklerinin, üçüncü bölümde kurumun konum ve

biçimleniş özelliklerinin, dördüncü bölümde yaşlıların kaldıkları odaların fiziksel özelliklerinin, beşinci bölümde kurumda yaşlıların ortak kullandıkları mekanların ve sirkülasyon elemanlarına ilişkin özelliklerinin ve yaşlıların kurumdan beklentilerinin sorgulanması hedeflenmiştir.

Midilli Sarı'nın (2009), huzurevlerinde mekânsal yaşam kalitesinin irdelenmesine yönelik geliştirmiş olduğu model kapsamında anket formunda yer alan sorular, modelin içerdiği beş boyutu açıklayacak nitelikte hazırlanmıştır. Bu boyutlar ve boyutları açıklayan soru grupları aşağıda başlıklar halinde belirtilmiştir.

3.3.1. Nesnel-Kişisel Boyut

Kurumda kalan yaşlının demografik verilerini, sosyo-ekonomik durumunu, eğitim durumunu, mesleğini, kurumda ikamet ettiği süreyi, kuruma geldiği yeri, ücret ödeme ve bağış durumu gibi kurumdaki yaşam kalitesini etkileyecek özellikleri içeren bir boyuttur. Bu bağlamda aşağıdaki soru gruplarına yer verilmiştir.

- Yaş,
- Cinsiyet,
- Medeni durum,
- Eğitim durumu,
- Meslek,
- Gelir durumu,
- Sosyal güvence,
- Çocuk sayısı,
- Kurumda kalınan süre,
- Kurumda kalmak için ücret ödenip ödenmediği veya bağış yapılıp yapılmadığı,
- Kuruma gelmeden önce ikamet edilen yer,
- Kuruma gelmeden önce kalınan yer.

3.3.2. Nesnel-Fiziksel Boyut

Kurumun fiziksel özellikleri, kişilerin yaşam memnuniyetlerini ve bağlantılı olarak da yaşam kalitelerini yakından ilgilendirmektedir. Kurumun konumu, mimari olarak biçimlenişi, komşuluk grubu özellikleri, şehir merkezine olan yakınlığı, barındırdığı mekânlar ve bunların nitelikleri gibi ölçülebilen özelliklerin yer aldığı bir boyuttur. Bu bağlamda aşağıdaki soru gruplarına yer verilmiştir.

- Odanın kaç kişi ile paylaşıldığı,
- Odada bulunan donatıların neler olduğu,
- Odada banyo / wc olup olmadığı,
- Odada mutfak olup olmadığı,
- Odanın açık / yarı-açık bir mekâna açılıp açılmadığı,
- Mevcut ortak kullanım alanlarının neler olduğu,
- Açık ve yeşil alanı oluşturan elemanların varlığı,
- Bulunan sirkülasyon elemanları.

3.3.3. Öznel-Kişisel Boyut

Kullanıcının davranışsal ve psikolojik özelliklerini içeren bir boyuttur. Bu boyut aidiyet, mahremiyet, yalnızlık, güvende olma hali, kalabalık hissi gibi kişilerin tamamıyla kendi içsel özelliklerini kapsamaktadır. Bu bağlamda aşağıdaki soru gruplarına yer verilmiştir.

- Kuruma kabul edilmeden önce kurum hakkında bilgi alınıp alınmadığı,
- Kuruma gelme nedeni,
- İmkânı olsa nerede bulunmak istendiği,
- Kurumda hangi tür yaşlıların kalabileceği,
- Aileden birinin yaşlandıktan sonra mevcut yaşanan kurumda kalmasının istenip istenmediği,
- Kurum dışına çıkma sıklığı,
- En çok hangi faaliyetler / eylemler için kurum dışına çıkıldığı,

- Kurumda yapılan sosyal faaliyetlerin neler olduğu,
- Kuruma geldikten sonra kazanılan ve bırakılan alışkanlıkların varlığı, eğer varsa hangileri olduğu,
- Personelin tutumu, personelin verdiği hizmet, kır ya da kentsel kökenli yaşlılarla bir arada yaşama, ücret ödeyen ya da ödemeyen yaşlılarla bir arada yaşama ve kadın ve erkek aynı ortak mekânları paylaşma konusundaki memnuniyet düzeyi,
- Kurumda kendisini nasıl hissettiği (ait, güvende, yalnız, rahat, memnun) ve nedenleri,
- Oda arkadaşı / arkadaşlarının nasıl seçildiği,
- Oda arkadaşı seçme ölçütleri,
- Odada yalnız kalma tercihi ve nedenleri.

3.3.4. Öznel-Fiziksel Boyut

Fiziksel çevrenin kullanıcılar tarafından algılanma ve değerlendirilmesini ifade eden bu boyut, her kişinin çevre koşullarını algılayışının farklı olması sebebiyle yaşam kalitesinin bir belirleyeni olması açısından önem taşımaktadır. Bu bağlamda kişilerin kurum ve kurumun fiziksel çevresinden memnuniyetinin belirlenmesi adına aşağıdaki soru gruplarına yer verilmiştir.

- Kaldığı kurumu tercih etme nedeni,
- Kurumun hangi yapı türüne benzediği,
- Kurumun bulunduğu çevreden memnuniyet durumu ve nedenleri,
- Kurumun şehir merkezine olan uzaklığından duyulan memnuniyet durumu ve nedenleri,
- Kurumda hareketleri kısıtlayan/ engelleyen durumların varlığı, eğer varsa neler olduğu,
- Odaya ilişkin kullanım alanı, büyüklük, tavan yüksekliği, hareketleri kısıtlayan donatılar, yaşlı kullanımına uygunluk, alınan gün ışığı, havalandırma, ısınma,

rutubet, manzara, ortak kullanım alanlarına uzaklık konfor koşullarının değerlendirilmesi,

- Odada kötü koku problemi olup olmadığı, varsa nereden geldiği,
- Odada gürültü problemi olup olmadığı, varsa nereden geldiği,
- En sık kullanılan ortak mekânların hangileri olduğu,
- Kullanılan ortak mekânların büyüklüklerinin yeterli olup olmadığı,
- Kullanılan ortak mekânlardaki donatılarının yeterli olup olmadığı,
- En sık kullanılan açık ve yeşil alanların hangileri olduğu,
- Ortak kullanım alanları ile oda ilişkisinin olumlu olup olmadığı, nedenleri,
- Hangi mekân / bölümlere ulaşırken zorluk çekildiği ve nedenleri,
- Açık ve yeşil alanlarda rahatsızlık veren durumların varlığı ve nedenleri,
- Dinlenme salonunda rahatsızlık veren durumların varlığı ve nedenleri,
- Yemek salonunda rahatsızlık veren durumların varlığı ve nedenleri,
- Ziyaretçi salonunda rahatsızlık veren durumların varlığı ve nedenleri,
- Ziyaretçilerle mevcut koşullarda nerede görüşüldüğü,
- Katlar arası ulaşımın daha çok hangi elemanla sağlandığı,
- Koridorlarda rahatsızlık veren durumların varlığı ve nedenleri,
- Rampada rahatsızlık veren durumların varlığı ve nedenleri,
- Asansörde rahatsızlık veren durumların varlığı ve nedenleri,
- Merdivende rahatsızlık veren durumlar olup olmadığı ve nedenleri.

3.3.5. Beklenti Boyutu

Kullanıcının yaş, cinsiyet, meslek, eğitim durumu, gelir düzeyi, kültürel yapısı, psikolojik durumu vb. özellikleriyle yaşam çevresini değerlendirmesi neticesinde bazı ihtiyaçlarının karşılanamaması durumu oluşabilir. Bu durum kullanıcının yaşam kalitesini olumsuz yönde etkileyebilmektedir ve burada yaşam çevresinden beklentiler devreye girmektedir. Beklenti boyutu kişinin yaşam çevresinden talep ve beklentilerinin olması, yaşam

sevincinin artması, çevresinin farkında olması ve yaşam kalitesini arttırma çabası içine girmesi gibi özelliklerin yer aldığı bir boyuttur. Bu bağlamda kişinin yaşam çevresinden beklenti ve taleplerinin belirlenmesi adına aşağıdaki soru gruplarına yer verilmiştir.

- Kurumun nerede olmasının istendiği,
- Kuruma yakın olması istenen birimler / mekânların neler olduğu,
- Odada bulunan donatılara ek olarak hangi donatıların istendiği,
- Odanın kullanıcı tarafından döşenmek istenip istenmediği ve nedenleri,
- Odada banyo / wc istenip istenmediği ve nedenleri,
- Odada mutfak istenip istenmediği ve nedenleri,
- Banyonun hangi tipte olmasının istendiği ve nedenleri,
- Wc'nin hangi tipte olmasının istendiği ve nedenleri,
- Mutfağın hangi tipte olmasının istendiği ve nedenleri,
- Odanın açık / yarı-açık bir mekâna açılmasının istenip istenmediği ve nedenleri,
- Ortak kullanım alanlarının nerede olmasının istendiği,
- Ziyaretçilerle nerede görüşmek istendiği,
- İncelenen başlıklar dışında kullanıcıların kurumdan beklentileri.

3.4. Veri Toplama Süreci

Araştırmacı tarafından yapılan araştırmalar neticesinde alan çalışmasının yapılabilmesi için nitelikli bir örnek olarak belirlenen Darüşşafaka Urla Rezidans Kurumu ile veri toplama sürecinin başlayabilmesi adına ilk olarak 2021 yılı nisan ayı içerisinde iletişime geçilerek gerekli izinlerin alınabilmesi için görüşme yapılmıştır. Bu görüşmede kuruma Darüşşafaka Urla Rezidans'ta yapılması planlanan çalışmanın amacı, kapsamı, içeriği hakkında bilgiler verilmiştir. Türkiye ve dünyada halen devam etmekte olan COVID-19 Pandemisi sebebiyle kurum tarafından; Sağlık Bakanlığı Bilimsel Danışma Kurulu'nun ("Sağlık Kurumlarında Çalışma Rehberi ve Enfeksiyon Kontrol Önlemleri", 2021) hazırlamış olduğu raporda yer alan "Zorunlu haller dışında ailelerin, yakınların, merkeze gelen tüm gönüllülerin ve aciliyet oluşturmeyen diğer bakım görevlilerinin ziyaretleri

engellenmelidir” maddesi sebebiyle, çalışma talebine olumlu yanıt alınamamış olup kısıtlamaların kalkacağı düşünülen 2021 yılı haziran ayı sonrasında Darüşşafaka Cemiyeti ile tekrar görüşülebileceği belirtilmiştir. Bu süreçte KTO Karatay Üniversitesi Etik Kuruluna yapılması planlanan anket çalışması için 2021 yılı mayıs ayında başvuruda bulunulmuş ve haziran ayında Etik kurul tarafından planlanan çalışma için onay alınmıştır (EK-3). Yine 2021 yılı haziran ayı içerisinde Darüşşafaka Cemiyeti ile iletişime geçilmiş ve kalkan kısıtlamalar neticesinde çalışmanın yapılabilirliği ile ilgili onay alınmaya çalışılmıştır. Onay sürecinin uzaması üzerine 2021 yılı ağustos ayı içerisinde Darüşşafaka Cemiyeti Eğitim Kurumlarına gidilmiş ve yetkili kişiler ile görüşme yapılmıştır. Bu görüşme neticesinde Darüşşafaka Rezidansları, kurum tutumu, kurumda kalan kişiler hakkında detaylı bilgi alınmış ve çalışma onayı ile ilgili gerekli görülen belgeler kuruma iletilmiştir. Beklenmekte olan çalışma izni, yine 2021 yılı ağustos ayı içerisinde yönetim kurulu tarafından onaylanmıştır ve 2021 yılı eylül ayı içerisinde alan çalışması gerçekleştirilebilmiştir.

Araştırmacı eylül ayında İzmir Urla Rezidans’a, alan çalışmasını 65 yaş üstü bireylerle birebir yapmak üzere gitmiştir. Ancak o günün şartları neticesinde kurum tarafından, çalışmanın kurumda görev yapmakta olan sosyal hizmet uzmanları tarafından yapılması daha uygun görülmüştür. Bu sebeple araştırmacı anket çalışmalarını kendisi yapamamıştır. Anketler kurumda çalışmakta olan sosyal hizmet uzmanına teslim edildikten yaklaşık 24 saat sonra teslim alınmıştır. Anketler gündüz mesai saatleri içerisinde yapılmaya başlanmış olup mesai saati bitiminde ise nöbetçi sosyal hizmet uzmanları tarafından yapılmaya devam edilmiştir. Kurum içinde yapılması planlanan gözlemlerin de yapılmasına müsaade edilmemiş olup sadece yaşlıların olmadığı bir zaman diliminde yapı içerisinde kısıtlı bir alan gözlemlenebilmiş ve fotoğraflanabilmiştir. Bu sebeple Darüşşafaka Urla Rezidans’a ait bulgular kısmında yer alan görsellerin bir kısmı araştırmacının kendi çektiği fotoğraflar iken birçoğu kurumdan daha sonra mail yolu ile alınmış görsellerden oluşmaktadır. Kuruma ait vaziyet planına, kat planlarına, kesitlere ve görünüşlere ise Urla tesis hizmetleri yöneticisi aracılığıyla ulaşılmış ve üzerinde yapılan düzenlemelerden sonra bulgular kısmında yer verilmiştir.

Alan çalışmasında anket uygulamasının araştırmacı tarafından kullanıcılara bire bir yapılamamış olmasının bazı dezavantajlarının olması yadsınamaz bir gerçektir. Anket çalışmasının dezavantajlı bir grupta gerçekleştiriliyor olmasından dolayı bazı soruların

cevapsız kalması veri kaybına sebebiyet vermiştir. Araştırmacı anket uygulamasını kendi yapıyor olsaydı gerekli açıklamaları yapabileceğinden dolayı bu veri kayıpları minimize edilebilirdi.

Darüşşafaka Urla Rezidans 258 kişilik kapasiteye sahip bir kurumdur. Araştırmanın yapıldığı tarihte kurumda hizmet görmekte olan kişi sayısının 90 olduğu bilgisi edinilmiştir. Ancak bu kişilerin kurumda sürekli olarak kalıyor olmaması, dönemsel olarak kendi evlerine, çocuklarına, memleketlerine, seyahatlere gidiyor olmalarından dolayı kurumdan edinilen bilgiye göre o gün için kurumda 48 kişi yer almaktadır. Bu 48 kişiden ankete katılmak istemeyen, sağlığı veya ruh hali ankete katılımına uygun olmayan kişilere anket uygulanmadığı için toplamda 43 kişiye uygulanabilmiştir. Ankete katılıp dikkatini toparlayamayan veya yorulduğunu belirtip bırakmak isteyen katılımcılar olduğundan dolayı bazı anketler yarım bırakılmış veya bazı sorular yanıtız kalmıştır. Bu anketler de araştırmanın seyri açısından cevaplanan kısımların verileri dikkate alınmıştır. Anket çalışmasının son sayfasında yer alan açık uçlu soru kısmına (mekânsal anlamda Urla Rezidans'tan veya herhangi bir huzureviden, yaşlı bakım merkezinden beklentileriniz nelerdir? Lütfen belirtiniz) bazı kullanıcılar yorumlarını belirtmiştir. Araştırmacı bu kısımları doldururken katılımcı ile iletişimde olabilseydi sözlü olarak daha fazla veri elde edebilirdi.

3.5. Darüşşafaka Urla Rezidans'a Ait Değerlendirmeler

Anket çalışmasının yürütüldüğü kurumda fiziksel ve mekânsal koşulların saptanabilmesi için plan şemaları çıkarılarak incelenmiştir. Kurumun sahip olduğu koşullara ilişkin değerlendirmeler yapılmış; tablolar, görseller ve çizimlerle yorumlanmaya çalışılmıştır. Araştırmacının kurumda sadece belirli bir kısmı incelemesine izin verildiği için kısıtlı mekânlardan görsel elde edilebilmiş daha sonra kurum arşivinden görsellere ulaşılarak bunlara yer verilmiştir.

3.6. Anket Formuna Ait Verilerin Analizleri

Anket çalışmasının tamamlanmasının ardından anket formlarında yer alan cevaplar bilgisayarda oluşturulan veri dosyalarına işlenmiştir. Araştırma kapsamına alınan yaşlılardan elde edilen verilerin istatistiksel olarak çözümlenmesi için S.P.S.S. 25 (Statistical Package for Social Sciences) yazılımı kullanılmıştır.

Araştırmaya dahil edilen yaşlıların Nesnel-Kişisel, Nesnel-Fiziksel, Öznel-Kişisel, Öznel-Fiziksel özellikleri ve Beklenti Boyutları saptanırken frekans analizi kullanılmış ve elde edilen bulgular frekans dağılım tabloları ile gösterilmiştir. Daha sonra bu tablolar yorumlanarak devlet huzurevlerinde elde edilmiş olan verilerle karşılaştırılmıştır.

Araştırmada katılımcıların bazı Nesnel-Kişisel, Nesnel-Fiziksel, Öznel-Kişisel, Öznel-Fiziksel özellikleri ve Beklentileri karşılaştırılmak istenmiş olup ki kare analizinin temel varsayımı olan tüm hücreler için hesaplanan beklenen değeri 5'ten küçük olan gözlemlerin oranı %20'nin üzerinde olmamalıdır varsayımı sağlanamadığından dolayı karşılaştırma yapılamamıştır (Balcı, 2005).

Bu bölümde öncelikle yapılan araştırmanın modeline, evrenine, örnekleme, örneklemin nasıl belirlendiğine ve nasıl hesaplandığına yer verilmiştir. Anket formu içerik olarak tanımlanmış ve değerlendirme yapılacak olan boyutlara yer verilmiştir. Alan çalışmasında veri toplama sürecinin nasıl gerçekleştiği anlatılarak Darüşşafaka Urla Rezidans'a ait değerlendirmelerin ve anket verilerinin analizlerinin nasıl yapıldığı tanımlanmıştır.

4. DARÜŞŞAFKA URLA REZİDANS'A AİT BULGULAR VE ANKET VERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu bölümde verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır.

4.1. Darüşşafaka Urla Rezidans'a Ait Bulgu ve Değerlendirmeler

1863'ten beri "eğitimde fırsat eşitliği" misyonuyla hizmet vermekte olan Darüşşafaka Cemiyeti babası ve/veya annesi hayatta olmayan, maddi olanakları yetersiz, başarılı ve yetenekli çocukların eğitimle yaşamlarını değiştirmesine bağışçıları ile olanak tanımaktadır. Kuruma ait bir bağış çeşidi olan "Rezidans Bağışı" 65 yaş üstü olan bağışçıların ileri yaşlarını güvenli, mutlu, konforlu, sağlıklı ve yeni dostlarla beraber yaşam dolu bir atmosferde geçirmelerini sağlamak amacıyla 1997 yılında Yakacık Rezidans ile huzurevi hizmeti vermeye başlamıştır. Bu kurumun açılmasıyla Darüşşafaka Cemiyeti huzurevi hizmetine yepyeni bir bakış açısı getirmiştir. Türkiye'deki alışlagelmiş huzurevi algısını yıkan bu kurumunun kısa sürede doluluk seviyesine ulaşması üzerine Cemiyet tarafından Maltepe Rezidans (İstanbul), Şenesenevler Rezidans (İstanbul) ve Urla Rezidans (İzmir) açılmıştır. Bu rezidanslarda verilen hizmetlerden ve ömür boyu sağlık güvencesinden yararlanabilmek için Darüşşafaka Cemiyetine bir kereye mahsus bağış yapmanız ve 65 yaşın üzerinde olmanız gerekmektedir. Bağışların tamamının nakit olabileceği gibi gayrimenkul, arsa gibi taşınmaz varlıklarla da yapılabileceği belirtilmektedir. ("İleri yaş bakımında en iyi marka: Darüşşafaka Rezidansları | Darüşşafaka Cemiyeti").

Tez kapsamında incelenen, Darüşşafaka Urla Rezidans verdikleri hizmeti şu şekilde tanımlamaktadır:

"Deniz ile ormanın iç içe geçtiği, havası temiz, toprağı kirlenmemiş bir yer Urla... Ege'nin bu şirin ilçesi, son yıllarda büyük şehirlerin kargaşasından, stresinden yorulup daha doğal bir hayat isteyenlerin buluşma noktaları arasında yer alıyor. İzmir'e 30 dakika, havaalanına 45 dakika yakınlıktaki bu deniz, tarih, zeytin cenneti aynı zamanda Darüşşafaka'nın ileri yaş bakımı için kurduğu iki tesise ev sahipliği yapıyor. Zamana meydan okuyan zeytin ve çam ağaçlarının arasından geçerek ulaşılan tesisler, sakinlerine bir tatil köyü atmosferi sunuyor. Denize birkaç kilometre mesafede bulunan tesislerin yanı başında ise Urla Devlet Hastanesi yer alıyor. Çam ağaçları arasındaki yürüyüş parkuru, hobi bahçeleri ve açık havuzuyla Urla Rezidans'ta keyifli günler sizi bekliyor ("Darüşşafaka Urla Rezidans | Darüşşafaka Cemiyeti"). "

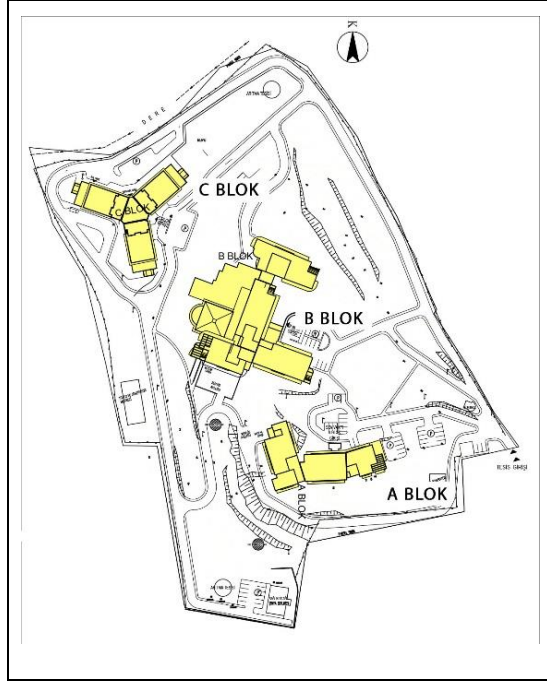

Şekil 9. Darüşşafaka Urla Rezidans yerleşkesi uydu görüntüsü

Kaynak: (“Yandex.Maps: Ulaşım, navigasyon, yer arama”)

Darüşşafaka Cemiyetinin en büyük rezidansı olan Urla Rezidans ‘‘Tatil köyü atmosferinde ikinci bahar mümkün...’’ mottosu ile 2007 yılında İzmir’in Urla ilçesinde açılmıştır. Urla Rezidans, büyüklüğü 40-80 metrekare aralığında değişen standart odalar, 1+1 odalar, 2+1 suit odalar olmak üzere 165 odadan oluşmaktadır (“Darüşşafaka Urla Rezidans | Darüşşafaka Cemiyeti”).

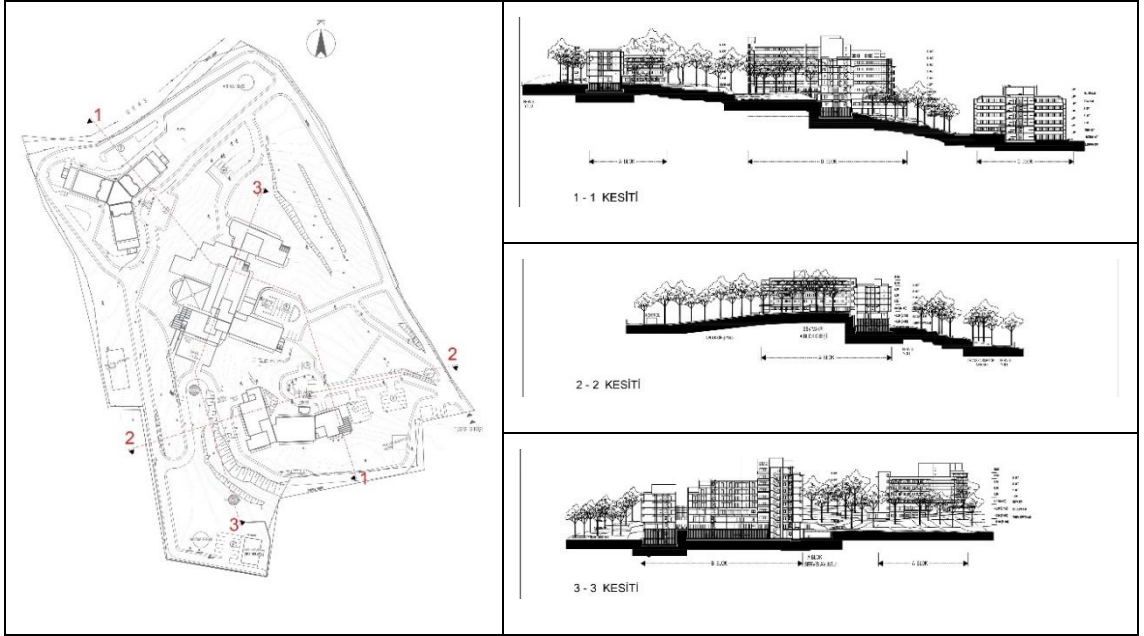
Urla-Çeşme yolunun kuzeyinde engebeli ve eğimli bir arazi üzerinde konumlanan yerleşke denize birkaç kilometre uzaklıkta olup denizden 55 metre yüksekliktedir (Şekil 9). 52.119 metrekare büyüklüğünde bir alan üzerine kurulan Urla Rezidans üç ayrı yapı bloğundan oluşmaktadır. Şekil 10’da görüldüğü gibi tesis girişinin; batı kısmında yer alan A Blok Darüşşafaka Urla Yaşam Huzurevi, kuzeybatı kısmında yer alan B Blok Darüşşafaka Cemiyeti Urla Rezidans, yine kuzeybatı kısmında yer alan ikinci blok olan C Blok ise Geriatri + Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesidir.

Şekil 10. Darüşşafaka Urla Rezidans vaziyet yerleşim planı

Kaynak: Urla Rezidans arşivinden alınarak yazar tarafından düzenlenmiştir.

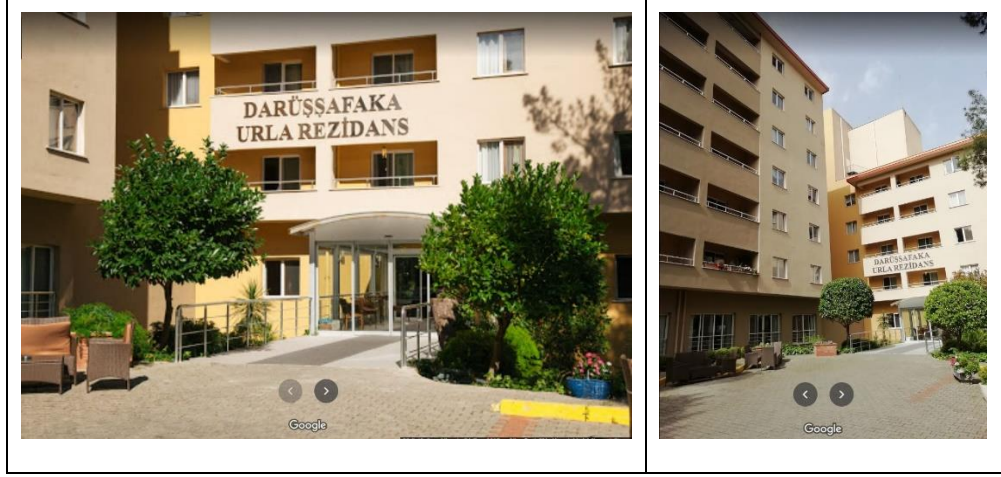
Yapı bloklarının birbiri ile olan ilişkisi ve eğimli arazi üzerinde konumlanışları vaziyet planı ve arazi kesitleri ile gösterilmiştir (Şekil 11).

Şekil 11. Darüşşafaka Urla Rezidans topografyası ve arazi kesitleri

Kaynak: Urla Rezidans arşivinden alınarak yazar tarafından düzenlenmiştir.

Darüşşafaka Urla Rezidans B Blok girişi (Şekil 12), B Blok girişi önünde yer alan oturma ve dinlenme alanları (Şekil 13) ve yerleşke içerisinde yer alan peyzaj alanlarına (Şekil 14) ait görsellere yer verilmiştir.

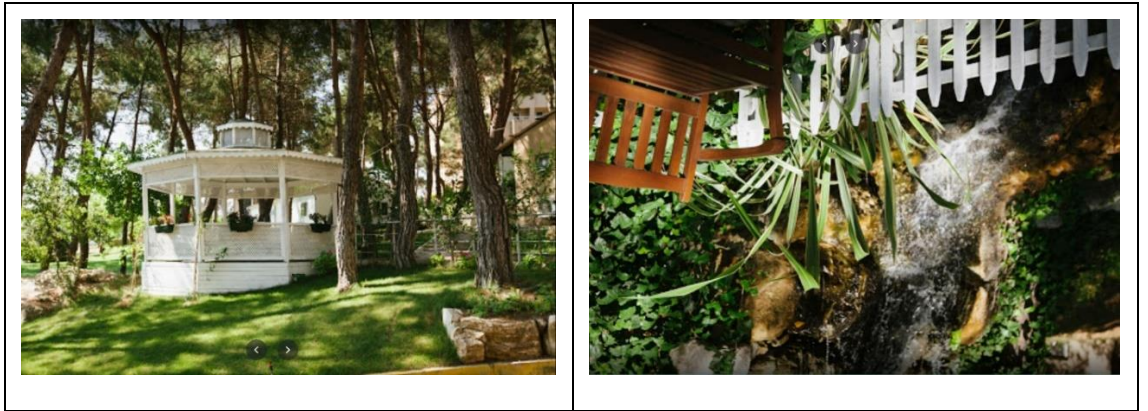
Şekil 12. Darüşşafaka Urla Rezidans B Blok girişi

Kaynak: (“Darüşşafaka Cemiyeti Urla Rezidans - Google Haritalar”)

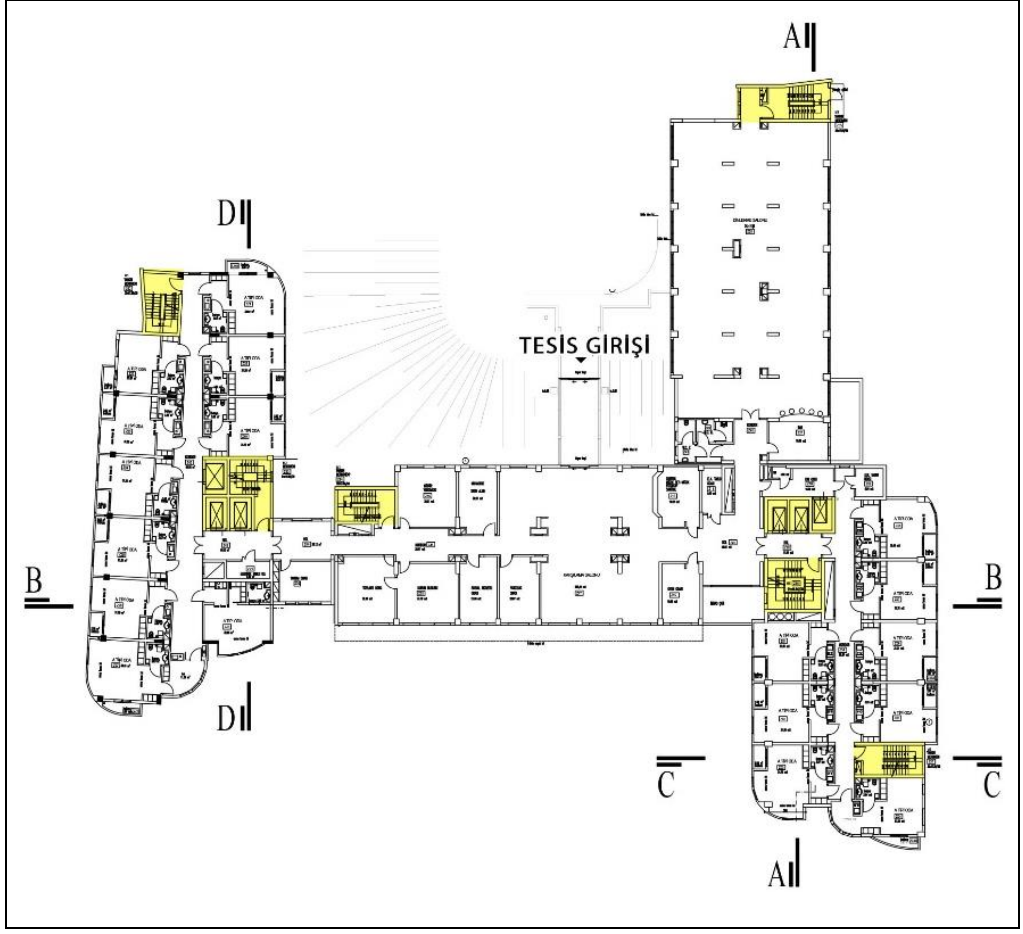
Şekil 13. Darüşşafaka Urla Rezidans B Blok girişi açık oturma alanları

Kaynak: (*Darüşşafaka Urla Rezidans Arşivi*, 2021)

Şekil 14. Darüşşafaka Urla Rezidans peyzaj alanları

Kaynak: (“Darüşşafaka Cemiyeti Urla Rezidans - Google Haritalar”)

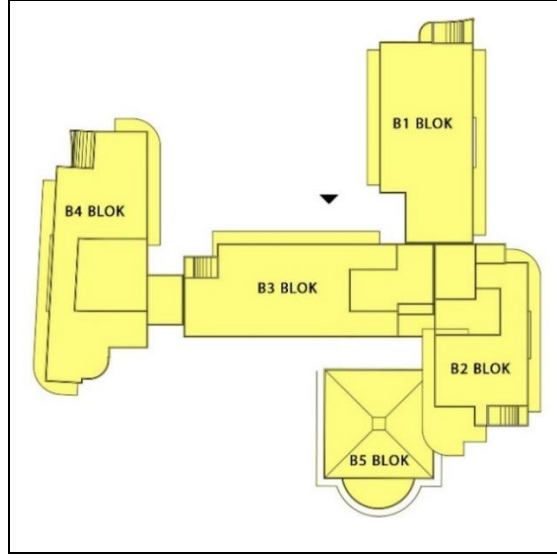

Şekil 15. B Blok zemin kat planı

Kaynak: Urla Rezidans arşivinden alınarak yazar tarafından düzenlenmiştir.

Darüşşafaka Urla Rezidans, akıllı bina otomasyon sistemlerinin uygulandığı nitelikli bir yapıdır. Ülkemizde akıllı binalar, örneklerine o günün şartlarına nadir rastlanan ve çoğunlukla karmaşık işlemlere sahip ofis binalarında kullanılan yapılardır. Darüşşafakka Rezidans ise 65 yaş üstü özel bir kullanıcı kitlesine hitap eden konut niteliğinde özel yaşam alanı olarak kullanılmakta olan bir yapıdır (Soykan, 2009).

Akıllı bina otomasyon sistemine sahip olan B Blok, bina içinde birbirine bağlı olan beş ayrı bölümden oluşmaktadır (Şekil 16). Bu bölümler yapı içerisinde çekirdeklerin konumlandığı yerlerde birleşmektedir ve birbirleri ile ilişkilidir (Şekil 15). Yapı içerisinde altı adet merdiven ve altı adet asansör bulunmaktadır. Merdivenlerden iki tanesi ana çekirdekte yer almakta diğer dördü ise yangın merdiveni olarak çalışmaktadır. Asansörlerden beşi kullanıcılara hizmet etmekte bir asansör de servis asansörü olarak kat ofisi içerisinde personel tarafından kullanılmaktadır (Şekil 15).

Şekil 16. B Blok bölümleri

Kaynak: (Soykan, 2009)'dan alınarak yazar tarafından düzenlenmiştir.

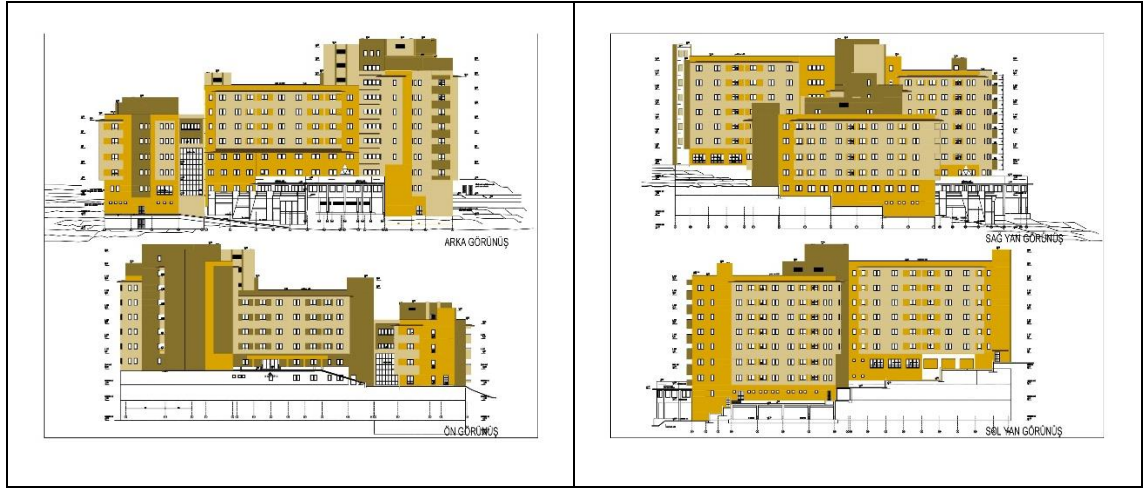
Tablo 2' de yapıya ait her kat ve kot için bloklarda yer alan mekanların listelenmiştir.

Tablo 2. Darüşşafaka Urla Rezidans mekân listesi

KAT	KOT	B1 BLOK	B2 BLOK	B3 BLOK	B4 BLOK	B5 BLOK
-4	-14.5	-	-	-	-Sığınak	-
-3	-11.0	-Bilardo Salonu -Atölye -Fitness Salonları	-Teknik Servis -Personel -Odalari	-Türk Banyosu -Fitness Salonu -HVAC Merkezi	-Çamaşırhane	-Kişisel Bakım Üniteleri
-2	-7.0	-Personel Yemekhanesi -Teknik Odalar	-Mutfak -Bulaşıkhanesi	-Televizyon Salonu -Hobi Odası -Restoran Girişi	-Spa -Restoran -A Tipi Oda (7)	- Restoran
-1	-3.5	-Yüzme Havuzu -Giyinme Odaları -Bakım Üniteleri	-A Tipi Oda (8)	-Oyun Salonu -Otel odaları -Hemşire -Doktor -WC	-A Tipi Oda (10)	-Çatı Terası
0	+0.00	-Dinlenme Salonu	-A Tipi Oda (8)	-Giriş, Lobi -İdari Birimler	-A Tipi Oda (10)	-
1	+3.5	-S2 Tipi Oda (2) -S1 Tipi Oda (4)	-A Tipi Oda (8)	-A Tipi Oda (3) -S1 Tipi Oda (6)	-A Tipi Oda (10)	-
2	+6.75	-S2 Tipi Oda (2) -S1 Tipi Oda (4)	-A Tipi Oda (8)	-A Tipi Oda (3) -S1 Tipi Oda (6)	-A Tipi Oda (10)	-
3	+10.0	-S2 Tipi Oda (2) -S1 Tipi Oda (4)	-A Tipi Oda (8)	-A Tipi Oda (1) -S1 Tipi Oda (7)	-Teknik Oda -Çatı Terası	-
4	+13.25	-S2 Tipi Oda (2) -S1 Tipi Oda (4)	-A Tipi Oda (6) -S1 Tipi Oda (1)	-A Tipi Oda (1) -S1 Tipi Oda (7)	-	-
5	+16.5	-S2 Tipi Oda (2) -S1 Tipi Oda (4)	-A Tipi Oda (6) -S1 Tipi Oda (1)	-Teknik Oda -Çatı Terası	-	-
6	+19.75	-S2 Tipi Oda (2) -S1 Tipi Oda (4)	-Teknik Oda -Çatı Terası	-Teknik Oda -Elektrik Odası	-	-

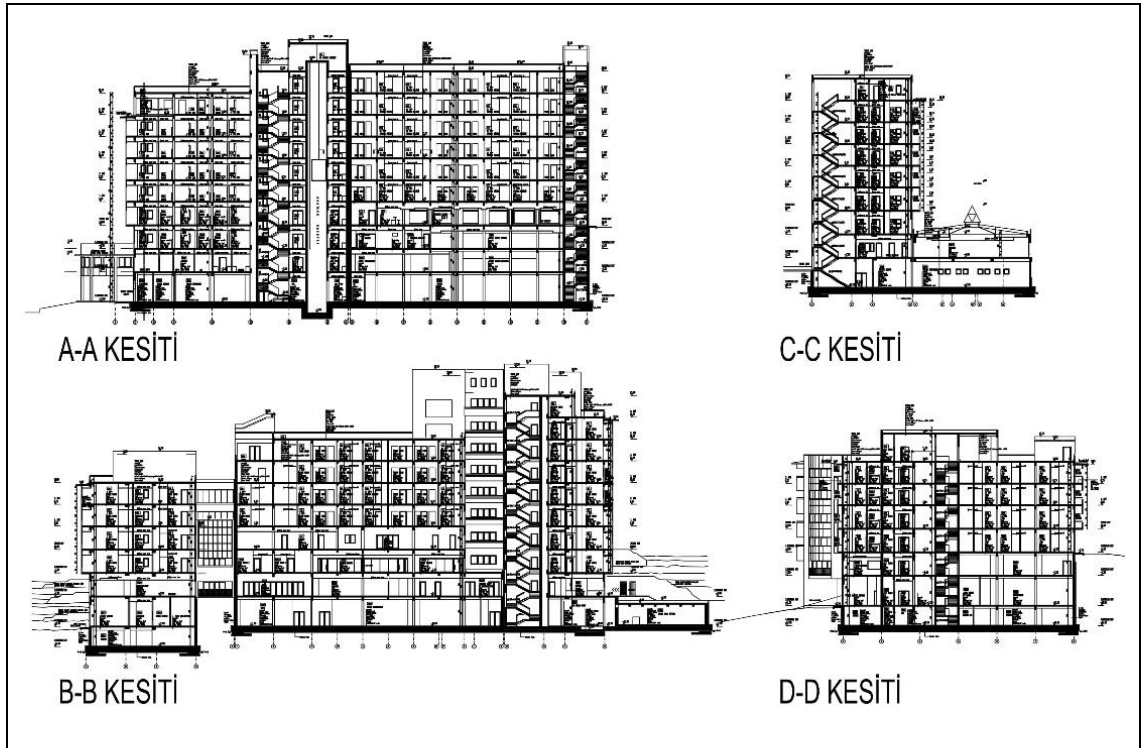
Kaynak: (Soykan, 2009)'dan alınarak yazar tarafından düzenlenmiştir.

Bölümler fonksiyonlarına göre topografyaya uyum sağlayacak şekilde farklı kotlarda çözülmüştür (Şekil 17, Şekil 18).

Şekil 17. Darüşşafaka Urla Rezidans B Blok cepheleri

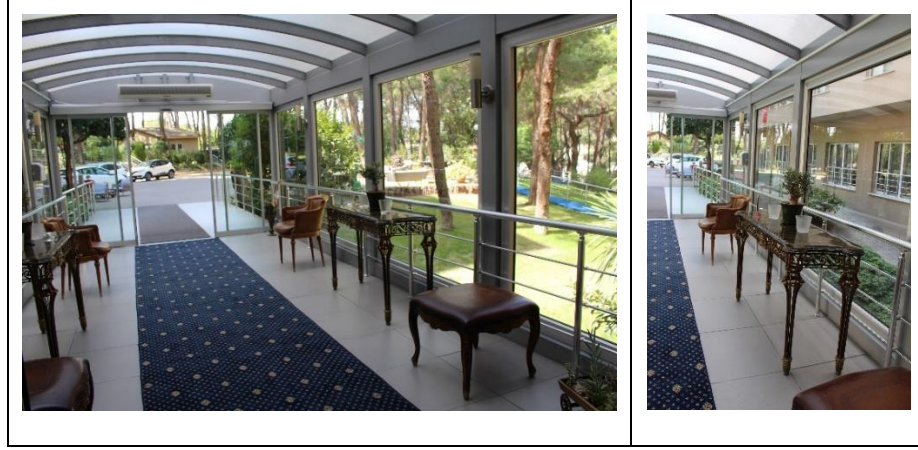
Kaynak: (*Darüşşafaka Urla Rezidans Arşivi*, 2021)

Şekil 18. B Blok kesitleri

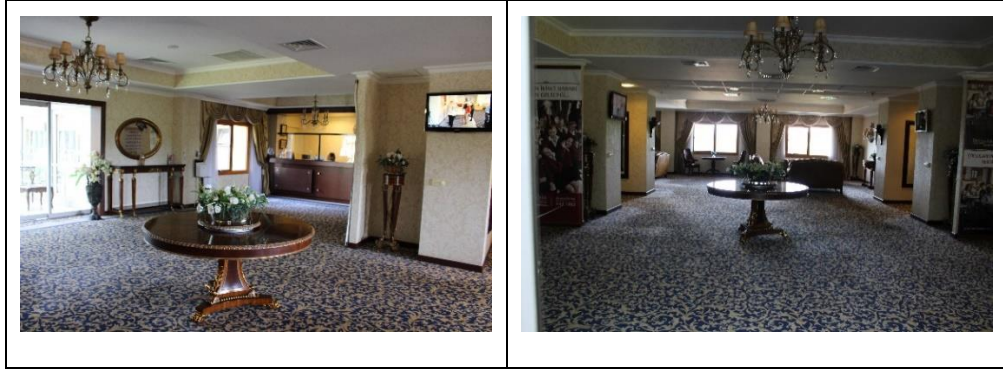
Kaynak: Urla Rezidans arşivinden alınarak yazar tarafından düzenlenmiştir.

Şekil 19 ve Şekil 20’de B Blok girişinde yer alan cameranlı bölüm ve yapı girişinde yer alan lobi alanı, dinlenme alanları görülmektedir.

Şekil 19. B Blok girişi

Kaynak: Uğur, 2021

Şekil 20. Lobi ve bekleme alanı

Kaynak: Uğur, 2021

Zemin katda yer alan çay salonu yaşlı bireylerin gün içerisinde birlikte vakit geçirip sohbet edebilecekleri bahçe ile bağlantılı bir mekândır (Şekil 21).

Şekil 21. Çay salonu

Kaynak: Uğur, 2021

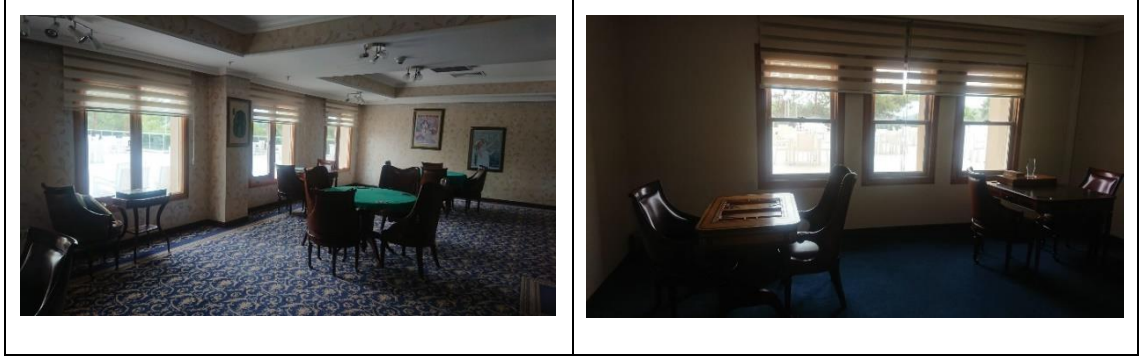
Yaşlıların yemeklerini yedikleri salon bir restoran niteliğinde tasarlanmış olup içerisinde özel günlerde kullanılmak üzere bir piyano yerleştirilmiştir (Şekil 22).

Şekil 22. Yemek salonu

Kaynak: (*Darıüşşafaka Urla Rezidans Arşivi*, 2021)

Çay salonu dışında yaşlı bireylerin birlikte vakit geçirebilecekleri bir başka mekân ise oyun alanlarıdır. Bu alanlarda özel tasarlanmış tavlâ masaları ve santranç, kart vb. oynayabilecekleri masalar yer almaktadır (Şekil 23).

Şekil 23. Oyun alanları

Kaynak: (*Darıüşşafaka Urla Rezidans Arşivi*, 2021)

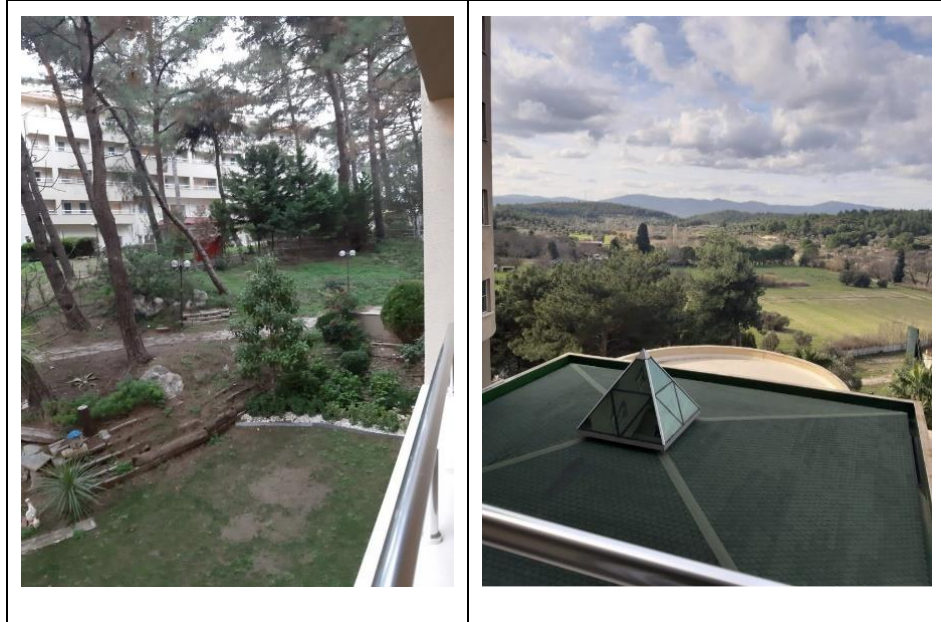
Bir diğerk mekân ise yaşlıların kullanmakta olduğu ve üretkenliklerini artıran hobi odaları ve atölyelerdir. Bu atölyelerde resim, rölyef, müzik, dikiş, el işleri vb. eğitimleri verilmektedir (Şekil 24).

Şekil 24. Hobi odası / atölye

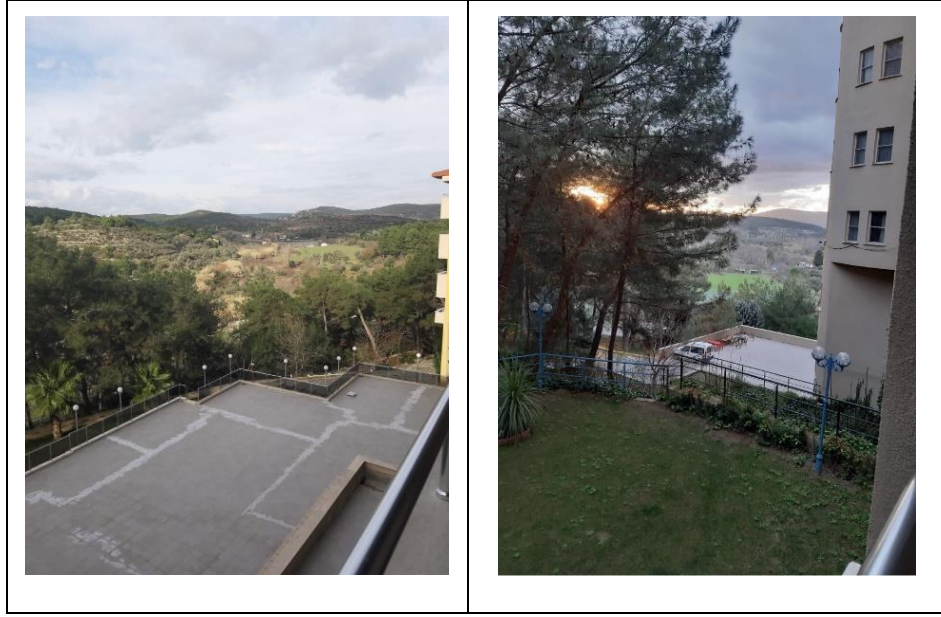
Kaynak: (*Dariüşşafaka Urla Rezidans Arşivi*, 2021)

Kurumun Orman içerisinde yer almasından dolayı kullanıcıların kaldıkları tüm odaların orman manzarası vardır. Aşağıda yer alan fotoğraflarda farklı odalardan çekilmiş perspektifler yer almaktadır (Şekil 25).

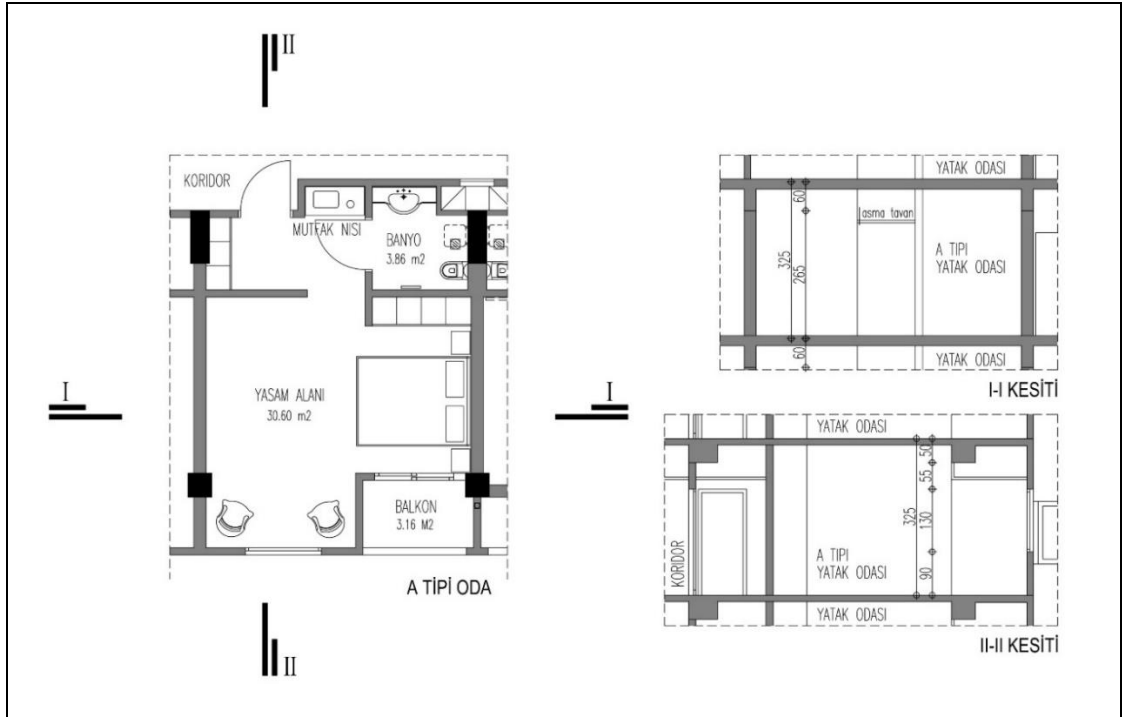
Şekil 25. Farklı odalardan manzara açıları

Kaynak: (*Dariüşşafaka Urla Rezidans Arşivi*, 2021)

Şekil 25. Farklı odalardan manzara açıları (devam)

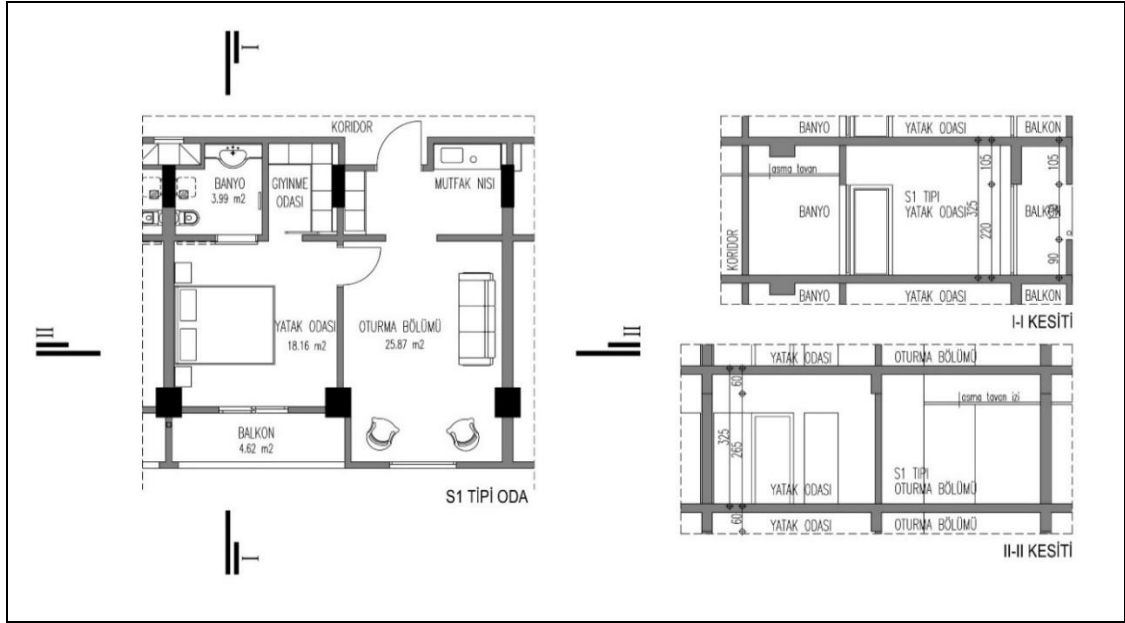
Yapıda üç farklı oda tipi yer almaktadır. Bunlar; A tipi, S1 tipi ve S2 tipi olarak sınıflandırılmaktadır. S1 ve S2 tipi odalar suit odaları ifade ederken A tipi oda standart odayı ifade etmektedir. A tipi odalar; yaşam alanı, banyo, balkon, antre ve antrede yer alan mutfak nişinden oluşmaktadır (Şekil 26).

Şekil 26. A tipi oda planı ve kesitleri

Kaynak: Urla Rezidans arşivinden alınarak yazar tarafından düzenlenmiştir.

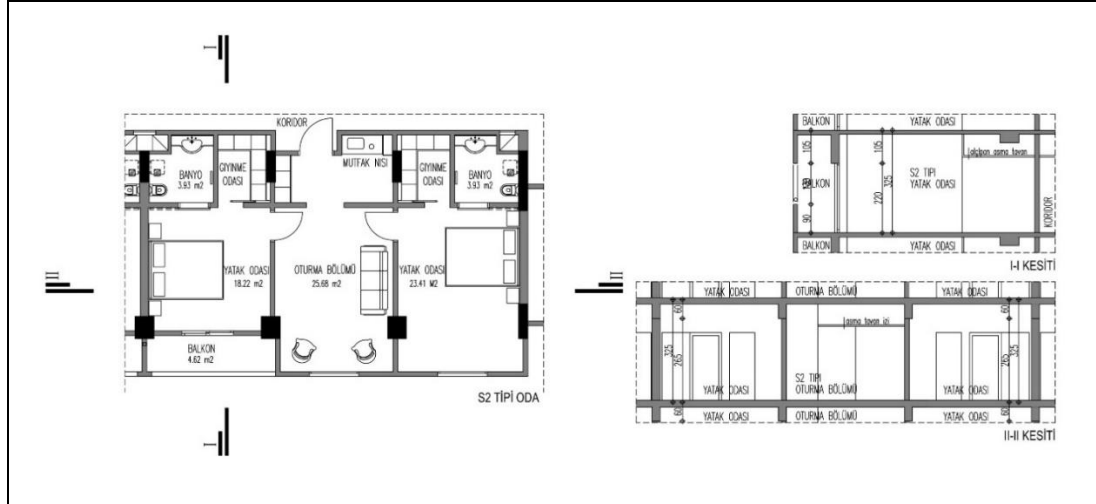
S1 tipi odalar; yatak odası, oturma bölümü, banyo, giysi odası, balkon, antre ve antrede yer alan mutfak nişinden oluşmaktadır (Şekil 27).

Şekil 27. S1 tipi oda planı ve kesitleri

Kaynak: Urla Rezidans arşivinden alınarak yazar tarafından düzenlenmiştir.

S2 tipi odalar; iki ayrı; yatak odası, giyinme odası, banyo ve balkondan oluşmaktadır. Bu oda tipinde ortak olarak ise oturma bölümü, antre ve mutfak nişi yer almaktadır (Şekil 28)

Şekil 28. S2 tipi oda planı ve kesitleri

Kaynak: Urla Rezidans arşivinden alınarak yazar tarafından düzenlenmiştir.

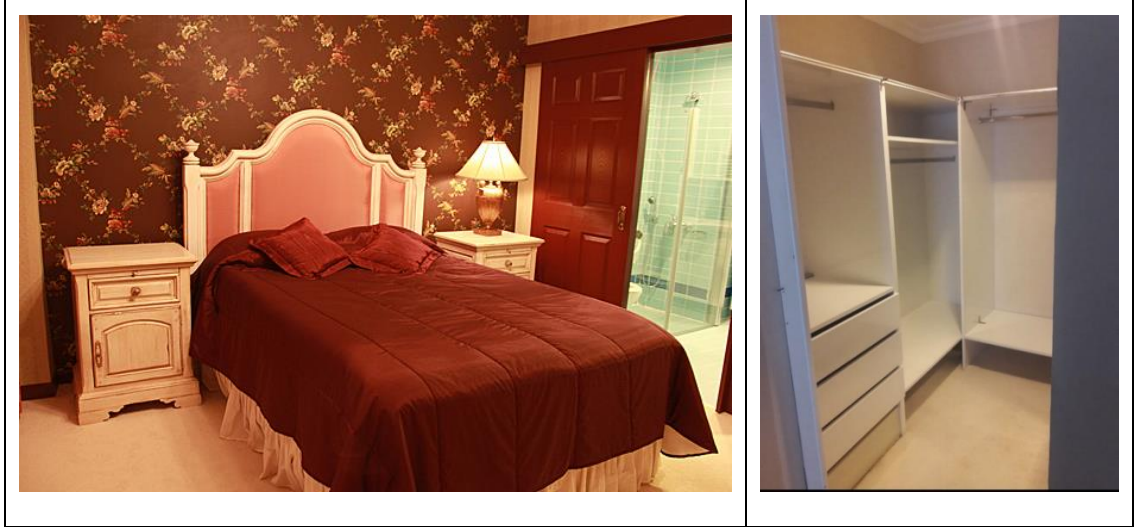
A tipi oda haricindeki diğerk odalarda yer alan oturma bölümü, kullanıcıların yapıdaki ortak bölümler haricinde kendilerine ait kullanabileceğı bir yaşam alanı oluşturmaktadır (Şekil 29).

Şekil 29. Kullanıcılara ait yaşam alanları

Kaynak: (*Darıüşşafaka Urla Rezidans Arşivi*, 2021)

Kurumda kalan yaşlı bireyler kendi isteklerine göre kaldıkları odaları dekore edip kendi eşyalarını, mobilyalarını kullanabilmektedir. Bu sebep ile oda iç mekânlarına dair verilen görsellerin hepsi farklılık arz etmektedir (Şekil 29, Şekil 30, Şekil 31).

Şekil 30. Yatak odası ve giysi odası

Kaynak: (*Darıüşşafaka Urla Rezidans Arşivi*, 2021)

Oda iç mekânlarına bakıldığında otel, hastane gibi tip odalar yerine özelleşmiş, kişiselleştirilmiş mekânlar görmekteyiz. Bu durum kullanıcının yaşadığı mekânı benimsemesini sağlamakta ve kendini evinde hissettirmektedir.

Şekil 31. Yatak odaları

Kaynak: (*Dariüşşafaka Urla Rezidans Arşivi*, 2021)

Her oda tipinin içerisinde yer alan ıslak hacimler, 65 yaş üstü yaşlı bireyler için tasarlanmış olduğu için alafrağa tuvalet tercih edilerek tutunma barları yerleştirilmiştir, duş alanı içerisinde ise portatif oturma birimlerine yer verilmiştir (Şekil 32, Şekil 33).

Şekil 32. Odalara ait ıslak hacimler

Kaynak: (*Dariüşşafaka Urla Rezidans Arşivi*, 2021)

Şekil 33. Odalara ait ıslak hacimler

Kaynak: (*Darüşşafaka Urla Rezidans Arşivi, 2021*)

Bu bölümde Darüşşafaka Urla Rezidans'a ait görsellere ve teknik çizimlere yer verilerek yapının mekansal olarak değerlendirilmesi yapılmaya çalışılmıştır.

4.2. Anket Formuna İlişkin Verilerin Değerlendirilmesi

Bu bölümde alan çalışması kapsamında Darüşşafaka Urla Rezidans'ta yapılan anket çalışmasının sonuçları beş ana başlıkta analiz edilmiştir. Anket çalışması sonucunda elde edilen veriler daha önce gerçekleştirilmiş olan Türkiye'de yedi ayrı bölgeden yedi ayrı huzurevinde yapılan anket çalışmasının sonuçları ile karşılaştırılmıştır. Her ana başlığın altında Darüşşafaka Urla Rezidans'a ait tablolar, bu tabloların yorumlamaları, devlet huzurevlerine dair sonuçlar ve her iki çalışmanın karşılaştırılmasına yer verilmiştir.

4.2.1. Nesnel-Kişisel Boyut

Tablo 3'te araştırma kapsamına alınan yaşlıların sosyo-demografik özellikleri verilmiştir.

Tablo 3. Yaşlıların sosyo-demografik özellikleri (N=43)

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Yaş		
65-69	2	4,65
70-74	14	32,56
75-79	9	20,93
80 ve üstü	18	41,86

Tablo 3. Yaşlıların sosyo-demografik özellikleri (N=43) (devam)

Cinsiyet		
Kadın	25	58,14
Erkek	18	41,86
Medeni durum		
Evli	17	39,53
Bekar	7	16,28
Boşanmış	10	23,26
Eşi vefat eden	9	20,93
Eğitim durumu		
İlkokul / Ortaokul	3	6,98
Lise	7	16,28
Üniversite	24	55,81
Lisansüstü	9	20,93
Meslek		
Asker	2	4,65
Avukat	4	9,30
Bankacı/Maliyeci	3	6,98
Doktor	5	11,63
Ev Hanımı	2	4,65
Memur	2	4,65
Mühendis / Mimar	5	11,63
Öğretmen	6	13,95
Diğer	14	32,56
Gelir durumu		
Asgari ücret	2	4,65
Asgari ücret üstü	32	74,42
Yanıtsız	9	20,93
Sosyal güvence		
SSK	27	62,79
Bağ-kur	1	2,33
Emekli sandığı	5	11,63
Özel Sağlık Sigortası	4	9,30
Yanıtsız	6	13,95
Hayatta olan çocuk sayısı		
Bir	8	18,60
İki	8	18,60
Vefat etmiş çocuk sayısı		
Bir	8	18,60

Kaynak: Uğur, 2021

Tablo 3 incelendiğinde, araştırma kapsamına dahil edilen bireylerin %4,65'inin 65-69 yaş arası, %32,56'sının 70-74 yaş arası, %20,93'ünün 75-79 yaş arası, %41,86'sının 80 yaş ve üzeri yaş grubuna mensup olduğu; %58,14'ünün kadın, %41,86'sının erkek olduğu; %39,53'ünün medeni durumunun evli, %16,28'sinin medeni durumunun bekar, %23,26'sının medeni durumunun boşanmış, %20,93'ünün medeni durumunun eşi vefat

etmiş olduğu; %6,98'inin ilkokul / ortaokul mezunu, %16,28'inin lise mezunu, %55,81'inin üniversite mezunu, %20,93'ünün lisansüstü mezunu olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılanların %4,65'inin asker, %9,30'unun avukat, %6,98'inin bankacı / maliyeci, %11,63'inin doktor, %4,65'inin ev hanımı, %4,65'inin memur, %11,63'ünün mimar / mühendis, %13,95'inin öğretmen olduğu, %32,56'sının diğer mesleklerden olduğu; %4,65'inin asgari ücret düzeyinde gelirin olduğu, %74,42'sinin asgari ücretin üzerinde gelirin olduğu, %20,93'ünün geliri ile ilgili soruyu yanıtızsız bıraktığı; %62,79'sinin sosyal güvencesinin SSK, %2,33'ünün sosyal güvencesinin Bağ-Kur, %11,63'ünün sosyal güvencesinin emekli sandığı, %9,30'unun sosyal güvencesinin özel sağlık sigortası olduğu, %13,95'inin sosyal güvence ile ilgili soruyu yanıtlamadığı; %18,60'mın hayatta olan bir çocuğunun, %18,60'mın hayatta olan iki çocuğunun bulunduğu, %18,60'mın ise vefat etmiş bir çocuğunun bulunduğu belirlenmiştir.

Devlet huzurevlerinde yapılan araştırmada; araştırma kapsamına dahil edilen bireylerin %8,2'sinin 60-64 yaş arası, %17,6'sının 65-69 yaş arası, %30,2'sinin 70-74 yaş arası, %23,3'ünün 75-79 yaş arası, %20,8'inin 80 yaş ve üzeri yaş grubuna mensup olduğu, %30,2'sinin kadın, %69,8'inin erkek olduğu, %75'inin medeni durumunun evli, %9,5'inin medeni durumunun bekar, %35,2'sinin dul, %47,8'inin medeni durumunun eşi vefat etmiş olduğu, %45,3'ünün ilkokul / ortaokul mezunu, %3,8'inin lise mezunu, %6,9'unun üniversite, %0,6'sının lisansüstü mezunu, %23,3'ünün okur-yazar olmadığı ifade edilmiştir. Araştırmaya katılanların %22'sinin ev hanımı, %12,6'sının çiftçi, %11,9'unun sanatkârlık ile ilgili mesleklerden olduğu (matbacı, tornacı, terzi vb.), %94'ünün ticaretle ilgili mesleklerden olduğu (işçi, memur vb.), %6,3'ünün profesyonel meslekler ile ilgili olduğu (öğretmen, avukatlık vb.), %44,7'sinin sosyal güvencesinin SSK, %10,1'inin sosyal güvencesinin Bağ-Kur, %11,3'ünün sosyal güvencesinin emekli sandığı, %4,4'ünün sosyal güvencesinin yeşil kart, %26,5'inin sosyal güvencesinin diğer olduğu (SHÇEK yaşlılık maaşı, harçlık vb.) belirtilmiştir. Yaşlıların %23,9'unun hiç çocuğu olmadığı, %11,9'unun hayatta bir çocuğu olduğu, %20,1'inin hayatta iki çocuğu olduğu, %19,5'inin hayatta 3 çocuğunun olduğu, %24,5'inin dört veya daha fazla hayatta çocuğunun olduğu, %17'sinin bir veya birden fazla vefat eden çocuğu olduğu belirtilmiştir (Sarı, 2009).

Sonuçlar karşılaştırıldığında yaş dağılımları benzer özellik göstermekte iken Darüşşafaka Urla Rezidans'ta ve devlet huzurevlerinde kalan yaşlıların cinsiyet dağılımlarının farklı

olduğu görülmektedir. Devlet huzurevlerinde kalan yaşlıların büyük çoğunluğunu erkekler oluştururken Darüşşafaka Urla Rezidans'ta çoğunluğu kadınlar oluşturmaktadır. Devlet huzurevlerinde erkek yaşlıların kadın yaşlılardan çoğunlukta olmasında; kendi öz bakımlarını (temizlik, yemek yapma vb.) yerine getirmede zorluk çekme, sosyal politikalar gereği kadın yaşlıların daha fazla yardım alabiliyor oluşu, yaşanan toplumun gelenekleri vb. etkili olduğu düşünülmektedir. Darüşşafaka Urla Rezidans'ta ise yaşlıların muhtaçlık, zorunluluk halinde gelmiş olmaması, kendi istekleri ve arzuları doğrultusunda kurumu araştırarak gelmeleri, gelen kişilerin kendi ekonomik özgürlüğüne sahip ve görece eğitim düzeyi yüksek kişiler olmasından dolayı toplum geleneklerine ve ekonomik sıkıntılara bağlı olmadan her iki cinsiyet grubundan da benzer oranda kullanıcıya hizmet etmektedir. Medeni duruma bakıldığında ise devlet huzurevlerinde eşi vefat etmiş ve eşinden boşanmış kişiler çoğunlukta bekâr ve evli kişiler ise azınlıktadır. Darüşşafaka Urla Rezidans'ta ise evli yaşayan çiftlerin çoğunlukta olduğu görülmektedir. Devlet huzurevlerinde eğitim düzeyi genel olarak ilkokul, ortaokul veya okuryazar olmayanlardan oluşurken Darüşşafaka Urla Rezidans'ta eğitim durumunun genel olarak üniversite ve lisansüstü olduğu görülmekte, buna bağlı olarak da yaşlıların meslek grupları şekillenmektedir. Devlet huzurevlerinde; ev hanımı, çiftçi, sanatkârlık çoğunlukta iken Darüşşafaka Urla Rezidans'ta öğretmen, doktor, mühendis, mimar, avukat, bankacı, spiker, öğretim üyesi, yönetici, sanatçı vb. profesyonel meslek grupları çoğunlukta yer almaktadır. Meslek dağılımına bağlı olarak ise yaşlıların gelir düzeyi ve sosyal güvenceleri şekillenmektedir. Yaşlıların çocuk sahibi olma oranlarına bakarsak devlet huzurevlerinde bu oranın Darüşşafaka Urla Rezidans'a göre çok daha yüksek olduğu, yedi ve üzeri sayıda çocuk sahibi olan kişilerin var olduğu görülmektedir.

Tablo 4'te yaşlıların Urla Rezidans'ta kalma durumu ve gelmeden önceki bazı özellikleri verilmiştir.

Tablo 4. Yaşlıların Urla Rezidans'ta kalma durumu ve gelmeden önceki bazı özellikleri (N=43)

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Urla Rezidans'ta kalma süresi		
5 yıl ve altı	10	23,26
6-9 yıl arası	16	37,21
10 yıl ve üzeri	17	39,53

Tablo 4. Yaşlıların Urla Rezidans'ta kalma durumu ve gelmeden önceki bazı özellikleri (N=43) (devam)

Kurumda kalmak için ücret ödeme		
Hayır	1	2,33
Bağışta bulunan	40	93,02
Yanıtsız	2	4,65
Daha önce ikamet edilen il		
Ankara	2	4,65
Antalya	7	16,28
Balıkesir	2	4,65
İstanbul	16	37,21
İzmir	8	18,60
Muğla	3	6,98
Yurtdışı	2	4,65
Urla Rezidans'a gelmeden önce kalınan yer		
Kendi evinde	36	83,72
Çocuklarının yanında	2	4,65
Akraba/yakınlarının yanında	1	2,33
Yanıtsız	4	9,30

Kaynak: Uğur, 2021

Tablo 4 incelendiğinde, araştırma kapsamındaki bireylerin %23,26'sının 5 yıl ve daha az süre ile, %37,21'inin 6-9 yıl arası süre ile, %39,53'ünün 10 yıl ve üzerinde süre ile Urla Rezidans'ta kalmakta oldukları; %2,33'ünün kurumda kalmak için ücret ödemediği, %93,02'sinin kurumda kalmak için bağışta bulunduğu; %4,65'inin daha önce Ankara, %16,28'inin Antalya, %4,65'inin Balıkesir, %37,21'inin İstanbul, %18,60'mının İzmir, %6,98'inin Muğla ilinde ikamet ettiği %4,65'inin daha önce Yurtdışında ikamet ettiği; %83,72'sinin Urla Rezidansa gelmeden önce kendi evinde, %4,65'inin Urla Rezidans'a gelmeden önce çocuklarının yanında, %2,33'ünün Urla Rezidans'a gelmeden önce akraba / yakınlarının yanında kaldığı görülmüştür.

Devlet huzurevlerinde yapılan araştırmada; araştırma kapsamına dahil edilen bireylerin %66,7'sinin 5 yıl ve daha az süre ile, %25,8'inin 6-9 yıl arası süre ile, %7,6'sının 10 yıl ve üzerinde süre ile huzurevinde kalmakta oldukları; %27,7'sinin kurumda kalmak için ücret ödemediği, %72,3'ünün kurumda kalmak için ücret ödediği; 51,6'sının

büyükşehirlerde (İstanbul, İzmir, Adana vb.), %17,6'sının çeşitli ilçelerde, %14,5'inin köylerde ikamet ettiği; %73'ünün huzurevine gelmeden önce kendi evinde, %9,4'ünün başka bir huzurevinde, %8,8'inin çocuklarının yanında, %1,9'unun komşunun yanında, öğrenci yurdunda ya da otelde kaldıkları belirtilmiştir (Sarı, 2009).

Sonuçlar karşılaştırıldığında hem devlet huzurevinde kalan yaşlıların hem de Darüşşafaka Urla Rezidans'ta kalan yaşlıların uzun süreli olarak kurumda kaldıkları görülmektedir. Darüşşafaka Urla Rezidans'ta kalan yaşlılar tek seferliğe mahsus bağış yapıp kurumda ömür boyu sağlık sigortası ile hizmet alırken devlet huzurevinde kalan yaşlıların büyük çoğunluğu ücret ödemekte, az bir kısmı ise ücret ödemediği kurumda hizmet almaktadırlar. Darüşşafaka Urla Rezidans'ta hizmet gören yaşlıların büyük çoğunluğu Türkiye'nin batı kesiminde yer alan büyükşehirlerden, ilçelerden gelirken devlet huzurevlerinde yapılan araştırmanın yedi ayrı bölgeyi kapsaması neticesinde çeşitlilik artmakta büyükşehir, il, ilçe ve köylerden gelen çeşitli kişilere hizmet sunmaktadır. Her iki araştırmada da yaşlıların kuruma gelmeden önce büyük çoğunlukla kendi evlerinde ikamet ettikleri, belli bir kısmının ise çocuklarının yanlarında kaldıkları görülmektedir.

4.2.2. Nesnel-Fiziksel Boyut

Tablo 5. Yaşlıların Kurumda kaldığı odanın kapasitesi (N=43)

Odanın kapasitesi	Sayı (n)	Yüzde (%)
Bir kişi	23	53,49
İki kişi	18	41,86
Yanıtsız	2	4,65

Kaynak: Uğur, 2021

Tablo 5'te yaşlıların kurumda kaldığı odanın kapasitesi verilmiş olup, araştırmaya katılanların %53,49'unun bir kişilik odada, %41,86'sının iki kişilik odada kaldıkları belirlenmiştir.

Devlet huzurevlerinde yapılan araştırma; araştırma kapsamına dahil edilen bireylerin %23,9'unun bir kişilik odada, %59,7'sinin iki kişilik odada, %8,8'inin üç kişilik odada, %4,4'ünün dört kişilik odada kaldıkları belirlenmiştir (Sarı, 2009).

Sonuçlar karşılaştırıldığında yaşlıların büyük bir kısmı tek kişilik odada kalmayı tercih ediyor olmasına rağmen devlet huzurevlerinde büyük çoğunlukla çift kişilik odalar, üç

kişilik odalar, dört kişilik odalar yer almakta ayrıca neredeyse hiç suit oda tipi seçeneği bulunmamaktadır. Darüşşafaka Urla Rezidans'ta ise evli çiftler dışında herkes tek kişilik odada kalmakta, ayrıca kullanıcılara standart oda tipi yanında yaşlılara iki farklı suit oda tipi seçeneği sunulmaktadır.

Tablo 6'da araştırma kapsamına yaşlıların Urla Rezidans'ta kaldıkları odada bulunan donatılar verilmiştir.

Tablo 6. Yaşlıların Urla Rezidans'ta kaldıkları odada bulunan donatılar (N=38)

	n ^a	%
Yatak	38	100,00
TV sehpası	38	100,00
Misafir yatağı	21	55,26
TV/Radyo	38	100,00
Dolap	37	97,37
Bilgisayar/İnternet	35	92,11
Masa	38	100,00
Telefon	38	100,00
Sandalye	38	100,00
Buzdolabı	31	81,58
Koltuk	38	100,00
Çamaşır makinası	3	7,89
Sehpa	38	100,00
Aksesuar	29	76,32
Ayakkabılık	30	78,95
Gece lambası	37	97,37
Etajer/komodin	32	84,21
Mutfak araç gereci	30	78,95
Bulaşık makinası	5	13,16

a: 38 kişi yanıt vermiştir.

Kaynak: Uğur, 2021

Tablo 6 incelendiğinde, araştırmaya katılan kişilerin %100'ünün odasında yatak, %100'ünün odasında TV sehpası, %55,26'sının misafir yatağı, %100'ünün televizyon / radyosu, %97,37'sinin dolabı, %92,11'inin bilgisayar / interneti, %100'ünün masası,

%100'ünün telefonu, %100'ünün sandalyesi %81,58'inin buzdolabı, %100'ünün koltuğu, %7,89'unun çamaşır makinesi, %100'ünün sehpa, %76,32'sinin aksesuarı, %78,95'inin ayakkabılığı, %97,37'sinin gece lambası, %84,21'inin etajer / komodini, %78,95'inin mutfak araç gereci, %13,16'sının bulaşık makinesinin olduğu tespit edilmiştir.

Devlet huzurevlerinde yapılan araştırma; araştırmaya katılan kişilerin %87,4'ünün odasında yatak, %29'unun odasında TV sehpa, %100'ünün odasında TV / radyo, %87,4'ünün odasında dolap, %1,9'unun odasında bilgisayar / internet,%95'inin odasında masası, %48,4'ünün odasında telefon, %99,4'ünün odasında sandalyesi, %84'ünün odasında buzdolabı, %12'sinin odasında koltuk, %49'unun odasında sehpa, %33,3'ünün odasında aksesuar, %53'ünün odasında ayakkabılık, %51,6'sının odasında gece lambası, %85'inin odasında etajer / komodini, %35,2'sinin odasında mutfak araç gereçleri olduğunu göstermektedir (Sarı, 2009).

Sonuçlar karşılaştırıldığında Darüşşafaka Urla Rezidans'ta devlet huzurevlerinden ziyade yaşlıların günlük yaşantılarını ve aktivitelerini kolaylaştırabilecek daha fazla çeşit mobilya ve donatıya yer verildiği görülmektedir. Darüşşafaka Urla Rezidans'ta hizmet almakta olan yaşlıların kalmakta oldukları mevcut odayı kendi isteklerine göre dekore edebiliyor oluşları, oda tipi açısından bakıldığında standart oda dışında suit oda tipi çeşitliliğinin yer alması da daha fazla mobilya ve donatı kullanımının nedenleri olarak belirtilebilir.

Tablo 7'de yaşlıların Urla Rezidans'ta ziyaretçileri ile en sık görüştikleri yerler verilmiştir.

Tablo 7. Yaşlıların Urla Rezidans'ta ziyaretçileri ile en sık görüştikleri yerler (N=43)

	Mevcut		İstenen	
	n	%	n	%
Oda	6	13,95	2	4,65
Ziyaretçi salonu	25	58,14	3	6,98
Dinlenme salonu	15	34,88	3	6,98
Bahçe/Avlu	32	74,42	8	18,60

Kaynak: Uğur, 2021

Tablo 7 incelendiğinde, araştırmaya dahil edilen yaşlıların %13,95'inin ziyaretçileri ile en sık odada, %58,14'ünün ziyaretçileri ile en sık ziyaretçi salonunda, %34,88'inin ziyaretçileri ile en sık dinlenme salonunda, %74,42'sinin ziyaretçileri ile en sık bahçe / avluda görüştükleri, %4,65'inin odada, %6,98'inin ziyaretçi salonunda, %6,98'inin dinlenme salonunda ve %18,60'ının ziyaretçileri ile bahçe / avluda görüşmek istedikleri saptanmıştır.

Devlet huzurevlerinde yapılan araştırma; araştırmaya katılan kişilerin %19,4'ünün ziyaretçileri ile en sık odada, %20,1'inin ziyaretçileri ile en sık ziyaretçi salonunda, %13'ünün dinlenme salonunda, %26,5'inin ziyaretçileri ile en sık bahçe / avluda görüştükleri belirlenmiştir (Sarı, 2009).

Sonuçlar karşılaştırıldığında yaşlıların ziyaretçileri ile en sık görüştükleri yerler benzer olsa da oranları farklılık göstermektedir. Darüşşafaka Urla Rezidans'ta yapılan çalışmanın pandemi döneminde gerçekleştirilmiş ve bu süreçte kuruma dışardan misafir girişinde kısıtlamalar olmasından dolayı verilen cevapların büyük çoğunluğunun bahçe / avlu olarak belirtildiği düşünülmektedir.

4.2.3. Öznel-Kişisel Boyut

Tablo 8'de yaşlıların Urla Rezidans'a gelmeden önce yeterli bilgi alma durumları verilmiştir.

Tablo 8. Yaşlıların Urla Rezidans'a gelmeden önce yeterli bilgi alma durumları (N=43)

Bilgi alma	Sayı (n)	Yüzde (%)
Evet	40	93,02
Hayır	1	2,33
Kısmen	1	2,33
Yanıtsız	1	2,33

Kaynak: Uğur, 2021

Tablo 8 incelendiğinde, araştırma kapsamına alınan yaşlıların Urla Rezidans'a gelmeden önce yeterli bilgi aldınız mı sorusuna %93,02'sinin evet, %2,33'ünün hayır, %2,33'ünün kısmen yeterli bilgi aldım yanıtlarını verdikleri görülmüştür.

Devlet huzurevlerinde yapılan araştırma; araştırmaya katılan kişilerin huzurevine gelmeden önce yeterli bilgi aldınız mı sorusuna %31,4'ünün evet, %61'inin hayır, %7,5'inin kısmen yeterli bilgi aldım yanıtı verdiğini belirtilmektedir (Sarı, 2009).

Sonuçlar incelendiğinde Darüşşafaka Urla Rezidans'a gelen yaşlıların kuruma gelmeden önce yeterli bilgi alma noktasında devlet huzurevindeki yaşlılardan oransal olarak daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu oranlarda kuruma yapılacak olan ödeme / bağış durumu, kuruma başvuran kişilerin eğitim durumu ve okuryazarlıkları, kuruma kendi istekleri ile gelip gelmemelerinin de etkili olduğu düşünülmektedir.

Tablo 9'da yaşlıların Urla Rezidans'a gelme sebebi, bulunmak istediği yer, huzur evinde kalması gereken kişilere ilişkin görüşleri ve ailesinde birinin yaşlandıktan sonra Urla Rezidans'ta kalmasını isteme durumları verilmiştir.

Tablo 9. Yaşlıların Urla Rezidans'a gelme sebebi, bulunmak istediği yer, huzur evinde kalması gereken kişilere ilişkin görüş ve ailesinde birinin yaşlandıktan sonra Urla Rezidans'ta kalmasını isteme durumu (N=43)

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Urla Rezidans'a gelme sebebi		
Kendi isteği	39	90,70
Yalnızlık	20	46,51
Kendine yetememe	18	41,86
Ailenin/çocukların isteği	5	11,63
Parasal gelir sorunu	2	4,65
İmkan olsaydı bulunmak istediği yer		
Kendi evinde	26	60,47
Çocuklarının yanında	2	4,65
Diğer	4	9,30
Yanıtsız	11	25,58
Huzur evinde kalması gereken kişilere ilişkin görüş		
İsteyen tüm yaşlılar	32	74,42
Yaşlılığında yalnız kalmak istemeyenler	13	30,23
Yaşlılarıyla birlikte olmak isteyenler	11	25,58
Hasta/bakıma ihtiyacı olanlar	11	25,58
Kimse olmeyenler	5	11,63
Aileleri ilgilenmeyenler	3	6,98

Tablo 9. Yaşlıların Urla Rezidans'a gelme sebebi, bulunmak istediği yer, huzur evinde kalması gereken kişilere ilişkin görüş ve ailesinde birinin yaşlandıktan sonra Urla Rezidans'ta kalmasını isteme durumu (N=43) (devam)

Ailesinde birinin yaşlandıktan sonra

Urla Rezidans'ta kalmasını isteme

Evet	41	95,35
Yanıtsız	2	4,65

Kaynak: Uğur, 2021

Tablo 9 incelendiğinde, yaşlı katılımcıların %90,70'inin kendi isteği ile, %46,51'inin yalnızlık nedeni ile, %41,86'sının kendisine yetememe durumundan dolayı, %11,63'ünün ailesinin veya çocuklarının isteği ile, %4,65'inin parasal gelir sorunları nedeniyle Urla Rezidans'a geldiği; %60,47'sinin imkanı olsaydı kendi evinde, %4,65'inin imkanı olsaydı çocuklarının yanında, %9,30'unun imkanı olsaydı diğer yerlerde bulunmak istedikleri saptanmıştır. Araştırma kapsamındaki yaşlıların %74,42'si isteyen tüm yaşlıların huzurevinde kalması gerektiği, %30,23'ü yaşlılığında yalnız kalmak istemeyenlerin huzurevinde kalması gerektiği, %25,58'i yaşlılarıyla birlikte olmak isteyenlerin huzurevinde kalması gerektiği, %25,58'i hasta ve bakıma ihtiyacı olanların huzur evinde kalması gerektiği, %11,63'ü kimsesi olmayanların huzurevinde kalması gerektiği, %6,98'i aileleri ilgilenmeyenlerin huzurevinde kalması gerektiği görüşlerini belirtmişler, %95,35'i ailesinde birinin yaşlanması durumunda kişinin Urla Rezidans'ta kalmasını istediğini söylemiştir.

Devlet huzurevlerinde yapılan araştırmaya katılan kişiler huzurevine gelme nedenlerini önem derecesine göre; birinci neden olarak %30,8 ile yalnızlık, %18,2 ile kendine yetememe / sağlık sorunlarını belirtirken ikinci neden olarak %33,3 ile kendine yetememe / sağlık sorunlarını, %25,2 ile kendi isteğini belirtmiş olup üçüncü neden olarak %22 ile kendi isteğini, %20,8 ile kendine yetememe / sağlık sorunları olarak belirtmiştir. Yaşlıların %73'ünün imkânı olsaydı kendi evinde kalmak istediği, %4,4'ünün imkanı olsaydı çocuklarının yanında kalmak istediği, %1,9'unun imkanı olsaydı akrabalarının yanında kalmak istediği, %6,3'ünün imkanı olsaydı başka bir huzurevinde kalmak istediği, %14,5'inin yine bulunduğu huzurevinde kalmak istediği belirtildiği görülmüştür. Araştırma kapsamındaki yaşlıların %24,5'i isteyen tüm yaşlıların huzurevinde kalması gerektiğini, %15,8'i yaşlılığında yalnız kalmak istemeyen yaşlıların huzurevinde kalması gerektiğini, %1,9'u yaşlılığını yalnız geçirmek istemeyen yaşlıların huzurevinde kalması

gerektiğini, %52,8'i hasta / bakıma ihtiyaç duyan yaşlıların huzurevinde kalması gerektiğini, %45,3'ü kimsesi olmayan yaşlıların huzurevinde kalması gerektiğini, %27,7'si aileleri ilgilenmeyen yaşlıların huzurevinde kalması gerektiğini, %53,5'i ailesinden birinin yaşlandıktan sonra mevcut huzurevinde kalmasını istemediğini % 46,5'i ailesinden birinin yaşlandıktan sonra mevcut huzurevinde kalmasını istediğini belirtmiştir (Sarı, 2009).

Sonuçlar karşılaştırıldığında Darüşşafaka Urla Rezidans'ta hizmet gören yaşlıların büyük bir çoğunluğu kuruma kendi istekleri ile geldiklerini belirtirken yalnızlık, kendine yetememe / sağlık gibi sebeplerinde etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Kuruma gelmeden önce yeterli bilgi alma oranlarının da bu konuda etkili olduğu söylenebilmektedir. Yapılan araştırmada birçok katılımcı Darüşşafaka Urla Rezidans'ta kalmayı tercih etme sebebi olarak Darüşşafaka Cemiyetinde öğrencileri okutmak, eğitimlerine katkı sağlamak olduğunu ifade etmiştir. Devlet huzurevlerinde ise yaşlıların kuruma gelme sebeplerinin ise çoğunlukla yalnızlık, kendine yetememe / sağlık gibi nedenler şeklinde olduğunu belirtilmiştir. Her iki araştırma evreninde de katılımcılar kurumda kalmasalardı çocuklarının ya da akrabalarının yanında kalmaktan ziyade kendi evlerinde kalmak istediklerini ifade etmektedir. Huzurevinde kalması gereken yaşlı grubu sorulduğunda devlet huzurevinde kalmakta olan yaşlılar büyük çoğunlukla hasta / bakıma ihtiyaç duyan, kimsesi olmayan, aileleri ilgilenmeyen kişilerin huzurevinde kalması gerektiğini düşünürken Darüşşafaka Urla Rezidans'taki hizmet gören yaşlıların büyük bir çoğunluğu ise bu soruya isteyen tüm yaşlıların huzurevinde kalabileceğini belirtmiş ayrıca yaşlılığında yalnız kalmayı tercih edenlerin veya yaşlılarıyla olmak isteyenlerin de bunu tercih edebileceklerini ifade etmişlerdir. Bu tablodaki kilit sorulardan birisi de çalışmaya katılan yaşlılara yöneltilen ailenizden birinin yaşlandıktan sonra mevcut yaşanan huzurevinde kalmasını ister misiniz sorusudur. Bu soruya devlet huzurevindeki yaşlılar büyük çoğunlukla hayır yanıtını verirken Darüşşafaka Urla Rezidans 'da hizmet gören yaşlıların neredeyse tamamı evet yanıtını vermiştir. Bu cevabın yaşlıların kurumdaki yaşam kalitelerinden, kullanıcı memnuniyetlerinden kaynaklı bu şekilde cevaplandığı düşünülmektedir.

Tablo 10'da yaşlıların kurum dışına çıkma durumları ve kurumda kazandıkları / bıraktıkları alışkanlıklar verilmiştir.

Tablo 10. Yaşlıların kurum dışına çıkma durumları ve kurumda kazandıkları / bıraktıkları alışkanlıklar

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Kurum dışına çıkma sıklığı		
Hiç	4	9,30
Ayda bir	2	4,65
Ayda 2-3 kez	9	20,93
Hafta bir	11	25,58
Haftada 2-3 kez	7	16,28
Her gün	7	16,28
Yanıtsız	3	6,98
Kurum dışına çıkıldığında yapılanlar		
Yeme / İçme	27	62,79
Alışveriş	24	55,81
Gezme / Dolaşma / Yürüme	24	55,81
Eğlence	8	18,60
Ziyaret	7	16,28
Diğer	1	2,33
Kurum içinde yapılan sosyal faaliyetler		
Spor	25	58,14
El becerileri	20	46,51
Oyun oynama	15	34,88
Çiçek yetiştirme	9	20,93
Tiyatro / Seminer / Gezi	8	18,60
Bahçe işleri	5	11,63
Hayvan besleme	3	6,98
Gösteri	1	2,33
Urla Rezidans'a geldikten sonra kazanılan alışkanlıklar		
Var	15	34,88
Yok	19	44,19
Yanıtsız	9	20,93
Kazanılan alışkanlıklar		
El becerileri	10	23,26
Sosyal aktiviteler	9	20,93

Tablo 10. Yaşlıların kurum dışına çıkma durumları ve kurumda kazandıkları / bıraktıkları alışkanlıklar (devam)

Spor	6	13,95
Kitap okuma	2	4,65
Urla Rezidans'a geldikten sonra bırakılan alışkanlıklar		
Var	7	16,28
Yok	28	65,12
Yanıtsız	8	18,60
Bırakılan alışkanlıklar		
Sigara	7	16,28
Alkol	1	2,33

Kaynak: Uğur, 2021

Tablo 10 incelendiğinde, araştırma kapsamındaki yaşlıların %9,30'unun kurum dışına hiç çıkmadığı, %4,65'inin kurum dışına ayda bir, %20,93'ünün ayda iki-üç kez, %25,58'inin haftada bir, %16,28'inin haftada iki-üç kez, %16,28'inin her gün kurum dışına çıktıkları, %62,79'unun kurum dışına çıkınca yeme / içme, %55,81'inin kurum dışına çıkınca alışveriş, %55,81'inin kurum dışına çıkınca gezme / dolaşma / yürüme, %18,60'ının kurum dışına çıkınca eğlence, %16,28'inin kurum dışına çıkınca ziyaret etkinliklerini gerçekleştirdiği, %2,33'ünün kurum dışında diğer etkinliklerde bulunduğu, %58,14'ünün kurum içinde yapılan spor, %46,51'inin kurum içinde yapılan el becerileri, %34,88'inin kurum içinde oyun oynama, %20,93'ünün kurum içinde çiçek yetiştirme, %18,60'ının kurum içinde yapılan tiyatro / seminer / gezi, %11,63'ünün kurum içinde yapılan bahçe işleri, %6,98'inin kurum içinde yapılan hayvan besleme ve %2,33'ünün kurum içinde yapılan gösteri gibi sosyal faaliyetlerde buldukları, %34,88'inin Urla Rezidans'a geldikten sonra kazandıkları alışkanlıkların olduğu, %44,19'unun Urla Rezidans'a geldikten sonra kazandıkları alışkanlıkların olmadığı, %23,26'sının Urla Rezidans'a geldikten sonra el becerileri, %20,93'ünün Urla Rezidans'a geldikten sonra sosyal aktivite, %13,95'inin Urla Rezidans'a geldikten sonra spor aktiviteleri, %4,65'inin Urla Rezidans'a geldikten sonra kitap okuma alışkanlıklarını kazandıkları, %16,28'inin Urla Rezidans'a geldikten sonra bıraktıkları alışkanlıklarının olduğu, %65,12'sinin Urla Rezidans'a geldikten sonra bıraktıkları alışkanlıklarının olmadığı, %16,28'inin Urla Rezidans'a geldikten sonra sigarayı bıraktığı, %2,33'ünün Urla Rezidans'a geldikten sonra alkolü bıraktığı tespit edilmiştir.

Devlet huzurevlerinde yapılan araştırmaya katılan kişilerin %8,8'inin huzurevi dışına hiç çıkmadığı, %8,8'inin dışına ayda bir kez, %5,7'sinin ayda iki- kez, %10,7'sinin haftada bir kez, %20,8'inin haftada iki- kez, %38,4'ünün her gün huzurevi dışına çıktıkları; %47,1'inin kurum dışına çıkınca alışveriş, %3,1'inin kurum dışına eğence (sinema, tiyatro, konser vb.), %62,9'unun kurum dışına gezme / dolaşma / yürüme (park, kahvehane vb.), %41,5'inin kurum dışına ziyaret (akraba, dost vb.), %17,6'sinin kurum dışına yeme / içme, %8,8'inin kurum dışına ibadet, %3,8'inin kurum dışına sağlık, %1,2'si ise diğer etkinlikler için çıktıklarını belirtmiştir. Yaşlıların kurum içinde %4,4'ünün görsel-işitsel, %15'inin okuma, %30,8'inin sosyal, %5,7'sinin kültürel, %28,3'ünün spor, %27,7'sinin hobileri ile ilgili, %13,2'sinin dinsel, %2,5'inin ev işleri ile ilgili aktivitelerde bulunduğu %17'sinin ise her hangi bir aktivitede bulunmadığı belirtilmiştir. Yaşlıların %23,3'ünün huzurevine geldikten sonra kazandığı bir alışkanlık olduğu, %76,7'sinin huzurevine geldikten sonra kazandığı bir alışkanlık olmadığı, %43,2'sinin huzurevine geldikten sonra spor alışkanlığı kazandığı, %29,72'sinin huzurevine geldikten sonra kitap okuma alışkanlığı kazandığı, %10,8'inin sosyal aktivitelerle ilgili alışkanlık kazandığı, %27'sinin huzurevine geldikten sonra bıraktığı bir alışkanlık olduğu, %73'ünün huzurevine geldikten sonra bıraktığı bir alışkanlığın olmadığı, %55,8'inin huzurevine geldikten sonra sigarayı bıraktığı, %37,9'unun huzurevine geldikten sonra alkol bıraktığı, %14'ünün huzurevine geldikten sonra el becerileri ile ilgili alışkanlıklarını bıraktığı belirtilmiştir (Sarı, 2009).

Sonuçlar karşılaştırıldığında devlet huzurevinde kalan yaşlıların Darşsafaka Urla Rezidans'ta hizmet gören yaşlılara göre daha sık dışarı çıktıkları görülmektedir. Darşsafaka Urla Rezidans'ta kalan yaşlıların bir kısmı tam zamanlı olarak orada kalırken bir kısmı dönemlik olarak gelip kalmakta istedikleri zaman kurum dışına çıkabilmekte ve kendi evlerine gidebilmektedirler. Bundan kaynaklı olarak periyodik olarak kurum dışına çıkma sıklıkları değişiklik gösterebilmektedir. Darşsafaka Urla Rezidans'ta hizmet gören yaşlılar kurum dışına yeme / içme, alışveriş, gezme / dolaşma / yürüme gibi sebeplerle çıkarken devlet huzurevinde yaşlılar gezme / dolaşma / yürüme, alışveriş, akraba / dost ziyaretleri için ıkılmaktadırlar. Kurum içinde yapılan sosyal faaliyetlerin dağılımına bakıldığında ise Darşsafaka Urla Rezidans'ta hizmet gören yaşlıların büyük çoğunluğun spor yaptığını bunun yanı sıra el becerileri ile ilgili faaliyetlerde buldukları ve oyun oynadıkları görülürken devlet huzurevlerinde ise çoğunlukla sosyal aktiviteler,

spor aktiviteleri ve hobiyeye dayalı aktivitelerin yapıldığı belirtilmektedir. Kuruma geldikten sonra kazanılan alışkanlık oranlarına bakıldığında her iki araştırma için de oranlar çok yüksek olmasa da Urla Rezidans'ta yeni alışkanlık kazanan bireylerin oranı daha yüksektir. Bu alışkanlıklar el becerileri, sosyal aktiviteler, spor ve benzeridir. Kuruma geldikten sonra bırakılan alışkanlık oranlarına bakıldığında ise yine iki araştırma için de oranlar yüksek olmasa da devlet huzurevinde bu oranın daha yüksek olduğu görülmektedir. Bırakılan alışkanlıklar ise genel olarak sigara ve alkol kullanımınıdır.

Tablo 11'de yaşlıların Urla Rezidans'a ilişkin bazı koşullar hakkındaki memnuniyet durumu verilmiştir.

Tablo 11. Yaşlıların Urla Rezidans'taki bazı koşullara ilişkin memnuniyet durumu (N=43)

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Personelin tutumu		
Memnun değilim	2	4,65
Kısmen memnunum	1	2,33
Memnunum	35	81,40
Yanıtsız	5	11,63
Personelin verdiği hizmet		
Memnun değilim	2	4,65
Kısmen memnunum	1	2,33
Memnunum	35	81,40
Yanıtsız	5	11,63
Kırsal / kent kökenli yaşlılarla bir arada yaşamak		
Memnun değilim	5	11,63
Kısmen memnunum	5	11,63
Memnunum	27	62,79
Yanıtsız	6	13,95
Ücret ödeyen / ödemeyenlerle bir arada yaşamak		
Memnun değilim	1	2,33
Kısmen memnunum	1	2,33
Memnunum	27	62,79
Yanıtsız	14	32,56
Kadın / erkek aynı ortak mekânları paylaşmak		

Tablo 11. Yaşlıların Urla Rezidans'taki bazı koşullara ilişkin memnuniyet durumu (N=43) (devam)

Memnun değilim	3	6,98
Memnunum	35	81,40
Yanıtsız	5	11,63

Kaynak: Uğur, 2021

Tablo 11 incelendiğinde, araştırmaya dahil edilen yaşlı bireylerin %4,65'inin personelin tutumundan memnun olmadıkları, %2,33'ünün personelin tutumundan kısmen memnun oldukları, %81,40'ının personelin tutumundan memnun oldukları, %4,65'inin personelin verdiği hizmetten memnun olmadığı, %2,33'ünün personelin verdiği hizmetten kısmen memnun olduğu, %81,40'ının personelin verdiği hizmetten memnun olduğu; %11,63'ünün kırsal / kent kökenli yaşlılarla bir arada yaşamaktan memnun olmadığı, %11,63'ünün kırsal / kent kökenli yaşlılarla bir arada yaşamaktan kısmen memnun olduğu, %62,79'unun kırsal / kent kökenli yaşlılarla bir arada yaşamaktan memnun olduğu; %2,33'ünün ücret ödeyen / ödemeyenlerle bir arada yaşamaktan memnun olmadığı, %2,33'ünün ücret ödeyen / ödemeyenlerle bir arada yaşamaktan kısmen memnun olduğu, %62,79'unun ücret ödeyen/ ödemeyenlerle bir arada yaşamaktan memnun olduğu; %6,98'inin kadın / erkek aynı ortak mekanları paylaşmaktan memnun olmadıkları, %81,40'ının kadın / erkek aynı ortak mekanları paylaşmaktan memnun oldukları belirlenmiştir.

Devlet huzurevlerinde yapılan araştırmaya katılan kişilerin %2,5'i personelin tutumundan memnun olmadıkları, %10,7'sinin personelin tutumundan kısmen memnun oldukları, %86,2'sinin personelin tutumundan memnun oldukları, %5'inin personelin verdiği hizmetten memnun olmadıklarını, %12,6'sının personelin verdiği hizmetten kısmen memnun oldukları, %81,8'inin personelin verdiği hizmetten memnun oldukları, %40,3'ünün kırsal / kent kökenli yaşlılarla bir arada yaşamaktan memnun olmadıkları, %22,6'sının kırsal / kent kökenli yaşlılarla bir arada yaşamaktan kısmen memnun oldukları, %36,5'inin kırsal / kent kökenli yaşlılarla bir arada yaşamaktan memnun oldukları, %30,8'inin ücret ödeyen / ödemeyenlerle bir arada yaşamaktan memnun olmadıkları, %10,2'sinin ücret ödeyen / ödemeyenlerle bir arada yaşamaktan kısmen memnun oldukları, %58,1'inin ücret ödeyen / ödemeyenlerle bir arada yaşamaktan memnun oldukları, %28,3'ünün kadın / erkek aynı ortak mekânları paylaşmaktan

memnun olmadıkları, %6,3'ünün kadın / erkek aynı ortak mekânları paylaşmaktan kısmen memnun oldukları, %64,2'sinin kadın / erkek aynı ortak mekânları paylaşmaktan memnun olduğu belirtilmiştir (Sarı, 2009).

Sonuçlar karşılaştırıldığında Darüşşafaka Urla Rezidans'ta hizmet alan yaşlıların personelin tutumundan ve personelin verdiği hizmetten devlet huzurevlerindeki yaşlılara göre daha memnun oldukları görülmektedir. Kırsal / kent kökenli yaşlılarla bir arada yaşamak, ücret ödeyen / ücret ödemeyenlerle bir arada yaşamak, kadın / erkek aynı ortak mekânları paylaşmak ile ilgili memnuniyetlerinin sorulduğu soruya devlet huzurevinde yaşayan yaşlılar Urla Rezidans'ta yaşayan yaşlılara göre daha yüksek oranda memnuniyetsiz olduklarını belirtmişlerdir. Devlet huzurevlerinde daha karma bir yapılanmanın olması bu oranların yüksek çıkmasının sebebi olarak görülebilmektedir.

Tablo 12'da araştırmaya katılan yaşlıların Urla Rezidans'ta kendilerini tanımlama şekli verilmiştir.

Tablo 12. Yaşlıların Urla Rezidans'ta kendilerini tanımlama şekli (N=43)

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Buraya ait		
Evet	40	93,02
Kısmen	1	2,33
Yanıtsız	2	4,65
Güvende		
Evet	40	93,02
Kısmen	1	2,33
Yanıtsız	2	4,65
Yalnız		
Evet	9	20,93
Hayır	25	58,14
Kısmen	1	2,33
Yanıtsız	8	18,60
Rahat		
Evet	39	90,70
Kısmen	1	2,33
Hayır	3	2,33

Tablo 12. Yaşlıların Urla Rezidans'ta kendilerini tanımlama şekli (N=43) (devam)

Yanıtsız	2	4,65
Hoşnut		
Evet	39	90,70
Kısmen	2	4,65
Yanıtsız	2	4,65

Kaynak: Uğur, 2021

Tablo 12 incelendiğinde, araştırmaya katılan yaşlıların %93,02'sinin kendilerini Urla Rezidans'a ait hissettikleri, %2,33'ünün kendilerini kısmen Urla Rezidans'a ait hissettikleri; %93,02'sinin kendilerini Urla Rezidans'ta güvende hissettikleri, %4,65'inin kendilerini Urla Rezidans'ta güvende hissetmedikleri, %2,33'ünün kendilerini Urla Rezidans'ta kısmen güvende hissettikleri; %20,93'ünün kendilerini Urla Rezidans'ta yalnız hissettikleri, %58,14'ünün kendilerini Urla Rezidans'ta yalnız hissetmedikleri, %2,33'ü kendilerini Urla Rezidans'ta kısmen yalnız hissettikleri; %90,70'inin kendilerini Urla Rezidans'ta rahat hissettikleri, %2,33'ünün kendilerini Urla Rezidans'ta kısmen rahat hissettikleri, %2,33'ünün kendilerini Urla Rezidans'ta rahat hissetmedikleri; %90,70'inin kendilerini Urla Rezidans'ta hoşnut hissettikleri, %4,65'inin kendilerini Urla Rezidans'ta kısmen hoşnut hissettikleri görülmüştür.

Devlet huzurevlerinde yapılan araştırmaya katılan kişilerin %54,7'sinin kendilerini kaldıkları huzurevine ait hissettikleri, %24,5'inin kendilerini kaldıkları huzurevine ait hissetmediklerini, %20,8'inin kendilerini kaldıkları huzurevine kısmen ait hissettikleri, %89,3'ünün kendilerini kaldıkları huzurevinde güvende hissettikleri, %5'inin kendilerini kaldıkları huzurevinde güvende hissetmedikleri, %5,7'si kendilerini kaldıkları huzurevinde kısmen güvende hissettikleri, %32,7'sinin kendilerini kaldıkları huzurevinde yalnız hissettikleri, %53,5'inin kendilerini kaldıkları huzurevinde yalnız hissetmedikleri, %13,8'inin kendilerini kaldıkları huzurevinde kısmen yalnız hissettikleri, %76,7'sinin kendilerini kaldıkları huzurevinde rahat hissettikleri, %7,5'inin kendilerini kaldıkları huzurevinde rahat hissetmedikleri, %15,7'sinin kendilerini kaldıkları huzurevinde kısmen rahat hissettikleri, %74,2'sinin kendilerini kaldıkları huzurevinde hoşnut / memnun hissettikleri, %6,9'unun kendilerini kaldıkları huzurevinde hoşnut / memnun hissetmedikleri, %18,9'unun kendilerini kaldıkları huzurevinde kısmen hoşnut / memnun hissettikleri belirtilmiştir (Sarı, 2009).

Sonuçlar karşılaştırıldığında Darüşşafaka Urla Rezidans'ta hizmet alan yaşlıların neredeyse hepsi kendini kuruma ait, güvende, rahat, hoşnut / memnun hissettiklerini belirtmiştir. Devlet huzurevlerinde ise oranlar kısmen daha düşük olsa da yaşlıların kendileri güvende, rahat ve hoşnut / memnun hissettikleri ancak kendileri kuruma ait hissetme noktasında neredeyse yarısının kendisini kaldıkları kuruma ait hissetmedikleri görülmektedir. Kendilerini kuruma ait hissetme noktasında yaşlıların kendilerini evinde hissedebilmeleri, benimseyebilmeleri önem arz etmektedir. Devlet huzurevindeki yaşlılar kendilerini kuruma ait hissetmeme nedenleri olarak yaşadıkları huzurevinde ve odalarında ev rahatlığını bulamadıklarını, huzurevine alışamadıklarını ve huzurevinin yapılanması ile ilgili sorunlardan kaynaklı olduğunu belirtmişlerdir. Kendinizi huzurevinde yalnız hissediyor musunuz sorusuna ise Darüşşafakadaki yaşlıların bir kısmı, devlet huzurevindeki yaşlıların ise daha büyük bir çoğunluğu evet yanıtını vermiştir.

Tablo 13'te yaşlıların oda arkadaşını seçme ve oda arkadaşı isteme durumları verilmiştir.

Tablo 13. Yaşlıların oda arkadaşını seçme ve oda arkadaşı isteme durumları (N=43)

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Oda arkadaşını seçme şekli		
Kendisi	12	27,91
Kurum ve kendisi	4	9,30
Diğer	13	30,23
Yanıtsız	14	32,56
Oda arkadaşı seçiminde dikkat edilenler		
Ortak zevklere sahip olma	28	65,12
Ortak kültür değerlere sahip olma	27	62,79
Benzer yaşta olma	27	62,79
Yalnız ise arkadaş isteme durumu		
Hayır	33	76,74
Yanıtsız	10	23,26
Arkadaş istememe nedeni		
Başka insanın yükünü çekmeme	12	27,91
Yalnızlıktan hoşlanma	12	27,91
Odada daha rahat davranabilme	16	37,21

Kaynak: Uğur, 2021

Tablo 13 incelendiğinde, araştırma kapsamındaki yaşlıların %27,91'inin oda arkadaşını kendisinin seçtiği, %9,30'unun oda arkadaşlarını kurumun ve kendisinin birlikte seçtiği, %30,23'ünün oda arkadaşı seçiminin diğer şekillerde meydana geldiği; %65,12'sinin oda arkadaşı seçiminde ortak zevklere sahip olma özelliğini, %62,79'unun oda arkadaşı seçiminde ortak kültürel değerlere sahip olma özelliğini, %62,79'unun oda arkadaşı seçiminde benzer yaşta olma özelliğini dikkate alarak oda arkadaşı seçimini yapıldığı, %76,74'ünün yalnız ise arkadaş istemediği, %27,91'inin başka insanın yükünü çekemeyeceği için, %27,91'inin yalnızlıktan hoşlandığı için, %37,21'inin odada daha rahat davranabilmek için arkadaş istemediği belirlenmiştir.

Devlet huzurevlerinde yapılan araştırmaya katılan kişilerin %9,5'inin oda arkadaşını kendisinin seçtiği, %19,8'inin oda arkadaşlarını kurumun ve kendilerinin seçtiğini, %69,8'inin oda arkadaşının kurum tarafından seçildiği belirlenmiştir. Kişilerin oda arkadaşını tercih etme ölçütleri önem derecesine göre sıralandığında birinci sırada yaşlıların %47,4'ünün ortak kültürel değerlere sahip olmayı, ikinci olarak yaşlıların %48,6'sının ortak zevklere sahip olmayı, üçüncü olarak yaşlıların %78,8'inin benzer yaşta olmayı seçtiği belirtilmiştir. Yaşlıların %100'ü oda arkadaşı ister misiniz sorusuna hayır istemem demiştir ve bunun nedenini yaşlıların %84,6'sı odada daha rahat davranabilme, %51,3'ü başka insanın yükünü çekememe, %10,3'ü yalnızlıktan hoşlanma, %5,1'i hijyenik nedenler olarak belirtmişlerdir (Sarı, 2009).

Sonuçlar karşılaştırıldığında oda arkadaşı seçme durumuna Darüşşafaka Urla Rezidans'ta hizmet gören yaşlıların diğer cevabını verenlerin evli olup eşi ile kaldığı, yanıtız bırakanların zaten tek başına kalmakta olduğu düşünüldüğünde büyük bir çoğunlukla kişiler oda arkadaşı varsa kendisi seçmektedir veya tek başına kalmaktadır diyebiliriz. Devlet huzurevinde ise büyük bir çoğunlukla kişilerin oda arkadaşını kurum seçmektedir. Oda arkadaşı seçme durumunda dikkat edilecek ölçütlere her iki araştırmada da katılımcılar benzer cevaplar vermiştir. Tek kişilik odada kalanların oda arkadaşı isteme durumuna ise Darüşşafaka Urla Rezidans'ta hizmet gören yaşlıların çoğunluğu hayır yanıtını verirken yanıtız bırakanların da evli çiftler olduğu görülmektedir. Devlet huzurevinde ise tek kişilik odada kalan yaşlıların hepsi oda arkadaşı istemediğini belirtmiştir. Oda arkadaşı istememe nedenlerinin ise her iki araştırma kapsamında da benzer nedenler olduğu görülmektedir.

4.2.4. Öznel-Fiziksel Boyut

Tablo 14'te araştırma kapsamına alınan yaşlıların Urla Rezidans'ı tercih etme sebebi verilmiştir.

Tablo 14. Yaşlıların Urla Rezidans'ı tercih etme sebebi (N=43)

Tercih sebebi	Sayı (n)	Yüzde (%)
Çeşitli sosyal etkinliklerin olması	31	72,09
Hizmetin iyi olması	29	67,44
Açık yeşil alanlarının olması	23	53,49
Sosyal bir çevreye yakın olması	17	39,53
Kırda olması	15	34,88
Ana ulaşım ağlarına yakın olması	5	11,63
Kentte olması	3	6,98
Akraba-yakınlara yakın olması	1	2,33
Kalabalık olmaması	1	2,33
Az katlı olması	1	2,33
Odalarının paylaşımlı olması	1	2,33

Kaynak: Uğur, 2021

Tablo 14 incelendiğinde, araştırmaya katılanların %72,09'unun çeşitli sosyal etkinliklerin olması, %67,44'ünün hizmetin iyi olması, %53,49'unun açık yeşil alanlarının olması, %39,53'ünün sosyal bir çevreye yakın olması, %34,88'inin kırda olması, %11,63'ünün ana ulaşım ağlarına yakın olması, %6,98'inin kentte olması, %2,33'ünün akraba-yakınlara yakın olması, %2,33'ünün kalabalık olmaması, %2,33'ünün az katlı olması ve %2,33'ünün odalarının paylaşımlı olması nedeni ile Urla Rezidans'ı tercih ettikleri tespit edilmiştir.

Devlet huzurevlerinde yapılan araştırmaya katılan kişilerin kalınan huzur evini tercih etme nedenleri önem derecesine göre; birinci olarak yaşlıların %37,1'i huzurevinin memlekette veya yaşadığı semtte olmasını, ikinci olarak yaşlıların %28,2'si tercih edecek başka bir huzurevi olmaması, üçüncü olarak yaşlıların %29,7'si huzurevinin akraba ve yakınlarına yakın olması olarak belirttikleri araştırmacı tarafından tespit edilmiştir (Sarı, 2009).

Sonuçlar karşılaştırıldığında devlet huzurevlerinde kalan yaşlıların huzurevlerini tercih etme nedenlerinin memlekette veya yaşadığı semtte olması, tercih edecek başka bir huzurevinin olmaması, akraba / yakınlarına yakın olması gibi bağlayıcı nedenler olduğu görülürken Darüşşafaka Urla Rezidans'ta hizmet gören yaşlıların ise çeşitli sosyal etkinliklerin olması, hizmetinin iyi olması, açık yeşil alanların olması gibi tamamen kişinin yaşam kalitesini ve memnuniyetini etkileyecek nedenlere göre tercihte buldukları görülmektedir.

Tablo 15'te yaşlıların kurumu benzetdiği yapı, çevreden ve merkeze uzaklığından memnuniyet ve hareketlerini kısıtlayan / engelleyen durumlar verilmiştir.

Tablo 15. Yaşlıların kurumu benzetdiği yapı, çevreden ve merkeze uzaklığından memnuniyet ve hareketlerini kısıtlayan / engelleyen durumlar (N=43)

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Kurumun benzetildiği yapı		
Otel	35	81,40
Ev (müstakil konut)	3	6,98
Yanıtsız	5	11,63
Urla Rezidans'ın bulunduğu çevreden memnuniyet		
Evet	39	90,70
Kısmen	2	4,65
Yanıtsız	2	4,65
Urla Rezidans'ın şehir merkezine uzaklığından memnuniyet		
Evet	35	81,40
Hayır	3	6,98
Kısmen	3	6,98
Yanıtsız	2	4,65
Kurumda hareketlerini kısıtlayan/engelleyen durumlar		
Yok	40	93,02
Yanıtsız	3	6,98

Kaynak: Uğur, 2021

Tablo 15 incelendiğinde, araştırma kapsamına alınan yaşlıların %81,40'ının kurumu otele, %6,98'si kurumu eve benzettiği, %90,70'inin Urla Rezidans'ın bulunduğu çevreden memnun olduğu; %4,65'inin Urla Rezidans'ın bulunduğu çevreden kısmen memnun olduğu, %81,40'ının Urla Rezidans'ın şehir merkezine uzaklığından memnun olduğu, %6,98'inin Urla Rezidans'ın şehir merkezine uzaklığından memnun olmadığı, %6,98'inin

kısmen Urla Rezidans'ın şehir merkezine uzaklığından memnun olduğu; %93,02'sinin kurumda hareketlerini kısıtlayan / engelleyen durumların olmadığı belirlenmiştir.

Devlet huzurevlerinde yapılan araştırmaya katılan kişilerin %42,8'inin huzurevini eve (müstakil konut) benzettiği, %17,6'sının huzurevini otele benzettiği, %14,5'inin huzurevini yurda benzettiği, %83'ünün huzurevinin bulunduğu çevreden memnun oldukları, %9,4'ünün huzurevinin bulunduğu çevreden memnun olmadıkları, %6,9'unun kısmen memnun oldukları, %77,4'ünün huzurevinin şehir merkezine olan uzaklığından memnun oldukları, %9,4'ünün huzurevinin şehir merkezine olan uzaklığından memnun olmadıkları, %6,9'unun huzurevinin şehir merkezine olan uzaklığından kısmen memnun oldukları, %15,1'inin huzurevinde hareketleri kısıtlayan / engelleyen durumların olduğunu, %84,9'unun huzurevinde hareketleri kısıtlayan / engelleyen durumların olmadığını belirtmiştir (Sarı, 2009).

Sonuçlar karşılaştırıldığında Darüşşafaka Urla Rezidans'ta hizmet gören yaşlıların büyük bir çoğunluğu kaldıkları kurumu otele benzetirken az bir kısmı ise eve benzetmektedir. Devlet huzurevlerinde kalan yaşlılar ise kaldıkları kurumu çoğunlukla eve benzetirken az bir kısmı ise otel ve yurda benzetmektedir. Huzurevinin bulunduğu çevreden duyulan memnuniyete her iki araştırmanın katılımcıların da büyük oranda memnun olduklarını belirtmiştir. Huzurevinin şehir merkezine olan uzaklığından duyulan memnuniyet sorusuna ise her iki araştırmaya katılan deneklerin de büyük bir çoğunluğu memnun olduklarını belirtmiştir ancak memnun olmayanların ise nedenleri ortaktır. Huzurevlerine ulaşım sorunu olmadığı takdirde huzurevinin şehir dışında, gürültüsüz, sıkışık olmayan bir doku içerisinde olması tercih edilen bir seçenektir. Huzurevinde hareketlerinizi kısıtlayan / engelleyen durumlar var mı sorusuna her iki araştırmanın katılımcıları da büyük bir oranla yok cevabını verse de Darüşşafaka Urla Rezidans'ta bu soruya verilen hayır cevabı daha yüksektir. Devlet huzurevlerinde hareketleri kısıtlayan / engelleyen en büyük sorun olarak asansör olmaması, merdivenlerin ve asansörlerin yaşlılara uygun tasarlanmış olmaması, yapıların çok katlı olması örnek olarak verilebilir.

Tablo 16'da yaşlıların Urla Rezidans'ta kaldıkları odanın bazı durumlarına ilişkin değerlendirmeleri verilmiştir.

Tablo 16. Yaşlıların Urla Rezidans'ta kaldıkları odanın bazı durumlarına ilişkin değerlendirmeleri (N=43)

	Evet		Hayır		Kısmen		Yanıtsız	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Odanın kullanım alanı yetersiz	2	4,65	36	83,72	2	4,65	3	6,98
Oda küçük	0	0,00	39	90,70	1	2,33	3	6,98
Tavan yüksekliği yetersiz	0	0,00	40	93,02	0	0,00	3	6,98
Haraketlerimi kısıtlayan donatılar var	1	2,33	39	90,70	0	0,00	3	6,98
Yaşlı kullanımına uygun değil	1	2,33	39	90,70	0	0,00	3	6,98
Yeterli gün ışığı almıyor	1	2,33	39	90,70	0	0,00	3	6,98
Havalandırma sorunu var	0	0,00	39	90,70	1	2,33	3	6,98
Isınma sorunu var	0	0,00	40	93,02	0	0,00	3	6,98
Rutubet sorunu var	0	0,00	40	93,02	0	0,00	3	6,98
Manzarasız	0	0,00	40	93,02	0	0,00	3	6,98
Ortak kullanım alanları uzak	1	2,33	37	86,05	0	0,00	5	11,63

Kaynak: Uğur, 2021

Tablo 16 incelendiğinde, araştırma kapsamındaki yaşlıların odanın kullanım alanı yetersizdir önermesine %4,65'inin evet, %83,72'sinin hayır, %4,65'inin kısmen evet yanıtını verdikleri; oda küçüktür önermesine %90,70'inin hayır, %2,33'ünün kısmen evet yanıtını verdikleri, tavan yüksekliği yetersizdir önermesine %93,02'sinin hayır yanıtını verdikleri; hareketlerimi kısıtlayan donatılar vardır önermesine %2,33'ünün evet, %90,70'inin hayır yanıtını verdikleri; yaşlı kullanımına uygun değildir önermesine %2,33'ünün evet, %90,70'inin hayır, yanıtını verdikleri; yeterli gün ışığı almıyor önermesine %2,33'ünün evet, %90,70'inin hayır, yanıtını verdikleri; havalandırma sorunu var önermesine %90,70'inin hayır, %2,33'ünün kısmen evet yanıtını verdikleri; ısınma sorunu vardır önermesine %93,02'sinin hayır yanıtını verdikleri, rutubet sorunu vardır önermesine %93,02'sinin hayır yanıtını verdikleri; manzarasızdır önermesine %93,02'sinin hayır yanıtını verdikleri; ortak kullanım alanları uzaktır önermesine %2,33'ünün evet, %93,02'sinin hayır yanıtını verdikleri tespit edilmiştir.

Devlet huzurevlerinde yapılan araştırmaya katılan kişilerin odanın kullanım alanı yetersizdir önermesine %32,1'i evet, %63,5'i hayır, oda küçük önermesine %35,8'i evet, %60,4'ü hayır, odanın tavan yüksekliği yetersiz önermesine %1,3'ü evet, %98,7'i hayır, odada hareketlerini kısıtlayan donatılar var mı önermesine %11,3'ü evet, %87,4'ü hayır,

oda yaşı kullanıma uygun değil önermesine %19,5'i evet, %75,5'i hayır, oda yeterli gün ışığı alıyor önermesine %10,1'i evet, %86,8'i hayır, odada havalandırma sorunu var önermesine %5,7'si evet, %92,5'i hayır, odada ısınma sorunu var önermesine %10,7'si evet, %85,5'i hayır, odada rutubet sorunu var mı önermesine %11,3'ü evet, %86,2'si hayır, oda manzarasız mı önermesine %32,7'si evet, %55,3'ü hayır, ortak kullanım alanları (dinlenme salonu, yemekhane vb.) uzak mı önermesine %11,3'ü evet, %83,6'sı hayır diye cevap verdiği belirtilmektedir (Sarı, 2009).

Sonuçlar karşılaştırıldığında Darüşşafaka Urla Rezidans'ta kalan yaşlıların odalara ilişkin koşulları değerlendirdiklerinde büyük birçoğunun tüm öncüllerden memnun olduğunu görmekteyiz. Çok azınlıkta bir katılımcı kitlesi odaların ortak kullanım alanlarına uzak olduğunu belirtmektedir. Devlet huzurevlerinde kalan yaşlıların ise bir kısmı odaların kullanım alanlarını yetersiz, odaları küçük, manzarasız bulmuş ve bundan memnun olmadıklarını dile getirmiştir.

Tablo 17'de yaşlıların Urla Rezidans'ta kaldıkları odada kötü koku ve gürültü problem yaşama durumları verilmiştir.

Tablo 17. Yaşlıların Urla Rezidans'ta kaldıkları odada kötü koku ve gürültü problem yaşama durumları (N=43)

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Odada kötü koku problemi		
Var (Wc-Banyo)	2	4,65
Yok	36	83,72
Yanıtsız	5	11,63
Odada gürültü problemi		
Yok	38	88,37
Yanıtsız	5	11,63

Kaynak: Uğur, 2021

Tablo 17 incelendiğinde, araştırmaya dahil olan yaşlıların %4,65'inin odada kötü koku olduğunu söylediği, %83,72'sinin odada kötü koku olmadığını söylediği, %88,37'sinin odada gürültü problemi olmadığını söylediği saptanmıştır.

Devlet huzurevlerinde yapılan araştırmaya katılan kişiler %25,8'inin odada kötü koku olduğunu söylediği, %74,2'sinin odada kötü koku olmadığını söylediği, %48,4'ünün

odada gürültü problemi olduğunu söylediği, %51,6'sının odada gürültü problemi olmadığını söylediği belirtilmiştir (Sarı, 2009).

Sonuçlara bakıldığında odada yaşanan kötü koku ve gürültü problemlerinin devlet huzurevlerinde daha fazla olduğu ve bu durumun kurumların sahip olduğu fiziksel mekân kalitesinden, kurumda kalan kişi yoğunluğundan vb. nedenlerle olabileceği düşünülmektedir.

Tablo 18'de yaşlıların Urla Rezidans'ta yer alan ortak alanlara ilişkin değerlendirmeleri verilmiştir.

Tablo 18. Yaşlıların Urla Rezidans'ta yer alan ortak alanlara ilişkin değerlendirmeleri (N=43)

	Büyüklik (Yeterli)		Donatı (İyi)	
	n	%	n	%
Genel WC/Banyo	13	30,23	9	20,93
Yemek salonu	31	72,09	27	62,79
Dinlenme salonu	23	53,49	19	44,19
Ziyaretçi salonu	18	41,86	14	32,56
Konferans salonu	25	58,14	20	46,51
Kantin	11	25,58	6	13,95
İbadet mekânı	11	25,58	6	13,95
Kat mutfağı	11	25,58	6	13,95
Atöyle	15	34,88	10	23,26
Revir	12	27,91	7	16,28
Diğer	3	6,98	2	4,65

Kaynak: Uğur, 2021

Tablo 18 incelendiğinde, araştırma kapsamındaki yaşlıların %30,23'ü genel WC / banyo büyüklüğünü yeterli, %20,93'ü genel WC / banyo donatılarını iyi bulduğunu, %72,09'u yemek salonunun büyüklüğünü yeterli, %62,79'u yemek salonu donatılarını iyi bulduğunu, %53,49'u dinlenme salonu büyüklüğünü yeterli, %44,19'u dinlenme salonu donatılarını iyi bulduğunu, %41,86'sı ziyaretçi salonu büyüklüğünü yeterli, %32,56'sı ziyaretçi salonu donatılarını iyi bulduğunu, %58,14'ü konferans salonu büyüklüğünü yeterli, %46,51'i konferans salonu donatılarını iyi bulduğunu, %25,58'i kantin büyüklüğünü yeterli, %13,95'i kantin donatılarını iyi bulduğunu, %25,58'i ibadet mekânı

büyükliğini yeterli, %13,95'i ibadet mekânı donatılarını iyi bulduğunu, %25,58'i kat mutfığı büyüklüğünü yeterli, %13,95'i kat mutfığı donatılarını iyi bulduğunu, %34,88'i atölye büyüklüğünü yeterli, %23,26'sı atölye donatılarını iyi bulduğunu, %27,91'i revir büyüklüğünü yeterli, %16,28'i revir donatılarını iyi bulduğunu, %6,98'i diğer bölümlerin büyüklüğünü yeterli, %4,65'i diğer bölümlerin donatılarını iyi bulduğunu belirtmişlerdir.

Devlet huzurevlerinde yapılan araştırmaya katılan kişilerin %72,4'ü genel WC / banyo büyüklüğü yeterli, %82,7'sinin genel WC / banyo donatılarını iyi bulduğu, %90'ının yemek salonu büyüklüğünü yeterli, %55'inin yemek salonu donatılarını iyi bulduğu, %100'ünün dinlenme salonu büyüklüğünü yeterli, %50'sinin dinlenme salonu donatılarını iyi bulduğu, %89,3'ünün konferans salonu büyüklüğünü yeterli, %61,7'sinin konferans salonu donatılarını yeterli bulduğu belirtilmiştir (Sarı, 2009).

Sonuçlar karşılaştırıldığında Darüşşafaka Urla Rezidans'taki hizmet görmekte olan yaşlıların büyük bir çoğunluğunun bu soruya yanıt vermediği, yanıt verenlerin ise genel olarak ortak kullanım mekânlarını büyüklük ve donatı açısından yeterli buldukları görülmektedir. Ancak bu soru özelinde fazla veri kaybı olduğu için bir karşılaştırma yapmak doğru sonuç vermeyecektir. Devlet huzurevlerindeki yaşlıların yanıtlarına bakacak olursak ortak kullanım mekânlarını genel olarak yeterli bulsalar da ortak kullanım mekânlarının donatılarını yeterli bulmamaktadırlar.

Tablo 19'da yaşlıların Urla Rezidans'ta en sık kullandıkları açık ve yeşil alanlar verilmiştir.

Tablo 19. Yaşlıların Urla Rezidans'ta en sık kullandıkları açık ve yeşil alanlar (N=43)

Açık ve yeşil alanlar	Mevcudiyet		Sıralama
	n	%	
Spor alanları	28	65,12	2,29
Yürüyüş alanları	37	86,05	1,65
Dinlenme alanları	37	86,05	1,97
Bahçe düzenleme alanları	15	34,88	2,00

Kaynak: Uğur, 2021

Tablo 19 incelendiğinde, araştırmaya katılan yaşlıların %65,12'sinin Urla Rezidans'ta açık ve yeşil alanlardan en sık spor alanlarını kullandıkları, %86,05'inin Urla Rezidans'ta

açık ve yeşil alanlardan en sık yürüyüş alanlarını kullandıkları, %86,05'inin Urla Rezidans'ta açık ve yeşil alanlardan en sık dinlenme alanlarını kullandıklarını, %34,88'inin Urla Rezidans'ta açık ve yeşil alanlardan en sık bahçe düzenleme alanlarını kullandıkları belirlenmiştir.

Devlet huzurevlerinde yapılan araştırmada ise araştırmaya dahil edilen kişilerin %60,4'ünün huzurevinde açık yeşil alanlardan en sık dinlenme alanlarını kullandıkları, %28,8'inin açık ve yeşil alanlardan en sık yürüyüş alanlarını kullandıklarını, %4,6'sının açık ve yeşil alanlardan en sık spor alanlarını kullandıklarını belirtmektedir (Sarı, 2009).

Sonuçlar değerlendirildiğinde hem Darüşşafaka Urla Rezidans'ta hem de devlet huzurevlerinde yaşlıların en sık kullandıkları açık ve yeşil alanların benzer olduğu görülse de tercih oranları ve sıraları değişmektedir. Darüşşafaka Urla Rezidans'ta spor alanlarını kullanan büyük bir çoğunluk olmasına karşın devlet huzurevinde bu oranın oldukça az olduğu görülmektedir. Ayrıca Darüşşafaka Urla Rezidans'ta bahçe düzenleme alanlarının kullanım sıklığının devlet huzurevlerine ziyade fazla olmasının sebebinin kurumlara ait fiziksel mekân imkânlarının farklı olması olabileceği düşünülmektedir.

Tablo 20'de yaşlıların Urla Rezidans'ta ortak kullanım alanlarının yerleri açısından iyi olma durumu değerlendirmeleri verilmiştir.

Tablo 20. Yaşlıların Urla Rezidans'ta ortak kullanım alanları yerleri açısından iyi olma durumu değerlendirmeleri (N=43)

Ortak kullanım alanları	İyi	
	n	%
Genel WC / Banyo	36	83,72
Yemek salonu	38	88,37
Dinlenme salonu	38	88,37
Ziyaretçi salonu	38	88,37
Açık ve yeşil alanlar	38	88,37
Konferans salonu	38	88,37
Kantin	34	79,07
İbadet mekân	34	79,07
Kat mutfağı	35	81,40
Atöyle	38	88,37

Tablo 20. Yaşlıların Urla Rezidans'ta ortak kullanım alanları yerleri açısından iyi olma durumu değerlendirmeleri (N=43) (devam)

Revir	38	88,37
-------	----	-------

Kaynak: Uğur, 2021

Tablo 20 incelendiğinde, araştırmaya katılanların %83,72'si ortak kullanım alanlarından genel WC / banyoyu iyi, %88,37'si ortak kullanım alanlarından yemek salonunu iyi, %88,37'si ortak kullanım alanlarından dinlenme salonunu iyi, %88,37'si ortak kullanım alanlarından ziyaretçi salonu iyi, %88,37'si ortak kullanım alanlarından açık ve yeşil alanların iyi, %88,37'si ortak kullanım alanlarından konferans salonunun iyi, %79,07'si ortak kullanım alanlarından kantini iyi, %79,07'si ortak kullanım alanlarından ibadet mekânını iyi, %81,40'ı ortak kullanım alanlarından kat mutfağını iyi, %88,37'si ortak kullanım alanlarından atölyeyi iyi, %88,37'si ortak kullanım alanlarından reviri iyi bulduklarını belirtmişlerdir.

Devlet huzurevlerinde yapılan araştırmaya katılan kişilerin %88,4'ünün ortak kullanım mekânlarından genel WC / banyoyu yeri açısından iyi, %34,9'unun ortak kullanım mekânlarından yemekhaneyi yeri açısından iyi, %76,8'inin ortak kullanım mekânlarından dinlenme salonunu yeri açısından iyi, %93'ünün ortak kullanım mekânlarından ziyaretçi salonunu yeri açısından iyi, %86,1'inin ortak kullanım mekânlarından konferans salonunu yeri açısından iyi, %95,4'ünün ortak kullanım mekânlarından ibadet mekânını yeri açısından iyi, %95,4'ünün ortak kullanım mekânlarından reviri yeri açısından iyi olduğu değerlendirilmiştir (Sarı, 2009).

Sonuçlar karşılaştırıldığında yaşlıların Darüşşafaka Urla Rezidans'ta ortak kullanım alanları yerleri açısından iyi olma durumu değerlendirmelerine bakıldığında büyük bir çoğunluğun tüm mekânlar için iyi yanıtı verdiğini görülmektedir. Devlet huzurevlerinde ise az da olsa bir grup yaşlının sağlık nedenleri ile yemekhane, açık yeşil alanlar ve dinlenme salonu gibi mekânlara ulaşımında sıkıntı çektiklerini belirtmektedir.

Tablo 21'de yaşlıların Urla Rezidans'ta yer alan ortak kullanım alanlarında kendilerini rahatsız eden durumlara ilişkin değerlendirmeleri verilmiştir.

Tablo 21. Yaşlıların Urla Rezidans'ta yer alan ortak kullanım alanlarında kendilerini rahatsız eden durumlara ilişkin değerlendirmeleri (N=43)

Rahatsız eden durumlar	Sayı (n)	Yüzde (%)
------------------------	----------	-----------

Tablo 21. Yaşlıların Urla Rezidans'ta yer alan ortak kullanım alanlarında kendilerini rahatsız eden durumlara ilişkin değerlendirmeleri (N=43) (devam)

Açık yeşil alan		
Yok	30	69,77
Kısmen (Yürüyüş yollarının dik olması)	1	2,33
Yanıtsız	12	27,91
Dinlenme		
Var (Gürültülü olması)	1	2,33
Yok	30	69,77
Yanıtsız	12	27,91
Yemek salonu		
Var (Gürültülü olması)	1	2,33
Yok	30	69,77
Yanıtsız	12	27,91
Ziyaretçi salonu		
Var (Gürültülü olması)	1	2,33
Yok	30	69,77
Yanıtsız	12	27,91

Kaynak: Uğur, 2021

Tablo 21 incelendiğinde, araştırmaya dahil edilen yaşlıların %2,33'ünün açık yeşil alanlardaki yürüyüş yollarının kısmen dik olması, %2,33'ünün dinlenme yerlerinin gürültülü olması, %2,33'ünün yemek salonunun gürültülü olması, %2,33'ünün ziyaretçi salonunun gürültülü olması nedenleri ile rahatsızlık duymakta oldukları görülmüştür. Yaşlıların %69,77'sinin açık yeşil alanlarla ilgili, %69,77'sinin dinlenme yerleri ile ilgili, %69,77'si yemek salonu ile ilgili ve %69,77'sinin ziyaretçi salonu ile ilgili rahatsız eden bir durum olmadığını belirttiği görülmektedir.

Devlet huzurevlerinde yapılan araştırma katılan kişilerin %75,5'inin açık-yeşil alanlardan memnun olmadığı, memnuniyetsizlik sebebinin %66,9'unun açık-yeşil alanlarda su ögesi bulunmaması ve az olması olduğu, %60,1'inin açık-yeşil alanlarda yürüyüş yollarının olmaması ve az olması, %51,9'unun açık-yeşil alanlarda avluda yeşil kullanımının yetersiz olması, %45,1'inin açık-yeşil alanlarda avlu / bahçenin küçük olması olduğunu belirtmiştir. Yaşlıların %40,3'ünün dinlenme salonlarından memnun olmadığı, memnuniyetsizlik sebebinin %62,2'sinin dinlenme salonlarında gürültülü olması,

%41,8'inin dinlenme salonlarında kalabalık olması, %36,7'sinin dinlenme salonlarında manzara olmaması olduğu belirtilmektedir. Yaşlıların %38,4'ünün yemek salonundan memnun olmadığı, memnuniyetsizlik durumlarının yaşlıların %50,'sinin gürültülü olması, %43,1'inin manzara olmaması, %40'ının kalabalık olması olduğu belirtilmiştir. Araştırmaya katılan yaşlıların %26,5'inin ziyaretçi salonundan memnun olmadığı, memnuniyetsizlik durumunun yaşlıların %87,1'inin ziyaretçi salonunda ziyaretçiyle görüşürken gizliliğinin bulunmaması olduğunu göstermektedir (Sarı, 2009).

Sonuçlar karşılaştırıldığında açık yeşil alanlardan memnun olma durumu incelendiğinde Darüşşafaka Urla Rezidans'ta hizmet görmekte olan yaşlıların genelinin memnun olduğu ama bir kısmının da yürüyüş yollarının dik olmasından dolayı rahatsızlık duyduğu görülmektedir. Devlet huzurevlerindeki yaşlıların büyük bir çoğunluğu ise açık yeşil alanlardan memnun olmadığı ve bunun nedeninin su ögesi bulunmaması veya az olması, yürüyüş yollarının az olması, avluda yeşil kullanımının az olması vb. olduğunu belirtmektedir. Darüşşafaka Urla Rezidans'ta hizmet görmekte olan yaşlıların genelinin dinlenme salonundan memnun olduğu ama bir kısmının da gürültülü olması sebebiyle memnun olmadığı görülmektedir. Yine aynı şekilde devlet huzurevlerinde kalan yaşlıların da bir kısmı dinlenme salonlarından memnun olsa da bir kısmının gürültülü, kalabalık ve manzarasız olması sebebiyle memnun olmadığı görülmektedir. Darüşşafaka Urla Rezidans'ta hizmet görmekte olan yaşlıların genelinin yemek salonundan memnun olduğu ama bir kısmının da gürültülü olması sebebiyle memnun olmadığı görülmektedir. Devlet huzurevlerinde ise kalan yaşlıların da bir kısmı yemek salonlarından memnun olsa da bir kısmının gürültülü, manzarasız ve kalabalık olması sebebiyle memnun olmadığı görülmektedir. Darüşşafaka Urla Rezidans'ta hizmet görmekte olan yaşlıların genelinin ziyaretçi salonundan memnun olduğu ama bir kısmının da gürültülü olması sebebiyle memnun olmadığı görülmektedir. Devlet huzurevlerinde kalan yaşlıların yarısının ise ziyaretçi salonlarından memnun olmadığı ve bunun en büyük nedeninin ziyaretçiyle görüşürken gizliliğin bulunmamasından dolayı olduğu belirtilmektedir.

Tablo 22'de yaşlıların Urla Rezidans'ta katlar arası ulaşımı ve sirkülasyon / dolaşım ile ilgili rahatsızlıklar verilmiştir.

Tablo 22. Yaşlıların Urla Rezidans'ta katlar arası ulaşımı ve sirkülasyon / dolaşım ile ilgili rahatsızlıklar (N=43)

Rahatsız eden durumlar	Sayı (n)	Yüzde (%)
Katlar arası ulaşım		
Asansör	33	76,89
Merdiven	2	4,66
Yanıtsız	8	18,64
Sirkülasyon/dolaşım ile ilgili rahatsızlık		
Koridor		
Var (Çok uzun)	2	4,66
Sorun Yok	34	79,22
Kısmen (Çok uzun)	1	2,33
Yanıtsız	6	13,98
Merdiven		
Var (Dinlenecek yer yok)	2	4,66
Sorun Yok	35	81,55
Yanıtsız	6	13,98
Asansör		
Var	1	2,33
Sorun Yok	36	83,88
Yanıtsız	6	13,98
Rampa		
Var	1	2,33
Yok	34	76,74
Yanıtsız	8	18,60

Kaynak: Uğur, 2021

Tablo 22 incelendiğinde, araştırma kapsamındaki yaşlıların %76,89'unun katlar arası ulaşımını asansör ile yaptığı, %4,66'sının katlar arası ulaşımını merdiven ile yaptığı görülmektedir. Yaşlıların %79,22'si koridorlarla ilgili, %81,55'i merdivenlerle ilgili, %83,88'i asansörle ilgili, %76,74'ü rampa ile ilgili bir rahatsızlığının olmadığını belirtmiştir. Diğer kalan kesim ise koridorların uzun olmasından, merdivenlerde dinlenecek yerlerin olmamasından dolayı rahatsızlık duyduklarını belirtmişlerdir.

Devlet huzurevleri kapsamındaki araştırmada yaşlıların %47,2'sinin katlar arası ulaşımı asansör ile yaptığı, %40,9'unun katlar arası ulaşımını merdiven ile yaptığı, %5,7'sinin katlar arası ulaşımını rampa ile yaptığı belirtilmiştir. Yaşlıların %79,2'sinin koridorlardan, %63,7'sinin merdivenlerden, %49,6'sının asansörlerden, %35,8'inin rampalardan memnun olduğu ifade edilmektedir. Koridorların karanlık olması, merdivenlerin ve rampaların dik olması, asansörlerin sık sık arızalanması memnuniyetsizliklerin en büyük nedeni olarak görölmektedir (Sarı, 2009).

Sonuçlar karşılaştırıldığında Darüşşafaka Urla Rezidans'ta hizmet görmekte olan yaşlıların büyük bir çoğunluğunun katlar arası ulaşımda asansörleri kullandığı, bir kısmının ise merdivenleri tercih ettiğı, bir kısmının ise zemin katta kalıyor olmasından dolayı tercihte bulunmadığı görölmektedir. Sikülasyon elemanlarından duyulan memnuniyete bakıldığında genel olarak kullanıcıların memnun olduğu ama az da olsa bazı kullanıcıların merdivende dinlenecek yerler olmamasından, koridorların çok uzun olmasından dolayı memnuniyetsizliklerin bulunduğu görölmektedir. Devlet huzurevinde ise katlar arası ulaşımda yaşlıların yarısının merdiven yarısının asansör kullandığı görölmektedir. Bunun en büyük sebeplerinden biri bazı huzurevlerinde yeter sayıda asansör yer almaması ve sık sık bozuluyor olmasıdır.

4.2.5. Beklenti Boyutu

Tablo 23'de yaşlıların kurumun olmasını istediğı tip ve konumuna ilişkin görüşleri verilmiştir.

Tablo 23. Yaşlıların kurumun olmasını istediğı tip ve konumuna ilişkin görüşleri (N=43)

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Kurumun olmasını istediğı tip		
şimdiki hali	35	81,40
Az katlı, küçük gruplar halindeki yerleşmeler	8	18,60
Bakıçılı yaşlı konutu	1	2,33
Otel	1	2,33
Huzurevinin olması gerektiğı yere ilişkin görüş		
şehir merkezinde (kalabalık, hareketli çevre)	7	16,28
şehir merkezinden uzak (sessiz, sakin bir çevre)	34	79,07

Tablo 23. Yaşlıların kurumun olmasını istediği tip ve konumuna ilişkin görüşleri (N=43) (devam)

Yanıtsız	2	4,65
Kurumun yakın olması istenen yerler		
Restoran	29	67,44
Çarşı /Pazar / AVM	22	51,16
Açık ve yeşil alan	20	46,51
Sağlık kuruluşu	17	39,53
Sinema / Tiyatro	15	34,88
Sera / Sebze bahçesi	4	9,30
Kreş / Okul	3	6,98
Konut alanları	3	6,98
PTT	2	4,65

Kaynak: Uğur, 2021

Tablo 23 incelendiğinde, araştırma kapsamındaki yaşlıların %81,40'ının kurumun şu anki halinde olmasını istediklerini, %18,60'ının kurumun az katlı ve küçük gruplar halindeki yerleşim yerleri gibi olmasını istediklerini, %2,33'ünün kurumun bakımlı yaşlı konutu tipinde olmasını istediklerini, %2,33'ünün kurumun otel tipinde olmasını istediklerini, yaşlıların %16,28'inin kurumun şehir merkezinde, kalabalık ve hareketli bir çevrede olmasını istediklerini, %79,07'sinin kurumun şehir merkezinden uzak sessiz ve sakin bir çevrede olmasını istediklerini belirtmişlerdir. Yaşlı katılımcıların %67,44'ü kurumun restorana, %51,16'sı kurumun çarşı, pazar veya AVM'ye, %46,51'i kurumun açık ve yeşil alana, %39,53'ü kurumun sağlık kuruluşuna, %34,88'i kurumun sinema / tiyatroya, %9,30'u kurumun sera /sebze bahçesine, %6,98'i kurumun kreş / okula, %6,98'i kurumun konut alanlarına, %4,65'i kurumun PTT binasına yakın olmasını istediklerini belirtmişlerdir.

Devlet huzurevlerinde yapılan araştırma yaşlıların %42,8'inin kurumun şimdiki halinde olmasını istediklerini, %30,8'inin kurumun az katlı, küçük gruplar halindeki yerleşmeler gibi olmasını, %10,7'sinin kurumun yaşlılar için özel hazırlanmış apartman dairesi, %7,8'inin kurumun bakımlı yaşlı konutu tipinde olmasını istedikleri, %35,8'inin kurumun merkeze yakın olması, %64,2'sinin kurumun merkezden uzak olmasını istedikleri belirtilmiştir. Yaşlıların %37,6'sının huzurevinin çarşı / pazar / alışveriş

merkezine, %22,3'ünün açık ve yeşil alanlara, %15,3'ünün sağlık kuruluşlarına yakın olmasını istedikleri belirtilmiştir (Sarı, 2009).

Sonuçlar karşılaştırıldığında Darüşşafaka Urla Rezidans'ta hizmet gören yaşlıların büyük bir çoğunluğu huzurevinin şimdiki halinde olmasını istediğini belirtirken bir kısım yaşlı ise az katlı, küçük gruplar halindeki yerleşmeler şeklinde olmasını istediklerini belirtmiştir. Devlet huzurevlerinde kalan yaşlıların ise yarıdan azı kurumun şimdiki halinde olmasını isterken kalan kullanıcılar az katlı, küçük gruplar halindeki yerleşmeleri veya yaşlılar için özel hazırlanmış apartman dairesi gibi farklı tiplerde olmasını istemektedir. Her iki araştırmada da katılımcıların çoğunluğu kurumların şehir merkezinden uzak olmasını tercih etmektedir. Darüşşafaka Urla Rezidans'ta hizmet gören yaşlıların büyük çoğunluğu kuruma restoran, çarşı / pazar / AVM, açık yeşil alanların yakın olmasını isterken devlet huzurevlerinde ise yaşlılar kuruma çarşı / pazar / AVM, açık yeşil alanların, sağlık kuruluşlarının yakın olmasını tercih etmektedir.

Tablo 24. Odada birden fazla kişi ile kalanlar için yaşlıların tek kişilik odada kalmak isteme durumları (N=43)

Tek kişilik odada kalmak isteme	Sayı (n)	Yüzde (%)
Evet	3	6,98
Hayır	16	37,21
Yanıtsız	24	55,81

Kaynak: Uğur, 2021

Tablo 24'de araştırmaya katılan yaşlıların tek kişilik odada kalmak isteme durumları verilmiş olup birden fazla kişi ile kalanların evli çiftler olduğu göz önünde bulundurularak yaşlıların %6,98'inin tek kişilik odada kalmak istedikleri, %37,21'inin tek kişilik odada kalmak istemedikleri görülmektedir. Soruyu cevapsız bırakanlar ise zaten tek kişilik odada kalanlardır.

Devlet huzurevlerinde yapılan araştırmada yaşlıların %74,1'inin tek kişilik oda tercihinde bulunduğu, %25,9'unun yalnız kalmak istememe gibi nedenlerle tek kişilik oda tercihinde bulunmayacağı belirtilmiştir (Sarı, 2009).

Sonuçlara bakıldığında Darüşşafaka Urla Rezidans'ta eşi olmadan yaşayan insanların zaten odada tek başına kaldıkları, evli çiftlerin ise çift kişilik odada kaldığı görülmektedir. Evli olup ayrı odada kalmak isteyenlerin de az da olsa olduğu görülmektedir. Devlet

huzurevinde ise yaşlıların büyük çoğunluğu tek kişilik odada kalmayı tercih ederken bir kısım ise bunu yalnız kalmak istemediği için tercih etmemektedir.

Tablo 25. Yaşlıların kaldıkları odada bulunmasını istediği donatılar (N=43)

	Mevcut	
	n	%
Yatak	0	0,00
TV sehpası	0	0,00
Misafir yatağı	2	4,65
TV / Radyo	0	0,00
Dolap	0	0,00
Bilgisayar / İnternet	0	0,00
Masa	0	0,00
Telefon	0	0,00
Sandalye	0	0,00
Buzdolabı	0	0,00
Koltuk	0	0,00
Çamaşır makinası	1	2,33
Sehpa	0	0,00
Aksesuar	0	0,00
Ayakkabılık	0	0,00
Gece lambası	0	0,00
Etajer / komodin	0	0,00
Mutfak araç gereci	0	0,00
Bulaşık makinası	2	4,65

Kaynak: Uğur, 2021

Tablo 25 incelendiğinde, araştırmaya dahil olan yaşlıların %4,65'inin kaldıkları odada misafir yatağı, %2,33'ünün kaldıkları odada çamaşır makinesi, %4,65'inin kaldıkları odada bulaşık makinesi bulunmasını istedikleri saptanmıştır.

Devlet huzurevlerinde yapılan araştırmada ise yaşlıların %54,1'i kaldıkları odada koltuk, %30'u misafir yatağı, %28,3'ü ise mutfak araç gereci bulunmasını sistemektedir (Sarı, 2009).

Sonuçlara bakıldığında Darüşşafaka Urla Rezidans'ta kalan yaşlıların devlet huzurevinde kalan yaşlılara göre odalarında kendilerine yardımcı olabilecek daha fazla mobilya, donatı, eşya sahibi oldukları görülmektedir. Devlet huzurevlerinde yaşlıların odalarında özellikle koltuk ve mutfak araç-gereçleri istemeleri kendilerini evinde hissedebilmeleri, rahat hissedebilmeleri için önem arz etmektedir.

Tablo 26'da araştırma kapsamına alınan yaşlıların kaldıkları odaya ilişkin bazı istekleri verilmiştir.

Tablo 26. Yaşlıların kaldıkları odaya ilişkin bazı istekleri

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Odayı kendisini döşemek isteme durumu		
Evet	9	20,93
Hayır	30	69,77
Yanıtsız	4	9,30
Odada Banyo-WC isteme durumu		
Evet	32	74,42
Hayır	5	11,63
Yanıtsız	6	13,95
Odada Banyo-WC isteme nedeni		
Kendini evinde hissetme	32	74,42
Kullanım kolaylığı	23	53,49
Daha hijyenik bir mekan olması	19	44,19
Ortak wc-banyonun uzak oluşu	18	41,86
Mahremiyet	19	44,19
Odada Banyo-WC istememe nedeni		
Oluşabilecek kokuların odaya yayılması	2	4,65
Tek başına tuvalete gidememe	2	4,65
Temizlik sorunu	2	4,65
Odada mutfak isteme		
Evet	34	79,07
Hayır	2	4,65
Yanıtsız	7	16,28
Mutfak isteme nedeni		
Kendini evinde hissetme	32	74,42
Misafir ağırlamaya olan vermesi	20	46,51
Ortak yemek alanlarına olan uzaklıktan kaynaklanan rahatsızlık	12	27,91
Kendi istediği yemeği pişirebilme/içebilme	21	48,84
Yemek saatlerine uyma zorunluluğu olmaması	18	41,86
Mutfak istememe nedeni		
Kendi ihtiyacını görememe	2	4,65
Hazır yemek kolaylığı	2	4,65
Unutkanlığın neden olabileceği kazalar	2	4,65
Temizlik sorunu	2	4,65

Tablo 26. Yaşlıların kaldıkları odaya ilişkin bazı istekleri (devam)

Banyo		
Küvet	6	13,95
Duş	34	79,07
Yanıtsız	3	6,98
WC		
Klozet	39	90,70
Tuvalet taşı	2	4,65
Yanıtsız	2	4,65
Mutfak		
Mutfak nişi	30	69,77
Mutfak	10	23,26
Yanıtsız	3	6,98

Kaynak: Uğur, 2021

Tablo 26 incelendiğinde, araştırma kapsamına alınan yaşlıların %20,93'ünün odasını kendisinin döşemek istediği, %69,77'sinin odasını kendisinin döşemek istemediği, %74,42'sinin odasında Banyo-Wc istediği, %11,63'ünün odasında Banyo-Wc istemediği, %74,42'sinin odasında Banyo-Wc isteme nedeninin kendisini evinde hissetmek, 53,49'unun odasında Banyo-Wc isteme nedeninin kullanımının kolay olması, %44,19'unun odasında Banyo-Wc isteme nedeninin odasının daha hijyenik bir mekan olması, %41,86'sının odasında Banyo-Wc isteme nedeninin ortak Banyo-Wc'nin odasına uzak olması, %44,19'unun odasında Banyo-Wc isteme nedeninin mahremiyetine önem verdiği için olduğu saptanmıştır. Yaşlı katılımcıların %4,65'i oluşabilecek kokuların odaya yayılması, %4,65'i tek başına tuvalete girememe, %4,65'i temizlik sorunları nedeni ile odasında Banyo-Wc istemediğini belirtmişlerdir. Katılımcıların %79,07'si odasında mutfak istemekte, %4,65'i odasında mutfak istememektedir. Odasında mutfak isteyen katılımcıların %74,42'si kendisini evinde hissetmek için, %46,51'i misafir ağırlamak için, %27,91'i ortak yemek alanlarının uzaklığından şikâyetçi olduğu için, %48,84'ü kendi istediğini pişirebilmek için, %41,86'sı yemek saatlerine uyma zorunluluğundan dolayı rahatsız olduğu için mutfağın kendi odasında olmasını istediklerini söylemişlerdir. Odasında mutfak istemeyen yaşlıların %4,65'i kendi ihtiyaçlarını göremediği için, %4,65'i hazır yemek daha kolay olduğu için, %4,65'i unutkanlığın neden olabileceği kazalardan korktuğu için, %4,65'i temizliğin sorun olacağı için odalarında mutfak istemediklerini bildirmişlerdir. Araştırmaya katılan yaşlıların %13,95'i odasında küvet, %79,07'si odasında duş olmasını istediklerini,

%90,70'i odasında klozet, %4,65'i odasında tuvalet taşı olmasını istediklerini, %69,77'si odasında mutfak nişi, %23,26'sı odasında mutfak olmasını istediklerini belirtmişlerdir.

Devlet huzurevinde yapılan araştırmaya göre yaşlıların %82,4'ünün odasını kendi döşemek istediği, %17,6'sının odasını kendi döşemek istemediği, %75,5'inin odada banyo / WC istediği, %24,5'inin odada banyo / WC istemediği, %63,5'inin odada mutfak istediği, %36,5'inin odada mutfak istemediği belirtilmektedir. Odasında banyo / WC isteyen katılımcıların %82,5'i kendi evinde hissetmek, %80'i daha hijyenik bir mekan olması, %55'i kullanım kolaylığı için istemekte; odasına banyo / WC istemeyen katılımcıların %64,3'ü oluşabilecek kokulardan dolayı, %50'si temizlik sorunu nedeni ile istememektedir. Odasında mutfak isteyen katılımcıların %98'i kendi istediği yemeği pişirebilmesi / içebilmesi, %85,1'i kendi evinde hissetme, %24,8'i yemek saatlerine uyma zorunluluğu olmaması için istemekte; odasına mutfak istemeyen katılımcıların %46,5'i hazır yemek kolaylığı, %44,8'i kendi ihtiyacını görememe, %27,6'sı temizlik sorunu nedeni ile istememektedir. Ayrıca yaşlıların %8,3'ü banyoda küvet, %31,7'si banyoda duş, %60'ı banyoda oturaklı duş, %90,3'ü banyoda alafanga WC, %9,7'si alaturka WC, %65,3'ü odada mutfak nişi, %34,7'si odada mutfak istediklerini belirttikleri araştırmacı tarafından saptanmıştır (Sarı, 2009).

Sonuçlar karşılaştırıldığında odaların kullanıcılar tarafından döşenmek istenmesine yönelik soruya devlet huzurevlerinde kalan yaşlıların büyük çoğunluğunun evet yanıtını verdiği, Darüşşafaka Urla Rezidans'ta hizmet gören yaşlıların ise zaten bu opsiyona sahip oldukları için daha düşük oranda evet yanıtını verdiğini ve bazı kullanıcıların ise zaten kendim döşedim gibi yanıtlar verdiklerini görmekteyiz. Devlet huzurevlerindeki yaşlıların bu taleplerinin nedenlerinin zevklerine uygun olması, evinde hissetmek gibi nedenler olduğu görülmektedir. Her iki araştırmaya katılan yaşlıların da benzer oranda odalarına banyo / WC ve mutfak istediklerini, bunun en büyük nedeninin kendilerini evlerinde hissetmek, kendi istediği yemeyi pişirebilme / içebilme olarak belirtmişlerdir. Olumsuz cevap veren azınlık bir grup ise banyo / WC istememe nedeni olarak oluşabilecek kokuların odaya yayılması, mutfak istememe nedeni olarak ise hazır yemek kolaylığı ve kendi ihtiyacını görememeyi belirtmiştir. Darüşşafaka Urla Rezidans'ta mevcut olan üç oda tipinin içinde de banyo / WC ve mutfak nişi yer almaktadır. Bu sebeple hizmet gören yaşlılar zaten kendini kendi evinde hissetmekte, kullanım kolaylığı yaşamaktadır. Her iki araştırmada yer alan yaşlılar da çoğunlukla banyo, WC, mutfak

tercihi olarak duş veya oturaklı duş, klozet, mutfak nişini tercih etmektedir. Darüşşafaaka Urla Rezidans'ta yer alan üç oda tipinin de bu şekilde taarlanmış olduğunu görmekteyiz. Tablo 27'de yaşlıların kaldıkları odanın balkon, teras, iç avlu, bahçe gibi açık/yarı açık mekâna açılma durumu verilmiştir.

Tablo 27. Yaşlıların kaldıkları odanın balkon, teras, iç avlu, bahçe gibi açık / yarı açık mekâna açılma durumu (N=43)

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Evet	39	90,70
Hayır	2	4,65
Yanıtsız	2	4,65

Kaynak: Uğur, 2021

Tablo 27 incelendiğinde, araştırmaya katılan yaşlıların %90,70'inin kaldıkları odanın balkon, teras, iç avlu, bahçe gibi açık / yarı açık mekâna açıldığı, %4,65'inin kaldıkları odanın balkon, teras, iç avlu, bahçe gibi açık / yarı açık mekâna açılmadığı saptanmıştır.

Devlet huzurevinde yapılan araştırmaya göre ise yaşlıların %84,6'sının kaldıkları odanın balkon, teras, iç avlu, bahçe gibi açık / yarı açık mekâna açıldığı, %15,4'ünün kaldıkları odanın balkon, teras, iç avlu, bahçe gibi açık / yarı açık mekâna açılmadığı saptanmıştır (Sarı, 2009).

Sonuçlara bakıldığında hem Darüşşafaka Urla Rezidans'ta hem devlet huzurevlerinde yaşlıların kaldıkları odaların balkon, teras, iç avlu, bahçe gibi açık / yarı açık mekâna açıldığı görülmektedir. Odası açık / yarı açık mekâna açık olmayan yaşlılar ise büyük çoğunlukla temiz hava almak, boş zamanlarını değerlendirmek için bu mekânlara ihtiyaç duymaktadır. Odasının açık / yarı açık mekâna açılmasını istemeyen azınlık bir grup ise temizlik sorunu ve ısı kaybı gibi nedenlerle bu mekânları tercih etmemektedir.

Yapılan anket çalışmasının sonunda yer alan ‘‘Cevabını verdiğiniz koşullar dışında, mekânsal anlamda Urla Rezidans'tan veya herhangi bir huzurevinden, yaşlı bakım merkezinden beklentileriniz nelerdir? Lütfen belirtiniz. ‘‘ sorusuna yaşlıların vermiş olduğu yanıtlar değerlendirilen anket numarasına göre şu şekildedir.

- Y1: Darüşşafaka'nın olanaklarından son derece memnunum.

- Y2: Temiz olması, güvenli olması ve sağlık ile ilgili hızlı ve etkili müdahalelerde bulunması.
- Y10: Sunulan hizmetlerden yeterince memnunum.
- Y14: Memnunum.
- Y16: Soruları belirlemeden önce alan taraması yapıp daha çok bilgi almanızı beklerdim. Burası benim evim, burada mutluyum. Güzel beklentiler içeren soruların olmaması çok ayıp. Garip.
- Y35: Kurumumuzda her şey var, rahatsız eden bir şey yok, her şey çok güzel.
- Y37: Memnunum.
- Y39: Beklentimi karşılayan bir yerdeyim.
- Y40: Memnunum.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

21. yüzyılda en çok tartışılan konu başlıklarından birisi de dünya nüfusunun yaşlanmasıdır. Türkiye’de de dünyadaki gibi doğuştan beklenen yaşam süreleri artmaya devam etmekte ve nüfus her geçen gün yaşlanmaktadır.

Yaşlı nüfusun artması ile birlikte yaşlı sorunlarında da artış meydana gelmektedir. Yaşlılar; sosyal, psikolojik, biyolojik, ekonomik ve barınma gibi temel sorunlar yaşamaktadırlar. Bunların yanı sıra endüstrileşme ve sanayileşme süreci ile birlikte; geniş aile yapısının çekirdek aile yapısına dönüşmesi, aile değerlerinin azalması, bireyselliğin ön plana çıkması, ekonomik bağımsızlık arayan kadınların özgürleşmesi sonucu yaşlı bireylere bakım sağlayabilecek zamanlarının azalması ve bu bakım verme rolleri üzerinde sorgulayıcı olmaları, genç bireylerin kırsal alanlardan kente göç edişi ve benzeri birçok neden yaşlıların bakım ve barınma noktasında sorun yaşamalarına sebebiyet vermektedir. Bu bağlamda yaşlı bireylerin yaşadıkları barınma sorunlardan yola çıkarak disiplinler arası araştırmaların yapılması, projelerin uygulanması önem arz etmektedir.

Yaşadığımız toplum içinde bazı kesimlerde, yaşlı bireyler için tasarlanan bakım ve barınma merkezlerinin genel olarak düşkün, muhtaç ve ihtiyaç sahibi yaşlılar için oluşturulmuş zorunluluk halinde gidilen mekânlar olduğuna dair yaygın bir inanış vardır. Bağımsız ve aktif olan yaşlı bireyler kendi hayat doyumlarını ve yaşam kalitelerini artırmak adına kendi istekleri ile huzurevlerine veya buna alternatif olarak tasarlanan bakım ve barınma merkezlerine gitmeyi tercih eder konuma gelmektedirler. Yaşlı bireyler için tasarlanan bakım ve barınma merkezlerinin mekânsal oluşumu ve ihtiyaçları da değişen toplumsal algısı ile birlikte değişmeli ve revize olmalı, alışlagelmiş huzurevi algısı yıkılmalıdır. Bağımsız ve aktif yaşlıların üretkenliklerinin devamını sağlayabilmek ve yaşlı kullanıcı kitlesine daha iyi hizmet sunabilmek adına kurum ve kuruluşlar mekânsal yaşam kalitelerini artıtmalı, profesyonel bakım sistemleri oluşturulmalı ve sosyal alanlarını genişletmeli, uygun tasarımlarla kullanıcıya sunulmalıdır. Bu sebepler doğrultusunda, kendi istekleri ile huzurevine alternatif olarak tasarlanan bakım ve barınma merkezlerinde, kalmayı tercih etmiş olan bağımsız ve aktif olan yaşlı bireyler üzerinden kaldıkları kurumların yaşlı bireylere uygunluğunun, mekânsal yaşam kalitesinin incelenmesi ve ortaya konulması bu araştırmanın temel amacını oluşturmaktadır.

Bu araştırmada da Türkiye’de aktif olarak hizmet vermekte olan Darüşşafaka Urla Rezidans; huzurevlerine alternatif bir sistem olarak varlığını sürdürmekte olduğu için konu alınmıştır. Yaşam kalitesi kavramı üzerinden belirlenmiş beş boyut üzerinden değerlendirmesi yapılmış olan devlet huzurevlerinde gerçekleştirilen anket çalışması verileri ile yine aynı boyutlar üzerinden değerlendirilen Darüşşafaka Urla Rezidans’ta gerçekleştirilen anket çalışmasından elde edilen veriler karşılaştırılarak Türkiye’deki mevcut olan bakım ve barınma merkezleri durumu ile buna alternatif olarak tasarlanabilececek, geliştirebilecek profesyonel sistemler üzerinden bir okuma yapılmaya çalışılmıştır. Bunun sonucunda:

- Devlet huzurevlerinde ve Darüşşafaka Urla Rezidans’ta hizmet almakta olan yaşlıların medeni durumlarına bakıldığında devlet huzurevlerinde eşi vefat etmiş ve eşinden boşanmış kişiler çoğunlukta bekâr ve evli kişiler ise azınlıkta; Darüşşafaka Urla Rezidans’ta ise evli çiftlerin çoğunlukta olduğu görülmüştür. Burdan yola çıkarak yeni tasarlanacak alternatif sistemlerde çift odaları, suit odalar gibi çeşitli oda tipi seçeneklerinin sunulması kullanıcı beklentilerini karşılayabilecektir.
- Devlet huzurevlerinde ve Darüşşafaka Urla Rezidans’ta hizmet almakta olan yaşlıların eğitim düzeyine bakıldığında devlet huzurevlerinde kalan kişilerin eğitim düzeylerinin Darüşşafaka Urla Rezidans’ta kalan kişilere göre daha düşük olduğu görülmektedir. Bundan kaynaklı olarak yaşlıların meslek grupları, gelir durumu, sosyal güvenceleri de çeşitlilik göstermektedir. Bu eşitlilik göz önünde bulundurularak kurumların, mekânların tasarımında çeşitlilik sunulması kullanıcı memnuniyeti açısından faydalı olacaktır.
- Yaşlıların büyük çoğunluğu tek kişilik odada kalmayı tercih etmesine rağmen devlet huzurevlerinde paylaşımlı oda sayılarının fazla olması sebebiyle birçok kişinin tek kalamadıkları, Darüşşafaka Urla Rezidans’ta ise evli çiftler dışında tüm yaşlıların tek kişilik odada kaldığı görülmüştür. Azınlıkta bir grup olsa da evli çiftlerin de ayrı odada kalmak gibi bir istekleri olduğu görülmüştür. Burdan yola çıkarak yeni tasarlanacak olan bakım ve barınma merkezlerinde tek kişilik oda tiplerinin çoğaltılması bunun yanında Darüşşafaka Urla Rezidans’ta olduğu

gibi alternatif suit oda tiplerinin oluşturulması kullanıcı memnuniyeti açısından önem arz etmektedir.

- Devlet huzurevlerinde ve Darüşşafaka Urla Rezidans'ta hizmet almakta olan yaşlıların odalarındaki eşya, mobilya ve donatılar karşılaştırıldığında; Darüşşafaka Urla Rezidans'ta yaşlıların kalmakta oldukları mevcut odayı kendi isteklerine göre dekore edebiliyor oluşları, oda tipi açısından bakıldığında standart oda dışında suit oda tipi çeşitliliğinden dolayı kullanılan metrekarenin artması gibi nedenlerle yaşlıların günlük yaşantılarını ve aktivitelerini kolaylaştırabilecek daha fazla çeşit mobilya ve donatıya yer verildiği görülmektedir. Darüşşafaka Urla Rezidans'ta A tipi odada oturma birimlerinin olması, S1 ve S2 tipi odalarda ise oturma odalarının olması, her oda tipi için mutfak nişi düzenlenmesi; devlet huzurevlerindeki yaşlıların özellikle odalarında koltuk ve mutfak araç-gereçleri istedikleri düşünülünce kullanıcıların yaşam kalitesini ve memnuniyetlerini arttırmaktadır.
- Yaşlıların kaldıkları odaları kendi zevklerine göre dekor edebiliyor oluşları, daha fazla donatı ve mobilyaya sahip olmaları kaldıkları odaları hastane, yurt vb. tip oda düzenlemelerinden ayırmakta, mekânların kişiselleşmesine olanak tanımakta ve daha fazla ev ortamı hissi vermektedir. Bu durum da dolaylı olarak yaşlıların yaşam kalitesini etkilemektedir.
- Mevcut huzurevlerinde yaşlıların okuryazarlık, eğitim durumu, ödeme / bağış durumu, kuruma kendi istekleri ile gelip gelmeme gibi nedenlerle kuruma gelmeden önce yeterli bilgi almadıkları görülmektedir. Toplum içindeki okuma yazma oranının ve eğitim düzeyinin artmasıyla paralel olarak bilinçlilik düzeyi de artacağından bundan sonra kurum bakımını tercih edecek olan yaşlıların da daha bilinçli olacağı ve hayattan beklentilerinin daha farklı olacağı düşünülmektedir. Bu sebeple mevcut huzurevlerinden ziyade yaşlıların beklenti ve isteklerini karşılayabilecek, daha özel hizmet veren, ev ortamını sağlayabilecek, yaşam kalitesini artıracak alternatif yapılara, sistemlere daha çok ihtiyaç duyulacağı ön görülmektedir.
- Darüşşafaka Urla Rezidans'a yaşlılar kendi istekleri ile gelirken devlet huzurevlerinde büyük bir çoğunluğun yalnızlık, kendine yetememe gibi

sebeplerle geldikleri görülmektedir. Huzurevinde kalması gereken kitle ile ilgili olarak da Darüşşafaka Urla Rezidans'taki yaşlılar isteyen her yaşlının kalabileceğini belirtirken devlet huzurevindeki yaşlılar hasta / bakıma ihtiyaç duyan, kimsesi olmayan, aileleri ilgilenmeyen kişilerin kalması gerektiğini belirtmektedir. Bu durumun toplumun alışlagelmiş bir bakış açısı olduğu ve gelecekte eğitim düzeyinin artması, farkındalığın oluşması ile paralel olarak yeniden şekilleneceği düşünülmektedir.

- Darüşşafaka Urla Rezidans'ta hizmet almakta olan yaşlılar kendi ailelerinden birilerinin aynı kurumda kalmasını isteyeceklerini belirtirken devlet huzurevlerindeki yaşlıların bunu istemediği görülmüştür. Bu durumun kişinin yaşam kalitesi ve kullanıcı memnuniyeti ile ilişkili olduğu düşünülmektedir.
- Darüşşafaka Urla Rezidans'ta kalan yaşlıların bir kısmı tam zamanlı olarak orada kaldığı bir kısmının ise dönemlik olarak gelip kaldıkları, istedikleri zaman kurum dışına çıkabildikleri, kendi evlerine, seyahatlere, çocuklarına, akrabalarına gidebildikleri görülmektedir. Bu durum yaşlı bireylere; hayat boyunca mecburi bir bağıllık duyduğu, zorunluluk olarak gördüğü bir mekândan ziyade keyfi, isteğe bağlı olarak gittiği ve her zaman varlığını bildiği bir güvence olarak hissettirmektedir.
- Kuruma geldikten sonra tüm yaşlıların sosyal aktiviteler, el becerileri vb. etkinlik alışkanlıkları kazandığı görülmektedir. Bu sebeple yeni tasarlanacak alternatif bakım ve barınma merkezlerinde bu tür aktivitelerin yapılabileceği hobi bahçeleri, atölyeler, oyun odaları vb. mekânların kurgulanmasında fayda görülmektedir.
- Kurumdaki personel tutumu ve personelin vermiş olduğu hizmetin de yaşlıların memnuniyet düzeyleri üzerinde etkisinin olduğu görülmektedir.
- Kırsal / kent kökenli olma, ücret ödeyen / ödemeyen, kadın / erkek olma gibi karma bir yapılanma içinde yaşayan devlet huzurevindeki bireylerin memnuniyetsizlik düzeyinin Darüşşafaka Urla Rezidans'taki yaşlılara göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Darüşşafaka Urla Rezidans'ta daha benzer yapıda yaşlıların yaşıyor olmasına rağmen memnuniyetsizlik hissedilen yaşlıların olduğu

görülmektedir. Devlet huzurevleri ise daha karma bir yapıdan oluştuğu için bu oran daha yüksek çıkmaktadır.

- Yaşlıların kendilerini kuruma ait, güvende, rahat, hoşnut / memnun hissedebilmeleri için yaşadıkları kurumda ve odalarında kendilerini evlerinde gibi hissedebilmeleri, ev rahatlığını bulabilmeleri, kaldıkları mekânları benimseyebilmeleri, huzurevi yapılanması ile ilgili sorunlar yaşamamaları önem arz etmektedir.
- Yeni tasarlanacak bakım ve barınma merkezlerinde mümkün olduğunca tek kişilik oda tipinin yaygın tutulması, paylaşımlı oda kullanılacaksa da oda arkadaşı seçiminin kurum tarafından yapılmak yerine yaşlı bireylere bırakılması kullanıcı memnuniyeti ve yaşam kalitesi açısından önem arz etmektedir.
- Devlet huzurevlerindeki yaşlıların huzurevi seçiminde daha bağlayıcı sebepler üzerine seçim yaptıkları hatta bazılarının mecburiyet yaşadıkları görülürken Darüşşafaka Urla Rezidans'ı seçen yaşlıların karar verme noktasında çok bağlayıcı sebeplere bağlı kalmayıp daha özgür karar verebildikleri görülmektedir.
- Huzurevlerine ulaşım sorunu olmadığı takdirde huzurevinin şehir dışında, gürültüsüz, sıkışık olmayan bir doku içerisinde olması tercih edilen bir seçenektir. Bu sebeple yeni tasarlanacak olan bakım ve barınma merkezlerinin yapımından önce çevre analizlerinin yapılması ve bu koşullara uygun konumlarda yerleşkelerin kurulması önem arz etmektedir.
- Devlet huzurevlerinde kalan yaşlıların bir kısmının odaların kullanım alanlarını yetersiz, odaları küçük, manzarasız bulduğunu ve bundan memnun olmadıklarını görülürken Darüşşafaka Urla Rezidans'ta kalan yaşlıların bu durum ile ilgili bir memnuniyetsizlik durumlarının olmadığı tespit edilmiştir. Burdan yola çıkarak yeni tasarlanacak bakım ve barınma merkezlerinde yapının konumlanacağı yer, yapının yönleneceği manzara açısı, yaşlı odalarının ideal metrekarelerde tasarlanması önem arz etmektedir.
- Yaşlılar her ne kadar banyo / WC hacimlerini kendi evinde gibi hissedebilmek için kendi odaları içerisinde olmasını istiyor olsalar da bu durum bazen kötü koku, gürültü vb. sorunlara neden olabilmektedir. Bu sebeple oda içinde

çözülecek olan bu hacimler tasarlanırken ve uygulanırken daha titiz davranılmalı, gereken yalıtımlar, çözümler uygulanmalıdır.

- Yaşlıların kullanıcı memnuniyeti ve yaşam kalitesi için sadece kendi odaları içinde yer alan mobilyaların, donatıların, eşyaların değil ortak kullanım mekânlarında yer alan mobilyaların, donatıların, bölücü ve yönlendirici tasarımların da etkisi göz ardı edilmemelidir.
- Darüşşafaka Urla Rezidans'ta, devlet huzurevlerindeki yaşlıların aksine yaşlıların en sık kullandığı açık yeşil mekânlara bakıldığında yaşlıların en sık spor alanlarını kullandığı görülmektedir. Yaşlı bireylerin sağlıkları için kurumlarda bu mekânların yer alması, imkânların oluşturulması, yaşlıların teşvik edilmesi önem arz etmektedir.
- Yaşlı odalarının ortak kullanım mekânlarına yakın olması yaşlıların mekânlara ulaşım açısından önem arz etmektedir. Kullanıcının sağlık durumuna göre oda yerleşim planlarında bu kişilerin; uzun kat koridorları sonundaki odalara değil, ana çekirdeklere (merdiven, asansör gibi) yakın odalara ya da zemin katta yer alan odalara yerleştirilmesinde fayda vardır.
- Yaşlıların açık yeşil alanlarda; yürüyüş yollarının dik ve az olmaması, peyzaj tasarımında su ögesinin yer alması, yeşil kullanımının çoğaltılması gibi beklentileri bulunmaktadır. Yeni tasarlanacak bakım ve barınma merkezlerinde sadece yapı içerisinde değil peyzaj düzenlemelerinde de yaşlıların kullanıcı memnuniyetini, yaşam kalitesini düşünerek tasarımların yapılması gerekmektedir.
- Yaşlılar dinlenme salonu, yemek salonu, ziyaretçi salonu gibi ortak mekânlarda da gürültüden ve kalabalıktan rahatsız olabilmekte ve bu mekânların da bir manzara açısı olsun istemektedirler. Bu sebeple bu mekânların çeşitlendirilmesi, metrekare olarak büyütülmesi, bölücü elemanlarla özelleştirilmesi, yapının tasarım aşamasında manzara yönleniminin düşünülmesi yaşlıların kullanıcı memnuniyeti ve yaşam kalitesi açısından daha iyi olacağı kanaatine varılmaktadır.
- Devlet huzurevindeki yaşlıların ziyaretçi salonunda ziyaretçileri ile görüşürken gizliliğin bulunmamasından dolayı memnuniyetsiz oldukları görülmektedir.

Bunun için ziyaretçi salonlarının konum açısından çeşitlendirilmesi, büyütülmesi veya çoğaltılması, bölücülerle veya çeşitli tasarımlarla psikolojik sınırlar çizerek görüşme alanlarının özelleştirilmesinin daha iyi olacağı düşünülmektedir.

- Yaşlıların katlar arası ulaşımda sıklıkla asansör kullandıkları, bunun yanı sıra merdivenin de kısmen kullanıldığını söylemek mümkündür. Çoğunluğun beklentisinin hem asansörler hem de merdivenler için yaşlıların dinlenebileceği, soluklanabileceği oturma birimleri olduğu görülmektedir. Devlet huzurevlerinde asansör kullanımının, sık sık bozulması ve arızalanmasından dolayı az, merdiven kullanımının daha fazla olduğu görülmektedir. Bu sebeple tek asansör çözümü yerine bozulma ve arızalanma riskine karşı çamaşır, yemek vb. için kullanılan asansörler dışında alternatif asansörlerin bulunması önem arz etmektedir.
- Darüşşafaka Urla Rezidans'ta hizmet gören yaşlıların büyük bir çoğunluğu kaldıkları kurumun şimdiki halinde olmasını istediklerini belirtmişlerdir. Burdan yola çıkarak kalan yaşlıların kurum yapılanmasından memnun oldukları söylenebilmektedir.
- Genel olarak yaşlılar ise alternatif olarak bakım ve barınma merkezlerinin az katlı, küçük gruplar halindeki yerleşmeler şeklinde olabileceğini belirtmişlerdir. Burdan hareketle bu ve benzeri bir yapılanmanın sağlandıktan sonra o kurumlarda da gerçekleştirilen bu çalışmaya benzer araştırmaların yapılması kurumsal bakım gören yaşlıların kullanıcı memnuniyeti ve yaşam kalitesinin araştırılması noktasında önem arz etmektedir.
- Yaşlılar genel olarak kaldıkları kurumların şehir merkezinden uzak, gürültüsüz yerlerde olmasını tercih ediyor olmasına rağmen ulaşım sorununun çözülmesi ve yaşlıların istedikleri zaman sosyalleşebilmeleri, zorluk çekmeden istedikleri yerlere (çarşı, restoran, cafe vb.) gidebiliyor olmaları önemlidir. Kurum yerleşkelerinin seçiminde bu detaylara dikkat edilmesi, ulaşım problemi olmayan yerlerin tercih edilmesi veya farklı çözümler sunulmasının yaşlı memnuniyeti için önemli olduğu düşünülmektedir.
- Devlet huzurevlerindeki yaşlıların birçoğunun odalarını zevklerine uygun olması, evinde hissetmek gibi nedenlerle kendilerinin döşemek istedikleri

görülmektedir. Darüşşafaka Urla Rezidans'taki yaşlıların bu opsiyona zaten sahip oldukları ve bundan memnun oldukları görülmektedir. Var olan kurumlarda ve bundan sonra tasarlanacak olan bakım ve barınma merkezlerinde de bu opsiyonun sunulması kullanıcı memnuniyeti ve yaşam kalitesi açısından önemlidir.

- Yaşlıların büyük bir çoğunluğu odalarında banyo / WC ve mutfak olmasını istemektedir. Azınlık bir grubun ise çeşitli nedenlerle bu hacimlerin odasında yer almasını istememektedir. Yeni tasarlanacak bakım ve barınma merkezlerinde oda tiplerinde bu konuda da çeşitlilik sağlanabilir.
- Genel olarak yaşlıların banyo / WC hacmi için genel olarak duş veya oturaklı duş, klozet tercihinde bulunduğu; mutfak için ise mutfak nişi tercihinde buldukları görülmektedir. Darüşşafaka Urla Rezidans'ta ise tüm oda tipleri bu şekilde tasarlandığı görülmektedir. Bu durum da yaşlıların memnuniyeti ve yaşam kalitesi için önem arz etmektedir.
- Darüşşafaka Urla Rezidans'ta ve devlet huzurevlerinde yaşlıların kaldıkları odalar balkon, teras, iç avlu, bahçe gibi açık / yarı açık mekâna açılmaktadır. Yaşlıların temiz hava almak, boş zamanlarını değerlendirmek için bu mekânlara ihtiyaç duydukları görülmektedir. Yeni tasarlanacak bakım ve barınma merkezlerinde odalarda bu mekânlara gerekli güvenlik önlemleri alınarak yer verilmesi faydalı olacaktır.

Mevcut huzurevlerinde yaşlıların okuryazarlık, eğitim durumu, ödeme / bağış durumu, kuruma kendi istekleri ile gelip gelmeme gibi nedenlerle kuruma gelmeden önce yeterli bilgi almadıkları görülmektedir. Toplum içindeki okuma yazma oranının ve eğitim düzeyinin artmasıyla paralel olarak bilinçlilik düzeyi de artacağından bundan sonra kurum bakımını tercih edecek olan yaşlıların da daha bilinçli olacağı ve hayattan beklentilerinin daha farklı olacağı düşünülmektedir. Bu sebeple mevcut huzurevlerinden ziyade yaşlıların beklenti ve isteklerini karşılayabilecek, daha özel hizmet veren, ev ortamını sağlayabilecek, yaşam kalitesini artıracak alternatif yapılara, sistemlere daha çok ihtiyaç duyulacağı ön görülmektedir.

Bağımsız ve aktif olan yaşlı bireyler kendi hayat doyumlarını ve yaşam kalitelerini arttırmak adına kendi istekleriyle huzurevlerine veya buna alternatif olarak tasarlanan

bakım ve barınma merkezlerine gitmeyi tercih eder konuma gelmektedirler. Yaşlı bireyler için tasarlanan bakım ve barınma merkezlerinin mekânsal oluşumu ve ihtiyaçları da değişen toplumsal algısıyla birlikte değişmeli ve revize olmalı, alışlagelmiş huzurevi algısı yıkılmalıdır. Kuruluşlar mekânsal yaşam kalitelerini artırmalı ve sosyal alanlarını genişletmeli, uygun tasarımlarla kullanıcıya sunmalıdır.

KAYNAKLAR

- Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları*, 2019. (2020).
- Ageing. (2015). Tarihinde adresinden erişildi United Nations Population Fund website: <https://www.unfpa.org/ageing>
- Ageing in the twenty-first century: a celebration and a challenge*. (2012). New York: United Nations Population Fund (UNFPA).
- Akan, E. (2017). *Yaşlılık Kurumlarında Yaşlı Mekansal Davranış ve Bilişiminin Mekansal Dizim Bağlamında İrdelenmesi*. İstanbul Teknik Üniversitesi.
- Altan, Ömer Zühtü; Şişman, Y. (2003). Yaşlılara Yönelik Sosyal Politikalar. *Kamu-İş Dergisi*, 7(2), 1–35. Tarihinde adresinden erişildi <http://www.kamu-is.org.tr/pdf/725.pdf>
- Arun, Ö. (2008). The Adventure of Elderly in Turkey: Scenarios on the Quality Ageing. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 7(2), 313–330.
- Aslan, M., & Hocaoglu, Ç. (2017). Yaşlanma ve Yaşlanma Dönemiyle İlişkili Psikiyatrik Sorunlar. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 53–62.
- Aysan, Ü. (2017). *Türkiye’de Yaşlıların Yaşam Memnuniyeti ve Refah Alguları*. İstanbul Üniversitesi.
- Balcı, A. (2005). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Baran, A. G. (2005). Yaşlı ve Aile İlişkileri Araştırması Ankara Örneği. İçinde *T.C. Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü*. Ankara: T.C. BAĞIŞKANLIK AİLE VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YAYINLARI.
- Cella, D. F. (1994). Quality of life: Concepts and definition. *Journal of Pain and Symptom Management*, 9(3), 186–192. [https://doi.org/10.1016/0885-3924\(94\)90129-5](https://doi.org/10.1016/0885-3924(94)90129-5)
- Çerçi, S. (1997). *Konut yakın çevresinin kullanıcı bilişsel duygusal ve davranışsal parametrelere bağlı olarak değerlendirilmesi*.
- Cheng, S.-T., & Heller, K. (2009). Global Aging: Challenges for Community Psychology. *American Journal of Community Psychology*, 44(1), 161–173. <https://doi.org/10.1007/s10464-009-9244-x>
- Danış, M. Z. (y.y.). Yaşlılık, Yoksulluk ve Yalnızlık. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü*.
- Darüşşafaka Cemiyeti Urla Rezidans - Google Haritalar. (y.y.). Tarihinde 26 Aralık 2021, adresinden erişildi <https://www.google.com.tr/maps/place/Darüşşafaka+Cemiyeti+Urla+Rezidans/@38.3312264,26.737977,3a,75y/data=!3m8!1e2!3m6!1sAF1QipNPLFVJrZF2M1YOg9E9vMY6Kz6yD0uIov-bghKQ!2e10!3e12!6shttps:%2F%2F1h5.googleusercontent.com%2Fp%2FAF1QipNPLFVJrZF2M1YOg9E9vMY6Kz6yD0uIov-bghKQ%3Dw129-h86-k-no!7i5616!8i3744!4m5!3m4!1s0x14bb9366aba20e2b:0x54cfc81f823f03f6!8m2!3d38.3309851!4d26.7372159?hl=tr>

- Darüşşafaka Urla Rezidans | Darüşşafaka Cemiyeti. (y.y.). Tarihinde 18 Aralık 2021, adresinden erişildi <https://www.darussafaka.org/rezidanslar/urla-rezidans>
- Darüşşafaka Urla Rezidans Arşivi*. (2021). İzmir.
- Definition of Gerontology. (y.y.). Tarihinde 05 Ağustos 2020, adresinden erişildi <http://iog.publichealth.uga.edu/what-is-gerontology/>
- Demirkan Türel, G. (2011). Yaşlı barınma mekanlarında tasarımın gelişmesi. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 1(2), 28–43.
- Demirkan Türel, G. (2017). *Barınma Bağlamında Yaşlılığa Bakış*. Kırşehir.
- Duman, M. Z. (2012). Aile Kurumu Üzerine Tarihsel Bir Okuma Girişimi ve Muhafazakâr İdeolojinin Aileye Bakışı. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi IV*, 1(4), 19–51.
- Durdubaş, K., & Kalem Büyük, D. (2016). *Huzurevlerinde bakım hizmeti alan yaşlıların yerleşme nedenleri, istismar ve ihmâl nedeni ile yerleşme oranı durum tespit çalışması 2013-2014 sonuç raporu*. Ankara.
- Durgun, B., & Tümerdem, Y. (1999). *Kentleşme ve Yaşlılara Sunulan Hizmetler*. 2(3), 115–120.
- Fernández-Ballesteros, R. (2011). Quality of Life in Old Age: Problematic Issues. *Applied Research in Quality of Life*, 6(1), 21–40. <https://doi.org/10.1007/s11482-010-9110-x>
- Fernández-Ballesteros, R., & Macía Antón. (1993). Calidad de vida en la vejez. *Calidad de vida en la vejez*, 2(5), 77–94.
- Hablemitoğlu, Ş., & Özmete, E. (2010). *Yaşlı Refahı & Yaşlılar için Sosyal Hizmet*. Ankara: Kilit Yayınları.
- Hazer, O. (y.y.). Yaşlanan Nüfusta Yaşlılık ve Ailede Bakım. Tarihinde 31 Aralık 2021, adresinden erişildi <http://yaslilikplatformu.com/book.php>
- Hornquist, J. O. (1990). Quality of Life: Concept and Assessment. *Scandinavian Journal of Public Health*, 18(1), 69–79. <https://doi.org/10.1177/140349489001800111>
- İleri yaş bakımında en iyi marka: Darüşşafaka Rezidansları | Darüşşafaka Cemiyeti. (y.y.). Tarihinde 18 Aralık 2021, adresinden erişildi <https://www.darussafaka.org/rezidanslar/hakkimizda>
- Kalınkara, V. (2011). *Temel Gerontoloji : Yaşlılık Bilimi* (Nobel Akad). Ankara.
- Karakuş, B. (2018). *Türkiye’de yaşlılara yönelik hizmetler, kurumsal yaşlı bakımı ve kurumsal yaşlı bakımında illerin durumu*. Ankara.
- Kaya, B. (1999). Yaşlılık ve Depresyon-I Tanı ve Değerlendirme. *Turkish Journal of Geriatrics*, 2(2), 76–82.
- Kurt, G., Erkol, Z., & Beyaztaş, F. Y. (2020). The Problems of Aged People and the Life Satisfaction. *Turkish Journal of Forensic Medicine*, 24(2).
- Lawton, M. P. (1991). A Multidimensional View of Quality of Life in Frail Elders. İçinde *The Concept and Measurement of Quality of Life in the Frail Elderly*. <https://doi.org/10.1016/b978-0-12-101275-5.50005-3>

- Netuveli, G., & Blane, D. (2008). Quality of life in older ages. *British Medical Bulletin*, 85(1), 113–126. <https://doi.org/10.1093/bmb/ldn003>
- Nüfus Projeksiyonları, 2018-2080*. (2018).
- Oktik, N., Bozyer, Ü., Durdu, Z., Kökalan, F., & Top, A. (2004). Huzurevinde Yaşayan Yaşlıların Yaşamı ve Yaşam Kalitesi: Muğla Huzurevi Örneği. İçinde *1. Sosyal Hizmetler Şurası* (ss. 353–372).
- On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023) Yaşlanma*. (2018). Ankara.
- Özmete, E., & Hussein, S. (2017). *Türkiye 'de Yaşlı Bakım Hizmetleri Raporu Avrupa 'dan En İyi Uygulama Örnekleri ve Türkiye İçin Bir Model Tasarımı*. Ankara.
- Sağlık Kurumlarında Çalışma Rehberi ve Enfeksiyon Kontrol Önlemleri. (2021). İçinde *T.C. Sağlık Bakanlığı*.
- Sarı, R. M. (2009). *Türkiye'deki Huzurevlerinde Mekansal Yaşam Kalitesinin İrdelenmesi*. Karadeniz Teknik Üniversitesi.
- Soykan, E. (2009). *Thermal Comfort Evaluation in Intelligent Buildings; Case Study in Darüşşafaka Residence*. Tarihinde adresinden erişildi <http://libezproxy.iyte.edu.tr:81/login?url=http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=cab01635a&AN=iyte.10477&site=eds-live%5Cnhttp://library.iyte.edu.tr/tezler/master/mimarlik/T000212.pdf>
- T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü. (2004). *Yaşam Memnuniyeti Araştırması 2004*. Ankara.
- TDK. (2021). Tarihinde 12 Aralık 2021, adresinden erişildi <https://sozluk.gov.tr/>
- Tereci, D., Turan, G., Kasa, N., Öncel, T., & Arslansoyu, N. (2016). Yaşlılık Kavramına Bakış. *Ufku Ötesi Bilim Dergisi*, 16(1), 84–116.
- TÜİK. (2018). Tarihinde 31 Aralık 2021, adresinden erişildi <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Nufus-Projeksiyonlari-2018-2080-30567>
- TÜİK. (2020). Tarihinde 31 Aralık 2021, adresinden erişildi <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuclari-2019-33705>
- TÜİK. (2021). Tarihinde 31 Aralık 2021, adresinden erişildi <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuclari-2020-37210>
- Tümerdem, Y. (2006). Gerçek Yaş. *Türk Geriatri Dergisi*, 9(3), 195.
- Türkiye'nin demografik yapısı ve geleceği, 2010-2050*. (2012).
- WHO. (y.y.). Tarihinde 12 Aralık 2021, adresinden erişildi <https://www.euro.who.int/en/countries/turkey>
- World Population Ageing 2019. (2020). İçinde *World Population Ageing 2019*. Tarihinde adresinden erişildi http://link.springer.com/chapter/10.1007/978-94-007-5204-7_6
- Yandex.Maps: Ulaşım, navigasyon, yer arama. (y.y.). Tarihinde 20 Aralık 2021, adresinden erişildi <https://yandex.com.tr/harita/?l=sat%2Cpht&ll=26.737786%2C38.331052&z=18>

Yaşlı nüfus son beş yılda %22,5 arttı | Her Yaşta. (2020). Tarihinde 30 Aralık 2021, adresinden erişildi <https://heryasta.org/2021/04/12/yasli-nufus-son-bes-yilda-5-artti/>

Yaşlı nüfusun demografik değişimi (2020). (2020).

Yaşlılıkta Kaliteli Yaşam. (y.y.). *Hacettepe Üniversitesi Geriatrik Bilimler Araştırma ve Uygulama Merkezi yayınları*, 139–148.

Yerli, G. (2017). Yaşlılık dönemi özellikleri ve yaşlılara yönelik sosyal hizmetler. *Journal of International Social Research*, 10(52), 1278–1287. <https://doi.org/10.17719/jisr.2017.1979>

Yılmaz, A. (2013). *Dünyada ve Türkiye’de Yaşlılarda Demografik Değişiklikler* (Altındış M., Ed.). İstanbul: İstanbul Tıp Kitabevi.

Yumurtacı, A. (2013). Demografik değişim: Psiko-sosyal ve sosyo-ekonomik boyutlarıyla yaşlılık. *Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(6), 9–31. Tarihinde adresinden erişildi <http://yusbey.yalova.edu.tr/article/view/5000000766>

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Gülnihal UĞUR

EĞİTİM DURUMU

Lisans Öğrenimi : 2018, KTO Karatay Üniversitesi, GSTF,
İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü

2019, KTO Karatay Üniversitesi, GSTF,
Mimarlık Bölümü

Yüksek Lisans Öğrenimi :

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

Bilimsel Faaliyetleri : Uğur Gülnihal, Çınar Kerim. (2019). Planlı Yerleşim Olan
Göçmen Köyleri: Böğrüdelik Köyü Örneği. İçinde K. H.
Aköz Alaattin, Yörük Doğan (Ed.), Kto Konya Kitabı Xvii
(ss. 329–342). Konya.

İŞ DENEYİMİ

Stajlar :

Projeler :

Çalıştığı Kurumlar : 2019, L.Ü. Proje Asistanı, KTO Karatay Üniversitesi,
GSTF, İç Mimarlık Bölümü

2021, Araştırma Görevlisi, KTO Karatay Üniversitesi,
GSTF, İç Mimarlık Bölümü

Tarih: 20 Ocak 2022

EK 1. ANKET FORMU

HUZUREVİNE ALTERNATİF OLARAK TASARLANAN BAKIM VE BARINMA MERKEZLERİNDE MEKANSAL YAŞAM KALİTESİNİN İNCELENMESİ; DARÜŞŞAFAKA URLA REZİDANS ÖRNEĞİ

ANKET FORMU

Değerli Katılımcı;

Bu anket formu yürütülmekte olan ‘‘Huzurevine Alternatif Olarak Tasarlanan Bakım ve Barınma Merkezlerinde Mekansal Yaşam Kalitesinin İncelenmesi; Darüşşafaka Urla Rezidans Örneği’’ adlı yüksek lisans tezi kapsamında hazırlanmıştır. Bu tez çalışmasının amacı; alışlagelmiş düşkün, muhtaç kişilerin zorunlu olarak gittiği bir yer algısı oluşturan huzurevleri yerine buna alternatif olarak tasarlanan bakım ve barınma merkezlerinin mekânsal yaşam kalitesi bakımında incelenip mevcut huzurevleri ile karşılaştırması ve değerlendirilmesidir. Anket içerisinde kişisel bilgilerinizi ortaya çıkaracak hiçbir soru yer almamaktadır ayrıca vermiş olduğunuz tüm yanıtlar gizlilik ilkesi gereği bir başkası ile paylaşılmayacak olup, anketten elde edilen bilgiler sadece bu yüksek lisans tez çalışmasında kullanılacaktır. Sorulara samimi ve objektif bir şekilde vereceğiniz her yanıt araştırmanın amacına ulaşması bakımından önem arz etmektedir. Zamanınızı ayırarak araştırmaya verdiğiniz destek ve katılımınız için teşekkür ederim.

I. Grup Sorular: Kişisel Bilgi Formu

Yaşınız	☐ 60-64	☐ 65-69	☐ 70-74	☐ 75-79
	☐ 80 ve üstü			
Cinsiyetiz	☐ Kadın	☐ Erkek		
Medeni durumunuz	☐ Evli	☐ Bekâr	☐ Boşanmış	☐ Dul (Eşi ölmüş)
Eğitim durumunuz (en son bitirilen okul)	☐ Okur- yazar değil ☐ Okur-yazar ☐ İlkokul-Ortaokul ☐ Lise ☐ Üniversite ☐ Lisansüstü			
Mesleğiniz				
Gelir durumunuz (aylık)	☐ Asgari ücret altı ☐ Asgari ücret ☐ Asgari ücret üstü			
Sosyal güvenceniz	☐ SSK ☐ Bağ-Kur ☐ Emekli Sandığı ☐ Özel Sağlık Sigortası ☐ Yeşil Kart			
Sahip olduğunuz çocuk sayısı	Hayatta olan:		Vefat eden:	
Kaç yıldır Urla Rezidans’da kalıyorsunuz ?				
Kurumda kalmak için ücret ödüyor musunuz?	☐ Evet ☐ Hayır ☐ Bağışta bulundum			
Darüşşafaka Urla Rezidans’a gelmeden önce ikamet ettiğiniz il ve ilçe	İl:		İlçe:	

II. Grup Sorular: Sosyal ve Psikolojik Özellikler

2. Darüşşafaka Urla Rezidans’a gelmeden önce nerede kalıyordunuz?

Kendi evimde	
Çocuklarımla yanında	
Akraba/Yakınlarımla yanında	
Başka bir huzurevinde	
Diğer(lütfen belirtiniz)	

3. Darüşşafaka Urla Rezidans’a kabul edilmeden önce burası hakkında yeterli bilgi aldınız mı?

Evet Hayır Kısmen

4. Darüşşafaka Urla Rezidans'a gelmenizi etkileyen üç nedeni önem derecesine göre en önemliden başlayarak 1, 2, 3 şeklinde sıralayınız.

Parasal-gelir sorunu	
Kendine yetememe	
Yalnızlık	
Ailenin/çocukların isteği	
Kendi isteği	
Diğer (lütfen belirtiniz)	

5. Darüşşafaka Urla Rezidans'ı tercih etmenizdeki üç nedeni önem derecesine göre en önemliden başlayarak 1, 2, 3 şeklinde sıralayınız.

Tercih edecek başka bir huzurevi olmaması	
Ücretinin uygun olması	
Akraba-yakınlarına yakın olması	
Kalabalık olmaması	
Kırda (şehirden uzak) olması	
Kentte (şehre yakın) olması	
Hizmetin iyi olması	
Az katlı olması	
Açık yeşil alanlarının olması	
Odalarının paylaşımlı olması	
Çeşitli sosyal etkinliklerin olması	
Ana ulaşım ağlarına yakın olması	
Sosyal bir çevreye yakın olması	
Diğer (lütfen belirtiniz)	

6. Bulduğunuz kurum sizce aşağıdakilerden hangisine benziyor?

Otel	
Ev (Müstakil konut)	
Apartman	
Kışla	
Hastane	
Yurt	
Diğer (lütfen belirtiniz)	

7. Bulduğunuz kurumun hangi tipte olmasını isterdiniz?
(Birden çok seçenek belirtebilirsiniz.)

Az katlı, küçük gruplar halindeki yerleşmeler	
Yaşlılara özel olarak hazırlanmış apartman dairesi	
Bakıcılı yaşlı konutu	
Pansiyon	
Otel	
Şimdiki hali	
Diğer (lütfen belirtiniz)	

8. İmkânınız olsaydı nerede bulunmak isterdiniz?

Kendi evimde	
Çocuklarımla yanında	
Akrabalarımla yanında	
Başka bir huzurevinde	
Diğer (lütfen belirtiniz)	

9. Sizce huzureverlerinde kimler kalmalı?

(Birden çok seçenek belirtebilirsiniz.)

Kimsesi olmayanlar	
Aileleri ilgilenmeyenler	
Yaşlılığında yalnız kalmak istemeyenler	
Yaşlılarıyla birlikte olmak isteyenler	
Hasta/ Bakıma ihtiyacı olanlar	
İsteyen tüm yaşlılar	
Diğer (lütfen belirtiniz)	

10. Kendi ailenizden birinin, yaşlandıktan sonra Urla Rezidans'da kalmasını ister miydiniz?

Evet Hayır

11. Sizce bir huzurevi nerede olmalı?

Şehir merkezine yakın (Kalabalık, hareketli çevre)
 Şehir merkezinden uzak (Sessiz, sakin bir çevre)

12. Kurum dışına hangi sıklıkla çıkıyorsunuz?

Hiç	
Ayda bir	
Ayda 2-3 kez	
Haftada bir	
Haftada 2-3 kez	
Her gün	

13. Kurum dışına çıktığınızda en çok hangi faaliyet/eylemler için çıkıyorsunuz?

(Birden çok seçenek belirtebilirsiniz.)

Alışveriş	
Eğlence (Sinema / Tiyatro / Konser vs.)	
Gezme / Dolaşma / Yürüme (Park, Kahvehane vs.)	
Ziyaret (Akraba / Dost)	
Yeme / İçme	
İbadet	
Diğer (lütfen belirtiniz)	

14. Kurum içinde hangi sosyal faaliyetleri yapıyorsunuz?

(Birden çok seçenek belirtebilirsiniz.)

Spor yapmak (Yüzme, yürüyüş vs.)	
El becerileri	
Bahçe işleri yapmak	
Hayvan beslemek	
Çiçek yetiştirmek	
Gösteri yapmak	
Tiyatro / Seminer / Gezi düzenleme	
Pikniğe gitmek	
Oyun oynamak (tavla / kağıt vs.)	
Diğer (lütfen belirtiniz)	

* Tiyatro/Seminer düzenleme, mevcut bir etkinliği kuruma taşıma anlamında kullanılmıştır.

15. Darüşşafaka Urla Rezidans'a geldikten sonra bıraktığınız veya kazandığınız alışkanlıklarınız var mı?

(Kazandı) Var Yok
(Bıraktığı) Var Yok

15 a. Varsa nelerdir? Lütfen belirtiniz.

	Kazanan	Bırakılan
Sigara		
Alkol		
Kitap okuma		
Spor		
Sosyal aktiviteler		
El becerileri		
Diğer (lütfen belirtiniz)		

16. Aşağıda, halen kalmakta olduğunuz kurum ile ilgili sıralanan koşullar konusunda memnuniyet derecenizi belirtiniz.

	Memnun değilim	Kısmen Memnunum	Memnunum
Personelin tutumu			
Personelin verdiği hizmet			
Kırsal / kent kökenli yaşlılarla bir arada yaşamak			
Ücret ödeyen / ödemeyenlerle bir arada yaşamak			
Kadın / erkek aynı ortak mekânları paylaşmak			

17. Urla Rezidans'da kendinizi nasıl hissediyorsunuz? Lütfen tüm seçenekleri değerlendiriniz.

	Evet	Hayır	Kısmen	Neden (Hayır ya da kısmen ise)
Buraya ait (kendi evimde gibi)				
Güvende				
Yalnız				
Rahat				
Hoşnut / Memnun				

III. Grup Sorular: Konum-Bicimlenme

18. Darüşşafaka Urla Rezidans'ın bulunduğu çevreden memnun musunuz?

Evet Hayır Kısmen

18a. Nedenini lütfen belirtiniz.

.....
.....

19. Darüşşafaka Urla Rezidans'ın şehir merkezine olan uzaklığından memnun musunuz?

Evet Hayır Kısmen

19a. Nedenini lütfen belirtiniz.

.....

20. Aşağıdaki birimlerden kuruma yakın olmasını istediğiniz ilk üç tanesini en önemliden başlayarak 1, 2, 3 şeklinde sıralayınız.

Sera / Sebze Bahçesi	PTT	
Kreş / Okul / Çocuk Esirgeme Kurumu	İbadet Yeri	
Açık ve Yeşil Alan (Park)	Konut Alanları	
Çarşı / Pazar / Alışveriş Merkezi	Sinema / Tiyatro	
Sağlık Kuruluşu	Restoran / Pastane / Kafeterya vd.	
Diğer (lütfen belirtiniz)		

21. Kurumda hareketlerinizi kısıtlayan/engelleyen durumlar var mı?

Var Yok

20 a. Varsa nelerdir?

(Birden çok seçenek belirtebilirsiniz.)

Çok katlı olması	
Mekânların çok farklı yerlerde (dağınık) olması	
Aynı katta kot farkı (basamak / rampa) bulunması	
Asansör bulunmaması	
Rampa bulunmaması	
Asansörde yaşlılar için düzenleme olmaması	
Merdivende yaşlılar için düzenleme olmaması	
Rampada yaşlılar için düzenleme olmaması	
Diğer (lütfen belirtiniz)	

IV. Grup Sorular: Oda

22. Kurumda kaç kişilik odada kalıyorsunuz?

1 2 3 4 ve üzeri

23. Oda arkadaşlarınızı nasıl seçtiniz?

Kendim Kurum tarafından Kurum ve kendim Diğer.....

24. (Odada birden fazla kişi kalanlar için) Tek kişilik odada kalmak ister miydiniz?

Evet Hayır

23a. Oda arkadaşınızı kendiniz seçecek olsanız neye göre seçerdiniz? Önem derecesine göre en önemliden başlayarak 1, 2, 3 şeklinde sıralayınız.

Ortak zevklere sahip olma	
Ortak kültür değerlere sahip olma	
Benzer yaşta olma	
Diğer (lütfen belirtiniz)	

25. (Odada yalnız kalanlar için) Yalnız iseniz oda arkadaşı ister miydiniz?

Evet Hayır

25a. Lütfen neden veya nedenlerini belirtiniz.

Evet	Yalnızlıktan kurtulmak	
	Ortak paylaşım	
	Diğer.....	

Hayır	Başka insanın yükünü çekememe	
	Yalnızlıktan hoşlanma	
	Odada daha rahat davranabilme	
	Diğer (lütfen belirtiniz)	

26. Aşağıdaki donatılardan hangilerinin odanızda bulunmasını isterdiniz?

	Mevcut*	İstenen		Mevcut*	İstenen
Yatak			TV sehpa		
Misafir yatağı			TV / Radyo		
Dolap			Bilgisayar / İnternet		
Masa			Telefon		
Sandalye			Buzdolabı		
Koltuk			Çamaşır makinesi		
Sehpa			Aksesuar		
Ayakkabılık			Gece lambası		
Etajer / Komodin			Mutfak araç ve gereci		
Bulaşık Makinası			Diğer		

* Mevcut sütunu anketi uygulayan kişi tarafından işaretlenecektir.

27. Odanızı kendiniz döşemek ister miydiniz?

Evet Hayır

27a. Nedenini lütfen belirtiniz.

.....

28. Odanızda aşağıdaki bölümlerin olmasını ister miydiniz? Nedenini lütfen belirtiniz.

	Evet	Nedeni	Hayır	Nedeni	
BANYO/WC		Kendini evinde hissetme	☐	Oluşabilecek kokuların odaya yayılması	☐
		Kullanım kolaylığı	☐	Tek başına tuvalete gidememe	☐
		Daha hijyenik bir mekan olması	☐	Temizlik sorunu	☐
		Ortak wc-banyonun uzak oluşu	☐	Diğer (lütfen belirtiniz)	
		Mahremiyet	☐		
		Diğer (lütfen belirtiniz).....			
MUTFAK		Kendini evinde hissetme	☐	Kendi ihtiyacını görememe	☐
		Misafir ağırlamaya olanak vermesi	☐	Hazır yemek kolaylığı	☐
		Ortak yemek alanlarına olan uzaklıktan kaynaklanan rahatsızlık	☐	Unutkanlığın neden olabileceği kazalar	☐
		Kendi istediği yemeği pişirebilme/ içebilme	☐	Temizlik sorunu	☐
		Yemek saatlerine uyma zorunluluğu olmaması	☐	Diğer (lütfen belirtiniz)	
		Diğer (lütfen belirtiniz).....			

29. Odanızda bulunan aşağıdaki bölümlerin hangi tipte olmasını tercih edersiniz? Nedenini lütfen belirtiniz.

Bölmeler	Tipler	Nedeni
BANYO	☐ Küvet ☐ Duş	
WC	☐ Klozet ☐ Tuvalet Taşı	
MUTFAK	☐ Mutfak nişi (tezgah-bir ikidolap vs.) ☐ Mutfak	

30. Oda balkon, teras, iç avlu, bahçe gibi açık/yarı açık bir mekana açılıyor mu?

Evet Hayır

29a. (Cevap hayır ise) Odanın balkon, teras, iç avlu, bahçe gibi açık/yarı açık bir mekana açılmasını ister miydiniz? Nedenini lütfen belirtiniz.

Evet	Nedeni	Hayır	Nedeni
☐	Temiz hava almak için	☐	Soğuk olacağı için
☐	Boş zamanlarımı değerlendirmek için	☐	Temizlik sorunu olacağı için
☐	Güneşlenmek için	☐	Gürültü sorunu olacağı için
☐	Rahatça dolaşmak için	☐	Güvenlik sorunu olacağı için
☐	Diğer (lütfen belirtiniz)	☐	Diğer (lütfen belirtiniz).....

31. Aşağıdaki her bir durumu odanızla ilgili olarak değerlendirir misiniz?

	Evet	Hayır	Kısmen
Odanın kullanım alanı yetersiz			
Oda küçük			
Tavan yüksekliği yetersiz			
Hareketlerimi kısıtlayan donatılar var			
Yaşlı kullanımına uygun değil			
Yeterli gün ışığı almıyor			
Havalandırma sorunu var			
Isınma sorunu var			
Rutubet sorunu var			
Manzarasız			
Ortak kullanım alanları (dinlenme salonu, yemekhane vs.) uzak			
Diğer (lütfen belirtiniz)			

32. Odanızda kötü koku ve gürültü problemi var mı? Varsa nereden geliyor?

	Var	Nereden geldiği		Yok
Kötü koku		Banyo-Wc	☐	
		Genel Banyo-Wc	☐	
		Mutfak	☐	
		Yemek Salonu	☐	
		Koridor	☐	
		Dış mekan	☐	
		Diğer (lütfen belirtiniz)	☐	
Gürültü		Koridor	☐	
		Dinlenme salonu	☐	
		Diğer odalar	☐	
		Yemek salonu	☐	
		Ziyaretçi Salonu	☐	
		Dışarıdan	☐	
		Diğer (lütfen belirtiniz)	☐	

V. Grup Sorular: Ortak Mekanlar- Sirkülasyon Alanları

33. Urla Rezidans'da en çok kullandığınız ortak mekânlardan ilk üçünü kullanım sıklığına göre en çok kullanılanı başlayarak 1,2,3 şeklinde sıralayınız. Bu mekanların büyüklük ve donatılarını değerlendiriniz.

Mekan adı	Kullanım Sıklığı	Büyüklük			Donatı		
		Yeterli	Yeterli değil	Kısmen	İyi	Kötü	Kısmen
Genel WC/Banyo							
Yemek Salonu							
Dinlenme Salonu							
Ziyaretçi Salonu							
Konferans Salonu							
Kantin							
İbadet Mekânı							
Kat Mutfağı							
Atölye							
Revir							
Diğer (lütfen belirtiniz)							

34. Açık ve Yeşil Alanlardan en sık kullandığınız ilk üçünü kullanım sıklığınıza göre en çok kullanılanı başlayarak 1,2,3 şeklinde sıralayınız.

Açık ve Yeşil Alanlar	Mevcut	Sıralama
Spor Alanları (Yüzme/Futbol/Voleybol/Masa tenisi vs)		
Yürüyüş Alanları		
Dinlenme Alanları		
Bahçe Düzenleme Alanları (Sebze, meyve, çiçek yetiştirme vb.)		
Diğer (lütfen belirtiniz)		

* Mevcut sütunu anketi uygulayan kişi tarafından işaretlenecektir.

35. Aşağıda sıralanan ortak kullanım alanlarının mevcut yerleri odanızla ilişkisi açısından iyi mi?

Bölmeler	Evet	Hayır
Genel WC/Banyo		
Yemek Salonu		
Dinlenme Salonu		
Ziyaretçi Salonu		
Açık ve Yeşil Alanlar		
Konferans Salonu		
Kantin		
İbadet Mekanı		
Kat Mutfağı		
Revir		
Atölye		
Diğer (lütfen belirtiniz)		

34a. Cevabınız hayır ise nedeni nedir? Sızce nerede olmalı?

Bölmeler	Nedeni	Nerede olmalı
Genel WC/Banyo		
Yemek Salonu		
Dinlenme Salonu		
Ziyaretçi Salonu		
Açık ve Yeşil Alanlar		
Konferans Salonu		
Kantin		
İbadet Mekanı		
Kat Mutfağı		
Revir		
Atölye		
Diğer (lütfen belirtiniz)		

36. Hangi bölümlere / mekânlara ulaşırken zorluk çekiyorsunuz? Nedenini lütfen belirtiniz.

Bölmeler	Nedeni
Genel WC/Banyo	
Yemek Salonu	
Dinlenme Salonu	
Ziyaretçi Salonu	
Açık ve Yeşil Alanlar	
Konferans Salonu	
Diğer katlar	
Kantin	
İbadet Mekanı	
Kat Mutfağı	
Revir	
Atölye	
Diğer (lütfen belirtiniz)	

39. Katlar arası ulaşımı daha çok aşağıdakilerden hangisiyle sağlıyorsunuz?

Asansör Merdiven Rampa

40. Aşağıda sıralanan sirkülasyon/dolaşım elamanlarıyla ilgili olarak sizi rahatsız eden durumları belirtiniz.

	Var	Yok	Kısmen	Var ya da kısmen ise nedeni	
Koridor				Çok dar Çok uzun Karanlık Havasız Hareketlerimi engelleyen donatılar olması Diğer (lütfen belirtiniz)	☐ ☐ ☐ ☐ ☐
Merdiven				Çok dar Çok dik Çok yatık Tutunacak yer yok (Küpeşte) Dinlenecek yer yok (Sahanlık) Havasız Karanlık Diğer (lütfen belirtiniz)	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
Asansör				Çok dar Tutunacak yer yok Oturacak yer olmaması Havasız Karanlık Diğer (lütfen belirtiniz)	☐ ☐ ☐ ☐ ☐
Rampa				Çok dik Çok dar Tutunacak yer yok (Küpeşte) Diğer (lütfen belirtiniz)	☐ ☐ ☐ ☐

41. Yukarıda cevabımı verdiğiniz koşullar dışında, mekansal anlamda Urla Rezidans'dan veya herhangi bir huzurevinden, yaşlı bakım merkezinden beklentileriniz nelerdir? Lütfen belirtiniz.

.....
.....
.....
.....

Yüksek lisans tez çalışmasına yardımcı olacak bu ankete katıldığınız için teşekkür ederim.

- Bu anket formu; Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Doktora Programı'nda, Reyhan MİDİLLİ SARI tarafından hazırlanan "Türkiye'deki Huzurevlerinde Mekansal Yaşam Kalitesinin İrdelenmesi" adlı doktora tezinden referans alınıp bu çalışmaya revize edilerek hazırlanmıştır.

EK 2. BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu

KTO Karatay Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı'nda yürütülmekte olan " Huzurevine Alternatif Olarak Tasarlanan Bakım ve Barınma Merkezlerinde Mekânsal Yaşam Kalitesinin İncelenmesi; Darüşşafaka Urla Rezidans Örneği " adlı bir araştırma yapılmaktadır. Araştırmanın çalışma evrenini, İzmir ili Urla ilçesinde yer alan Darüşşafaka Urla Rezidans'da kalan bağımsız ve yarı bağımlı yaşlılar oluşturmaktadır.

Bu araştırmanın temel amacının, " yaşlılar için huzurevine alternatif olarak tasarlanan bakım ve barınma merkezlerinde mekânsal yaşam kalitesinin incelenmesi " olduğu bana açıklandı. Bu çalışma sırasında, araştırmacı tarafından hazırlanan anketi doldurmam bana söylendi. Bir sorun olduğu takdirde Araştırmacı Gülnihal UĞUR' a **gulnihal.ugur@karatay.edu.tr** mail adresinden veya **0 554 777 83 74** numaralı telefondan ulaşabilirim.

Benden istenen bilgilerin yalnızca bilimsel amaçlı olarak kullanılacağı ve isimlerin gizli tutulacağı bana anlatıldı. Bu çalışmaya katılmayı kendi isteğimle, gönüllü olarak kabul ediyorum. Eğer istemezsem bu çalışmaya katılmayabileceğimi biliyorum. Bu çalışma ile ilgili bana mali yük getirilmeyeceği söylendi. Ayrıca görüşmeye katılmamdan dolayı parasal ya da başka bir tür ödül almayacağımı bilmekteyim. Araştırmaya gönüllü olarak kendi rızamla katılmak istiyorum. Bu belgenin bir kopyasını da kendi kayıtlarım için edindim.

Araştırmacı

Ad Soyad: Gülnihal Uğur

İmza:

Katılımcı

Ad Soyad:

İmza:

ETİK KURUL İZNI

Evrak Tarih ve Sayısı: 08.06.2021-E.9448

T.C.
KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
İnsan Araştırmaları Etik Kurulu

Sayı : E-46409256-300-9448
Konu : Prof. Dr. Kerim Çınar Hk.

08.06.2021

Sayın Prof. Dr. Kerim ÇINAR
Öğretim Üyesi

Huzurevine Alternatif Olarak Tasarlanan Bakım ve Barınma Merkezlerinde Mekânsal Yaşam Kalitesinin İncelenmesi; Darüşşafaka Urla Rezidans Örneği isimli ekte başvuru evrakları verilen araştırma projesi çalışmasının Prof. Dr. Kerim ÇINAR'ın sorumluluğunda Yardımcı Araştırmacı olarak Arş. Gör. Gülnihal UĞUR'un katılımları ile yürütülmesi ile ilgili İnsan Araştırmaları Etik Kurulumuza yapmış olduğunuz başvurunuz 27.05.2021 tarihli 2021/05/14 sayılı kararımızda değerlendirilmiştir. İlgili çalışmanızda Üniversitemizin adının geçmemesi, Covid-19 virüsü nedeniyle Ülkemizde yaşanan salgın sürecinde salgın için alınan kararlara uyarak ve araştırmanın yapılacağı kurum ve kuruluşlardan idari izin alınarak çalışmanız şartı ile kurulumuzca uygun bulunmuştur.

Çalışmalarınızda başarılar diler, gereğini saygılarımla rica ederim.

Prof. Dr. Çağatay ÜNÜSAN
İnsan Araştırmaları Etik Kurul Başkanı

Ek:Prof. Dr. Kerim ÇINAR (21 sayfa)

Mevcut Elektronik İmzalar

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

ÇAĞATAY ÜNÜSAN (İnsan Araştırmaları Etik Kurulu - İnsan Araştırmaları Etik Kurul Başkanı) 08.06.2021 11:48
Belge Doğrulama Kodu :BSLUPDKSV Belge Takip Adresi : <https://turkiye.gov.tr/kto-karatay-universitesi-ebys>

Adres: Akabe Mahallesi Alaaddin Kap Caddesi No:130 Karatay/Konya
Telefon:444 1251 Faks:0332 202 00 44
e-Posta:rektorluk@karatay.edu.tr Web:www.karatay.edu.tr
Kep Adresi:ktokaratayuniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Celaleddin ÇİBİK
Unvanı: Sekreter
Tel No: 444 1251-7258

Bu belge, Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.